
WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA

Strategia powstała w wyniku współpracy samorządów lokalnych skupionych wokół idei rozwoju i promocji Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. W pracach nad Strategią brali udział pracownicy urzędów: Miasta Giżycko, Gminy Giżycko, Gminy Mikołajki, Gminy Miłki, Miasta Mrągowo, Gminy Mrągowo, Gminy Orzysz, Gminy Pisz, Gminy Pozezdrze, Gminy Ruciane-Nida, Gminy Ryn i Gminy Węgorzewo.

Prace były wspierane przez zespół Geoprofit, pod kierunkiem prof. Wojciecha Dziemianowicza, w skład którego weszli: dr Marta Derek, dr Sylwia Kulczyk, dr Katarzyna Szmigiel-Rawska, Klaudia Peszat, Kamil Przyborowski, Jan Charkiewicz, Anna Dąbrowska i Edyta Woźniak.

GMINY WJM

GEOPROFIT

Warszawa – WJM, marzec 2014 r.

SPIS TREŚCI:

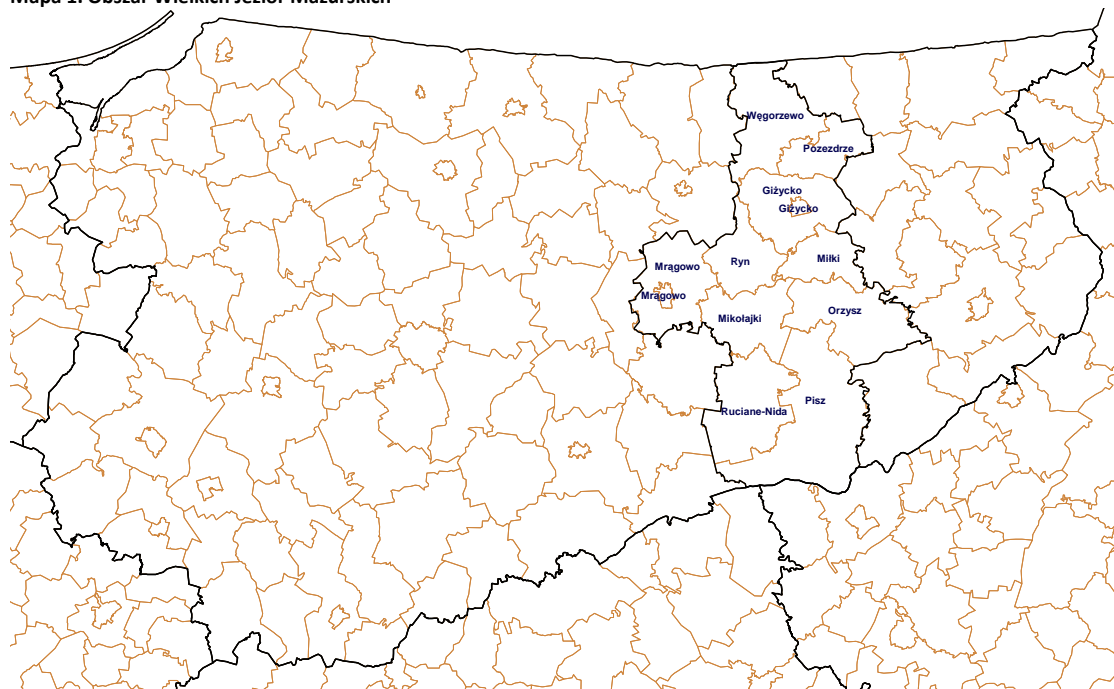
1. WPROWADZENIE	5
1.1. CEL I ZAKRES STRATEGII.....	5
1.2. METODYKA PRZYGOTOWANIA STRATEGII.....	6
2. WIZJA ROZWOJU WJM, MISJA STRATEGII	8
3. DIAGNOZA STRATEGICZNA OBSZARU WJM	10
3.1. SPECYFIKA KRAJOBRAZU WJM	10
3.2. STAN ŚRODOWISKA I OCHRONA PRZYRODY	12
3.3. TURYSTYKA – NA STYKU PRZYRODY I GOSPODARKI	13
3.4. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY	18
3.5. KAPITAŁ LUDZKI I KAPITAŁ SPOŁECZNY	19
3.6. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY.....	21
3.7. WJM A INTELIGENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO....	22
3.8. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	23
3.9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	23
3.10. POZIOM ZAMOŻNOŚCI I ŚRODKI Z UE POZYSKIWANE PRZEZ GMINY WJM	25
4. ANALIZA SWOT	28
4.1. MOCNE STRONY WJM	28
4.2. SŁABE STRONY WJM.....	28
4.3. SZANSE WJM W JEGO OTOCZENIU	30
4.4. ZAGROŻENIA WJM W JEGO OTOCZENIU.....	30
5. CELE STRATEGII	32
5.1. CEL GŁÓWNY	32
5.2. CELE STRATEGICZNE	33
5.2.1. <i>Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej</i>	34
5.2.2. <i>Konkurencyjna gospodarka</i>	35
5.2.3. <i>Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna</i>	36
5.2.4. <i>Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze</i>	36
6. WSPÓLNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ REALIZACJI CELÓW	38
6.1. KIERUNEK 1. NOWOCZESNA EDUKACJA – KONKURENCYJNY ROZWÓJ	39
6.2. KIERUNEK 2. INTEGRACJA SPOŁECZNA I BUDOWA ZAUFANIA	41
6.3. KIERUNEK 3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZATRUDNIENIE	43
6.4. KIERUNEK 4. REGIONALNY PRODUKT TURYSTYCZNY WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH	46
6.5. KIERUNEK 5. INWESTYCJE KOMUNIKACYJNE	49
6.6. KIERUNEK 6. MASTERPLAN II – CZYSTE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBNE JEZIORA	51
7. STRATEGIA WJM A DOKUMENTY KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE.....	53
7.1. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020.....	53
7.2. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO. REGIONY, MIASTA I OBSZARY WIEJSKIE 54	
7.3. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO- MAZURSKIEGO DO ROKU 2025	55
8. REKOMENDACJE WDRAŻANIA STRATEGII	57

9. MONITORING I EWALUACJA	58
10. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ KLUCZOWYCH ORAZ PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH	60
11. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA	150

Używane skróty:

Skrót	Rozwinięcie
B+R	badania i rozwój
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IOB	instytucje otoczenia biznesu
JBR	jednostka badawczo-rozwojowa
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
OSI	obszar strategicznej interwencji
OZE	odnawialne źródła energii
PGR	Państwowe Gospodarstwo Rolne
PKB	Produkt Krajowy Brutto
SRK	Strategia Rozwoju Kraju 2020 (nazywana średniookresową Strategią Rozwoju Kraju)
SR WJM	Strategia Rozwoju obszaru Wielkich Jezior Mazurskich
SSE	Specjalna Strefa Ekonomiczna
UE	Unia Europejska
WJM	Wielkie Jeziora Mazurskie
W-M	Warmińsko-mazurskie
W-MBPP	Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie

Mapa 1. Obszar Wielkich Jezior Mazurskich

Źródło: opracowanie własne.

1. WPROWADZENIE

1.1. CEL I ZAKRES STRATEGII

Cel stworzenia Strategii WJM został określony w misji (rozdz. 2). Strategia ma ułatwić samorządom lokalnym WJM przygotowanie i realizację wspólnych przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne, jak i pojawiające się różnorodne możliwości wsparcia zewnętrznego do 2020 roku.

Zakres Strategii w pełni odpowiada wyzwaniom, przed jakimi stoją samorządy lokalne obszaru Wielkich Jezior Mazurskich. Dokument składa się z następujących części:

1. **Wizja rozwoju i misja dokumentu** – w tej części zaprezentowano wspólnie wypracowaną wizję rozwojową oraz wskazano jaka jest misja Strategii. Celowo wizję umieszczono na wstępie, ponieważ to od niej rozpoczął się proces współpracy. Taka też jest logika tworzenia nowoczesnych dokumentów.
2. **Diagnoza strategiczna obszaru WJM** – obejmuje swoim zakresem wszystkie ważne – z punktu widzenia współpracy – zagadnienia o znaczeniu strategicznym. Z jednej strony w diagnozie zaprezentowano dane dla całego obszaru WJM na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski, z drugiej zaś wskazano również zróżnicowanie wewnątrz obszaru Wielkich Jezior Mazurskich.
3. **Analiza SWOT** – przeprowadzono ją dwuetapowo. W pierwszej kolejności wskazano najważniejsze cechy obszaru WJM oraz zjawiska zewnętrzne wynikające z diagnozy i warsztatów strategicznych. W drugim etapie dokonano nieznacznej modyfikacji analizy SWOT, po opracowaniu celów i kierunków działań (usunięto zapisy zbędne, do których nie ma odniesień w celach i kierunkach działań).
4. **Cele Strategii** – dokument operuje kilkoma poziomami celów. Prace zespołu zakładały koncentrację na zagadnieniach najważniejszych, dlatego liczba celów jest ograniczona. Każdy cel został uzasadniony, wskazano również relacje między celami.
5. **Wspólne kierunki działań na rzecz realizacji celów** – kierunki działań opisane są pod kątem relacji z analizą SWOT oraz ze Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego i założeniami Umowy Partnerstwa.
6. **Relacje między Strategią Rozwoju WJM a dokumentami krajowymi i wojewódzkimi** – ta część Strategii przedstawia, które cele strategiczne WJM odnoszą się do celów: „Strategii rozwoju kraju 2020” (ŚSRK – średniookresowa strategia rozwoju kraju), „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie”, „Strategii Rozwoju Polski Wschodniej” oraz „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025”.

-
7. **Rekomendacje wdrażania Strategii** – zawierają najważniejsze wnioski dotyczące budowy systemu wdrażania, opartego o współpracę z instytucjami i podmiotami gospodarczymi z obszaru WJM.
 8. **Monitoring i ewaluacja** – ta część Strategii opisuje założenia dotyczące monitorowania realizacji Strategii oraz podaje zalecenia odnoszące się do ewaluacji.

Strategia będzie realizowana przez projekty, których wstępna lista zostanie przygotowana przez Grupę Sterującą (zob. rozdz. 8) w formie Załącznika i aktualizowana stosownie do potrzeb.

1.2. METODYKA PRZYGOTOWANIA STRATEGII

Strategia przygotowana została w wyniku współpracy samorządów WJM z ekspertami zewnętrznymi. Prace nad nią były podzielone na kilka etapów:

- ❖ spotkania przedstawicieli samorządów WJM w celu określenia założeń, celu i wizji współpracy w ramach jednego obszaru funkcjonalnego (grudzień 2012);
- ❖ rozpoczęcie współpracy z ekspertami zewnętrznymi – firmą Geoprofit (marzec 2013);
- ❖ opracowanie diagnozy obszaru WJM – na bazie wstępnych ustaleń i zapisów przedstawicieli WJM opracowano zakres diagnozy strategicznej, obejmujący zagadnienia przyrodnicze, społeczne i gospodarcze. Diagnoza odnosi się do zróżnicowania wewnętrznego WJM oraz pozycji WJM na tle całego województwa warmińsko-mazurskiego i Polski. W pracach wykorzystano zarówno dane pochodzące ze statystyki publicznej, jak i materiały strategiczne i diagnostyczne z gmin należących do WJM. Diagnoza uwzględnia również problematykę inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego (kwiecień 2013);
- ❖ warsztaty diagnostyczne – w trakcie warsztatów przeprowadzonych w Mikołajkach zaprezentowano najważniejsze wnioski z diagnozy oraz przedyskutowano sposoby ich interpretacji oraz dodatkowe zagadnienia, które powinny znaleźć się w polu zainteresowania Strategii (kwiecień 2013);
- ❖ analiza wspólnych potrzeb w zakresie współpracy WJM – w tym celu przeprowadzono ankietę elektroniczną wśród 12 urzędów, której wyniki pokazały zarówno główne kierunki wspólnych działań, jakimi zainteresowane są samorządy, jak i pozwoliły dokonać selekcji zapisów w analizie SWOT (maj 2013);
- ❖ warsztaty dotyczące wizji rozwojowej, głównego celu i kierunków wspólnych działań – przeprowadzono dyskusję dotyczącą zapisów wizji oraz wskazano obszary współpracy i przypisane do nich cele do osiągnięcia (maj 2013);
- ❖ opracowanie wstępnego kształtu Strategii – bazując na przeprowadzonych pracach oraz w nawiązaniu do Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego przygotowano układ celów i wspólnych kierunków działań (czerwiec 2013);

-
- ❖ warsztaty strategiczne – przeprowadzono dyskusję nad konkretnymi zapisami, zebrano również uwagi i przedyskutowano propozycje modyfikacji niektórych zapisów (czerwiec 2013);
 - ❖ opracowanie pierwszej wersji Strategii (lipiec 2013)
 - ❖ zebranie uwag, dyskusje (lipiec 2013);
 - ❖ opracowanie listy projektów kluczowych i strategicznych (grudzień 2013);
 - ❖ konsultacje społeczne (luty/marzec 2014);
 - ❖ opracowanie wersji końcowej Strategii (marzec 2014).

2. WIZJA ROZWOJU WJM, MISJA STRATEGII

Samorządy lokalne podejmujące współpracę w stworzeniu Strategii Rozwoju Wielkich Jezior Mazurskich (SR WJM) formułują następującą wizję rozwoju w najbliższych latach:

Wielkie Jeziora Mazurskie nowoczesnym i zintegrowanym obszarem ludzi przedsiębiorczych.

Dobór cech, którymi powinien charakteryzować się obszar WJM nie jest przypadkowy. Każda z nich stawia przed współpracą samorządów pewne wyzwania:

- ❖ **WJM nowoczesne** – oznacza chęć realizacji tych funkcji WJM, które wymieniane są jako kierunkowe, nie tylko w skali kraju, ale również UE. Region nowoczesny, to region dostępny komunikacyjnie i otwarty na innowacje. Nowoczesność rozumiana jest również przez pryzmat edukacji na wysokim poziomie, a także inteligentnego wykorzystywania swoich zasobów. Oznacza to konieczność zrównoważonego podejścia do kwestii środowiskowych i wymogów nowoczesnej gospodarki. Dlatego miasta WJM będą odpowiadały na wyzwania konkurencji i oczekiwania pełnienia lokalnych i ponadlokalnych funkcji rozwojowych. W nawiązaniu do idei „**Mazurskich Perel**” miasta WJM będą rozwijały swój potencjał resortów turystycznych w oparciu o nowoczesną ofertę dla możliwie szerokiego grona odbiorców. Funkcjonowanie resortów będzie wspierane, ale i wykorzystywane, przez pozostałe miejscowości na terenie WJM;
- ❖ **WJM zintegrowane** – integracja regionu może być rozpatrywana przez pryzmat technicznych powiązań komunikacyjnych, ale również przez więzi społeczne. Samorządy lokalne WJM chcą tworzyć region wewnętrznie dobrze skomunikowany, ponieważ wymagają tego rynki pracy oraz turyści zewnątrzni, których aktywność w obszarze WJM powinna się zwiększać. Integracja przyczyni się do rozwoju współpracy biznesowej i instytucjonalnej, zwiększy również możliwości wykorzystywania zwiększonego ruchu turystycznego przez wszystkie gminy WJM. Obszar WJM będzie kojarzony jako **jeden region turystyczny**, w którym oferowana jest mieszanka atrakcji od turystyki typowo resortowej do przestrzeni ciszy i relaksu. Ważnym elementem integracji jest budowa tożsamości regionalnej i wzmacnianie więzi społecznych, które wymagają wspólnych działań. Dlatego Strategia będzie wspierała wszelkie formy współpracy, w tym zarówno na płaszczyźnie organizacji pozarządowych, jak i jednostek samorządu terytorialnego;
- ❖ **WJM obszarem ludzi przedsiębiorczych** – przedsiębiorczość wiąże się z innowacyjnością, otwartością na idee, zaradnością. Cechy te mogą być wspierane przez różne działania w obszarze edukacji, a także politykę prorozwojową samorządów. Jednocześnie należy skoncentrować się na likwidowaniu wszelkich barier rozwoju biznesu, które leżą w gestii samorządów lokalnych.

Wizja określa stan docelowy. Odpowiada na pytanie, jak powinien wyglądać obszar WJM po zrealizowaniu Strategii.

Współpraca dwunastu samorządów w ramach inicjatywy „Wielkie Jeziora Mazurskie” ma przyczynić się do zdynamizowania rozwoju tej części województwa warmińsko-mazurskiego i wzrostu jego konkurencyjności w kontekście potencjału ludnościowego, przedsiębiorczości i turystyki.

Strategia Rozwoju Wielkich Jezior Mazurskich powstała w celu ułatwienia wspólnych, ponadlokalnych działań rozwojowych (wychodzących poza granicę jednej gminy). Ponadlokalny charakter wszystkich działań, które zapisane są w niniejszym dokumencie, jednoznacznie pokazuje, że ich realizacja wymagać będzie:

- ❖ **współpracy i koordynacji** – nowoczesne podejście do polityki rozwojowej przejawia się m.in. w zwiększeniu roli zarządzania zintegrowanego. Samorządy WJM nie chcą, by współpraca między jednostkami terytorialnymi miała charakter przypadkowy czy incydentalny. Jednocześnie wiadomo, że dobrze zaplanowane i skoordynowane działania mogą przyczynić się do maksymalizowania efektów ponoszonych nakładów ze środków publicznych;
- ❖ **aplikowania o środki publiczne w ramach RPO Warmii i Mazur** – obszar WJM jest widoczny w zapisach **Strategii Rozwoju Społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025**. Oznacza to, że również RPO Warmii i Mazur powinien przewidywać działania, które są zbieżne z potrzebami WJM, a także – poprzez realizację ich w tej części województwa – wpłyną na wzrost konkurencyjności całego województwa;
- ❖ **aplikowania o środki publiczne w innych programach krajowych i zagranicznych**. Jest oczywiste, że samorządy lokalne oraz inne podmioty zlokalizowane na terenie gmin WJM będą mogły aplikować o wsparcie w różnych źródłach krajowych i zagranicznych. Obecnie ramy realizacji różnorodnych polityk są w zarysie. Oznacza to, że Strategia WJM powinna operować działaniami, które są ważne z punktu widzenia obszaru WJM, zaś szczegółowe rozwiązania (w postaci pozycjonowania konkretnych projektów) zależeć będą od ostatecznego kształtu polityki krajowej.

Dlatego **misją Strategii Rozwoju WJM** jest ułatwienie podejmowania wspólnych przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne, jak i pojawiające się różnorodne możliwości wsparcia zewnętrznego.

Misja dokumentu odpowiada na pytanie: w jakim celu stworzono ten dokument

Współpraca i koordynacja wychodzą naprzeciw idei zarządzania zintegrowanego.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 jest najważniejszym dokumentem strategicznym w województwie.

Programy krajowe i zagraniczne powinny być w polu zainteresowania wszystkich gmin WJM.

3. DIAGNOZA STRATEGICZNA OBSZARU WJM

3.1. SPECYFIKA KRAJOBRAZU WJM

Obszar Wielkich Jezior Mazurskich charakteryzuje się generalnie (Wykres 1; Mapa 2):

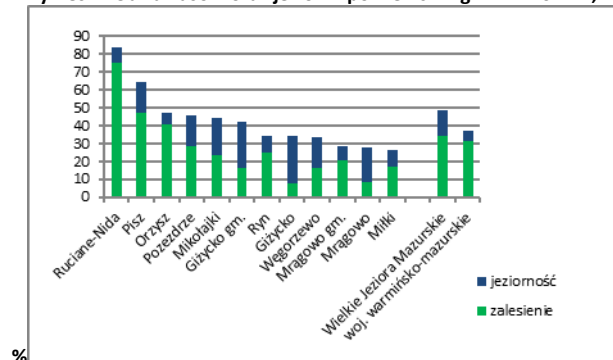
- ❖ **bardzo wysoką jeziornością** przekraczającą wskaźnik dla całego województwa (odpowiednio 14 i 5%). Obszary o podobnych cechach to: Pojezierze Iławsko-Ostródzkie, Pojezierze Drawskie, a poza granicami Polski Wielkie Jeziora Meklemburskie (Mecklenburgische Großseengebiet). W żadnym z wymienionych przypadków powierzchnia połączonych ze sobą wód otwartych nie jest tak duża. Obszarem przewyższającym pod tym względem rejon Wielkich Jezior Mazurskich są niektóre części pojezierza Fińskiego, jednak położone są w odmiennej strefie klimatycznej. Omawiana cecha nie jest wyłącznie funkcją warunków przyrodniczych. Decyduje o niej system kanałów łączących południową i północną część Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, jak również położone już w obrębie Równiny Mazurskiej jeziora Roś i Nidzkie. W sensie hydrologicznym system WJM jest tworem antropogenicznym, z czym wiąże się jego niestabilność (zmienne przepływy w jeziorach, konieczność zarządzania poziomem zwierciadła wód). Choć głównym celem przyświecającym połączeniu Wielkich Jezior Mazurskich był transport towarowy, funkcja ta współcześnie rozwija się w kierunku transportu pasażerskiego. Istniejący szlak wodny ma unikalne wartości turystyczno-rekreacyjne;
- ❖ **wysoką lesistością** – udział lasów w ogólnej powierzchni jest wyższy niż średnio w województwie, choć mocno zróżnicowany wewnątrz WJM. Największą lesistością charakteryzują się gminy położone w południowej części obszaru WJM (Ruciane-Nida i Pisz).

Łącznie lasy i jeziora zajmują prawie połowę powierzchni WJM (najmniej w gminie Miłki – 26%, najwięcej w Rucianem-Nidzie – 84%).

Kraina Wielkich Jezior Mazurskich cechuje się **typowymi cechami krajobrazu pojeziernego**. W południowej części dominuje krajobraz fluwio-glacialny równinny i falisty, w centralnej – glacialny pagórkowaty, zaś w północnej – glacialny równinny i falisty. Dopełnieniem wymienionych wyżej typów jest

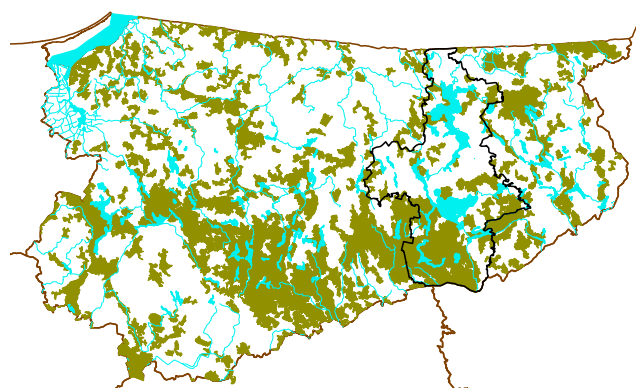
Wysoka jeziorność to najważniejsza cecha wyróżniająca WJM w skali kraju i Europy.

Wykres 1. Udział lasów oraz jezior w powierzchni gmin w 2012 r., w

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Mapa 2. Obszar WJM na tle wód powierzchniowych i lasów województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: opracowanie własne.

Krajobraz WJM – pomimo dominacji jezior i lasów jest dość zróżnicowany.

hydrogeniczny krajobraz równin bagiennych, tworzący mozaikę niewielkich płatów na całym terenie (większe powierzchnie na północ od jez. Mamry – dolina Węgorapy, w centralnej części WJM – obniżenie na północ od jez. Łuknajno i w rejonie kanałów, na południe od jez. Śniardwy i na wschód od jez. Niegocin). Cechy przyrodnicze wymienionych typów krajobrazu decydują o możliwościach gospodarczego wykorzystania terenu (Tabela 1).

Tabela 1. Typy krajobrazu na obszarze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich

Gatunek krajobrazu	Dominujące utwory powierzchniowe	Stosunki wodne	Gleby	Roślinność potencjalna	Dominujący typ użytkowania
Glacialny pagórkowaty	Piaski gliniaste, gliny	Zmienne, liczne zabagnione obniżenia i jeziora	Brunatne, płowe, rdzawe	Grądy, bory mieszane	Obszary rolnicze (mozaika pól uprawnych, użytków zielonych), lasy
Glacialny równinny i falisty	Gliny, piaski gliniaste	Zmienne, jeziora i zabagnienia	Brunatne, czarne ziemie	-	Obszary rolnicze (mniejsza mozaikowość, niż z przypadku krajobrazu pagórkowatego), lasy
Fluwio-glacialny równinny i falisty	Piaski fluwio-glacialne	Głębokie	Bielicowe, rdzawe	Bory suche, bory mieszane	Lasy, użytki zielone
Równin bagiennych	Torfy, muły, deluwia	Płytke i bardzo płytke	Bagienne	Olsy, bory bagienne	Lasy, użytki zielone

Źródło: opracowanie własne na podst.: Richling (1992)

Pod względem możliwości produkcji w oparciu o własne zasoby opisywany obszar ma charakter rolno-leśno-rybacki. Chociaż w swojej tradycyjnej formie nie jest w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb mieszkańców, ten adekwatny do warunków przyrodniczych sposób gospodarowania powinien być utrzymany, a jednocześnie dostosowany do potrzeb i oczekiwań współczesnego społeczeństwa. Niska jakość gleb oraz zróżnicowanie rzeźby i warunków hydrograficznych ograniczają opłacalność działalności rolniczej. Wobec faktu, że zwiększanie produktywności za pomocą nawozów nie tylko podraża produkcję, ale jednocześnie przyczynia się do degradacji jezior (powierzchniowy spływ zanieczyszczeń rolniczych), należałoby rozważyć opłacalność przestawienia jak największej powierzchni na trudniejszą, ale w perspektywie bardziej zyskową produkcję ekologiczną.

Dalsza poprawa stanu jezior (w połączeniu z zarybianiem) może sprzyjać gospodarce rybackiej. Bardzo wyraźnym ograniczeniem jest tu dostępność zasobów. Na terenie regionu produkcji rybackiej „Mazury” wielkość połowów ryb spada od lat (w 2004 roku złowiono 10,56 kg ryb z 1 ha jezior, w 2010 8,32 kg/ha), choć w 2011 zauważono nieznaczny, kilkuprocentowy wzrost wydajności (8,93 kg/ha)¹.

Gospodarka leśna ma największe znaczenie dla południowej części omawianego obszaru. Oprócz pozyskiwania drewna pewne znaczenie mają też korzyści płynące ze zbioru runa leśnego. Obydwie formy wykorzystania lasu muszą podlegać ścisłej kontroli służb leśnych, by nie dopuszczać do działań rabunkowych i niszczenia poszycia lasu.

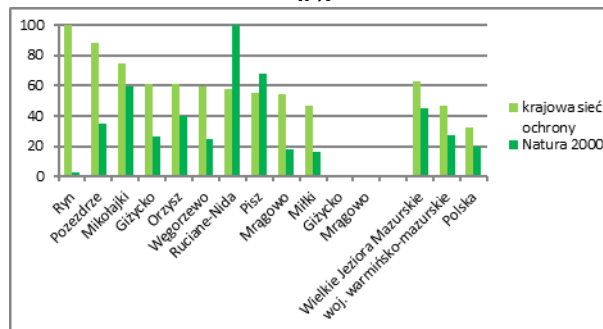
¹ Jest to wydajność wyższa niż w regionie „Wielkopolska”, lecz niższa (nieznacznie) niż w regionie „Pomorze”. Cytowane badania przeprowadzone zostały na grupie 42 gospodarstw rybackich przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie (zob. Wołos, Draszkiewicz-Mioduszevska, Mickiewicz 2012).

3.2. STAN ŚRODOWISKA I OCHRONA PRZYRODY

Wielkie Jeziora Mazurskie, podobnie jak całe województwo warmińsko-mazurskie, cechuje niski poziom zanieczyszczenia środowiska (*Raport o stanie...*). Najważniejsze zagrożenia dotyczą stanu wód i wiążą się z ich eutrofizacją², której przyczyną jest spływ powierzchniowy z pól oraz zanieczyszczenia komunalne. Najśłabsza jakość ekologiczna cechuje jeziora położone w centralnej części WJM (Mikołajskie, Tałty, Jagodne, Boczne, Niegocin; Siuda, Chróst 2006).

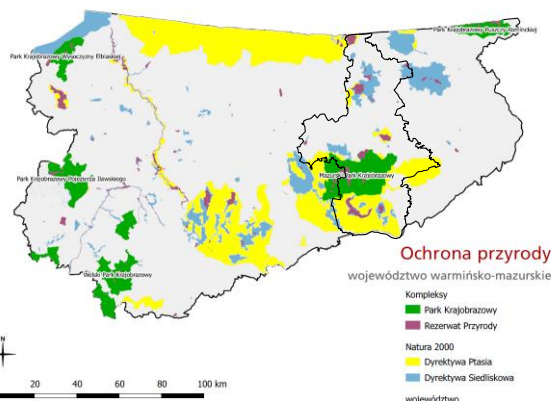
Przeważająca część gmin pokryta jest krajowymi formami ochrony przyrody co najmniej w 50% (rezerваты ściste, parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu)³. Skrajnym przypadkiem jest Ryn, który cały znajduje się pod ochroną (udział obszarów Natura 2000 jest tam jednak minimalny). Terenów objętych siecią Natura 2000 jest zazwyczaj mniej w stosunku o ogólnej powierzchni chronionej, choć np. gmina Ruciane-Nida jest nimi objęta w całości⁴. W gminach miejskich WJM obszary chronione nie występują (w Giżycku udział Natury 2000 wynosi 0,2%).

Wykres 2. Udział obszarów chronionych w powierzchni gmin w 2012 r., w %

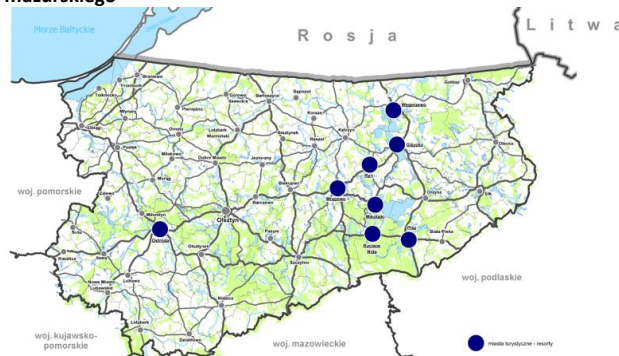
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i European Environment Agency.

Mapa 4. Obszar WJM na tle obszarów chronionych województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: opracowanie własne

Mapa 3. Miasta turystyczne – resorty w województwie warmińsko-mazurskiego

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.

² Proces użyzniania wód, skutkujący zarastaniem jezior i cieków (głównie na skutek dostarczania do nich fosforu i azotu).

³ Na obszarze WJM nie istnieje żaden park narodowy.

⁴ Taka metoda prezentacji danych wynika z tego, że obszary Natura 2000 charakteryzują się specyficzną formą ochrony wynikającą z przepisów europejskich (tzw. Dyrektywy Ptasiej oraz Dyrektywy Siedliskowej). Drugim argumentem jest to, że mogą one się pokrywać z krajowymi formami ochrony i często rzeczywiście tak jest.

3.3. TURYSTYKA – NA STYKU PRZYRODY I GOSPODARKI

Warunki przyrodnicze WJM decydują o wysokich walorach omawianego obszaru dla różnych form turystyki. W *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* wskazuje się głównie ośrodki WJM, jako potencjalne resorty turystyczne województwa, a położone tu miasta nazywane są „Mazurskimi Perłami” (Mapa 3).

Badania opinii turystów wskazują na następujące cechy WJM, ważne dla tej grupy społecznej⁵:

- ❖ walory przyrodnicze;
- ❖ bliskość jeziora;
- ❖ walory kulturowe (typowa zabudowa, mozaika polno-leśno-łąkowa)⁶;
- ❖ cisza i spokój;
- ❖ życie towarzyskie i rozrywka.

Oznacza to, że popyt na ofertę WJM jest bardzo zróżnicowany.

Jednocześnie atrakcyjność turystyczna warunków przyrodniczych jest dość zróżnicowana wewnątrz WJM. Długość linii brzegowej, nawet na obszarze o tak wysokiej jeziorności, jest ograniczona dla turystów. Nie każdy brzeg ma walory turystyczno-rekreacyjne. Brzegi niskie, podmokłe i zabagnione są ich pozbawione. Dodatkowym ograniczeniem jest postępująca zabudowa brzegów oraz sprzeczna z obowiązującym prawem praktyka groduzenia posiadłości aż do samej wody.

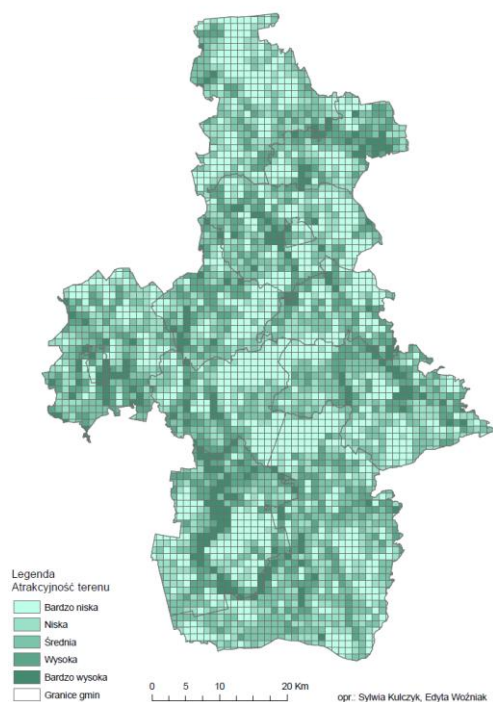
Najwyższe wartości wskaźnika potencjału przyrodniczo-turystycznego charakteryzują gminę miejską Mrągowo, Pozezdrze i Ruciane-Nida (Mapa 5; Tabela 2). Szczególną uwagę zwraca przypadek Mrągowo – uzyskane dane wskazują bowiem, że obszar miejski, w turystyce utożsamiany zazwyczaj z walorami kulturowymi, cechuje jednocześnie bardzo wysoki potencjał przyrodniczy.

Tabela 2. Potencjał turystyczno-rekreacyjny

⁵ Zob. Duczmał 2009; Stanaszek, Tędziągolska (2011).

⁶ Przykładem działań promowanych jako pro środowiskowe, a jednocześnie mających zdecydowanie negatywny wpływ na estetykę otoczenia (i kontrowersyjnych pod względem oddziaływania na organizm człowieka) są popularne w innych częściach północno-wschodniej Polski farmy wiatrowe.

Mapa 5. Atrakcyjność turystyczna terenu

Uwzględniono: atrakcyjność użytkowania, atrakcyjność rzeźby i dostępność linii brzegowej.

Gmina	Wskaźnik atrakcyjności użytkowania	Wskaźnik atrakcyjności rzeźby	Wskaźnik dostępności linii brzegowej	Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej
Giżycko	2,43	2,66	1,42	2,48
Giżycko (m.)	1,92	2,31	2,08	2,38
Mikołajki	2,24	2,43	1,09	2,25
Miłki	2,5	2,77	1,31	2,53
Mrągowo	2,55	3,44	1,28	2,76
Mrągowo (m.)	3,06	3,94	2,44	3,44
Orzysz	2,61	3,13	0,95	2,57
Pisz	2,76	2,75	0,84	2,44
Pozezdrze	2,97	3,12	1,48	2,89
Ruciane-Nida	2,78	3,35	1,14	2,81
Ryn	2,62	2,99	1,16	2,64
Węgorzewo	2,08	2,51	1,06	2,14

Źródło: Kulczyk, Woźniak 2013

Specyfika przyrodnicza omawianego obszaru, jak również deklaracje wypoczywających wskazują, że zapewnienie swobodnego dostępu do linii brzegowej, szczególnie na jej najbardziej atrakcyjnych i dostępnych dla dużej liczby osób odcinkach, powinno być traktowane priorytetowo.

Formą turystyki, która na obszarze WJM ma szczególnie dobre warunki do rozwoju, jest turystyka wodna. W szczególności:

- ❖ **turystyka żeglarska** – uprawiana jest wyłącznie na szlaku wodnym Wielkich Jezior Mazurskich – walor ten w znikomym stopniu dotyczy więc gminy Mrągowo i dużych obszarów pozostałych gmin z terenu WJM. Niektóre badania pokazują, iż blisko 70% jachtów pływających po Wielkich Jeziorach Mazurskich to jednostki czarterowane (Batyk, Chomicz 2013). Tylko na podstawie ogólnego szacunku bazującego na liczbie stanowisk cumowniczych dostępnych w portach i przystaniach, można oceniać, że oznacza to ok. 20 tys. nie uwzględnianych w statystykach miejsc noclegowych (Kowalczyk, Kulczyk 2013; zob. też: Chomicz, Batyk 2012). Jeziora na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich mają różną atrakcyjność dla żeglarstwa. Za jej składowe uznać należy walory żeglarskie (powierzchnia akwenu, łączność z innymi zbiornikami, trudności manewrowe) oraz możliwości postoju (miejsca w portach, charakter i dostępność brzegów). Uwagę zwraca fakt, że największe polskie jezioro – Śniardwy – cieszy się relatywnie małą popularnością wśród żeglarzy. Przyczyną tego jest niska dostępność linii brzegowej (przede wszystkim z przyczyn naturalnych – nawietrzność, płycizny, kamienie przy brzegu), liczne rafy kamienne (w ostatnich latach zostały oznakowane), a w przypadku niestabilnej pogody również zagrożenie silnym wiatrem i wysoką falą. Jakkolwiek warunki przyrodnicze WJM predestynują je do rozwoju turystyki żeglarskiej, może ona negatywnie oddziaływać na walory, z których sama czerpie. Dotyczy to przede wszystkim zanieczyszczenia brzegów;
- ❖ **turystyka i rekreacja motorowodna**. Ma ona różnorodny charakter – od szybkich przejażdżek motorówką po wielodniowe rejsy barkami czy tzw. „houseboatami”. Największy potencjał dla wędrówek motorowodnych ma szlak Wielkich Jezior Mazurskich. Dostępność niektórych jego fragmentów dla turystów motorowodnych ograniczają wyznaczone przez rady powiatów strefy ciszy⁷. O ile turystyka motorowodna realizowana z poszanowaniem zasad ochrony środowiska nie jest szczególnie „inwazyjną” formą, to rekreacja

⁷ Pełen wykaz stref ciszy dostępny jest pod adresem <http://mazury.info.pl/zejarstwo/strefa-ciszy/>

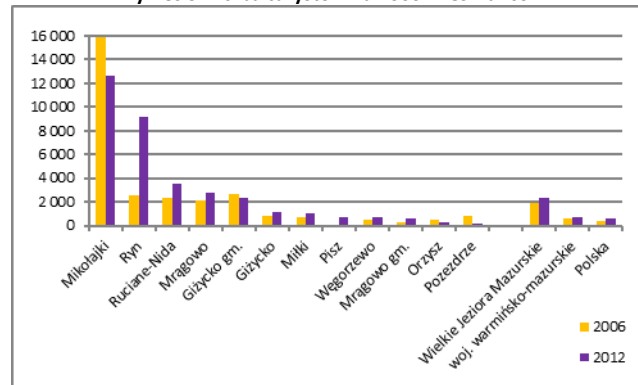
motorowodna polegająca na szybkim pływaniu łodziami o dużej mocy silnika jest niekorzystna dla przyrody (hałas, falowanie) i często obniża walory otoczenia w oczach pozostałych turystów (ceniących, jak wspomniano wyżej, ciszę i spokój);

- ❖ **turystyka kajakowa:** najlepiej zagospodarowana i najliczniej wykorzystywana jest Krutynia. Potencjał rzek: Sapiny, Pisy, Orzyszy, Węgorapy i Dajny jest wykorzystywany jedynie w niewielkim stopniu.
- ❖ **turystyka wędkarska:** mająca znaczenie nie tylko jako forma wypoczynku i rekreacji, ale także generująca znaczne możliwości rozwoju lokalnych przedsiębiorstw. Sezon wędkarski na mazurach trwa praktycznie cały rok, co z punktu widzenia oferty turystycznej obszaru jest bardzo istotne.

Dane na temat liczby turystów pozwalają sformułować następujące wnioski:

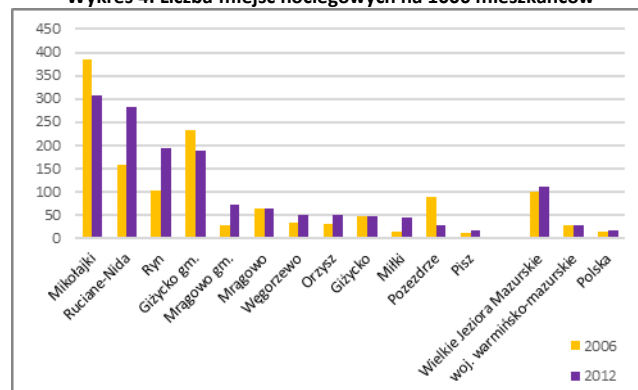
- ❖ zdecydowanie najwięcej turystów⁸ (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) przyjeżdża do Mikołajek i Rynu (Wykres 3)⁹. Znajdują się one także w ścisłej czołówce, jeśli weźmiemy pod uwagę wartości bezwzględne. Gminę Ryn odwiedziło 55 tys. (3 miejsce wśród gmin WJM), a Mikołajki prawie 110 tys. (1 miejsce) turystów, co stanowiło blisko połowę wszystkich odwiedzających WJM w 2012 roku. Na drugim miejscu, biorąc pod uwagę bezwzględną liczbę turystów, znajduje się Mrągowo (ponad 60 tys.). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Krainę Wielkich Jezior Mazurskich odwiedza zdecydowanie więcej turystów niż województwo warmińsko-mazurskie (trzykrotnie) czy Polskę (czterokrotnie). Należy mieć na uwadze jednocześnie fakt, że dane dotyczące liczby turystów (czyli osób korzystających przynajmniej przez jedną noc z obiektów zakwaterowania zbiorowego lub kwater prywatnych) nie odzwierciedlają całej skali zjawiska. Poza oficjalnymi statystykami pozostają dane dotyczące liczby odwiedzających (w ramach turystyki jednodniowej) oraz przykładowo osób uprawiających turystykę żeglarską i korzystających z własnych jachtów oraz łodzi jako miejsc

Wykres 3. Liczba turystów na 1000 mieszkańców

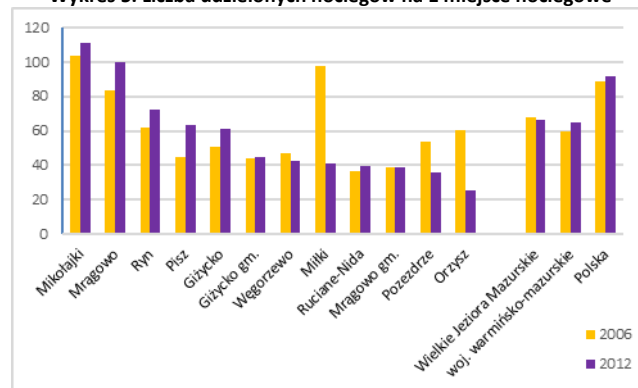
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 4. Liczba miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 5. Liczba udzielonych noclegów na 1 miejsce noclegowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

⁸ Należy zaznaczyć, że za turystę uznaje się odwiedzającego, który przynajmniej przez jedną noc korzystał z obiektów zakwaterowania zbiorowego lub kwater prywatnych w danym miejscu (Główny Urząd Statystyczny).

⁹ Należy pamiętać, że pokazywanie wartości dla pojedynczych lat jest narażone na możliwość błędu wynikającego z różnic liczby turystów odwiedzających poszczególne jednostki w kolejnych sezonach. Turystyka wodna wykazuje bowiem szczególnie duże uzależnienie od pogody. Można jednak na ich podstawie wysuwać pewne wnioski.

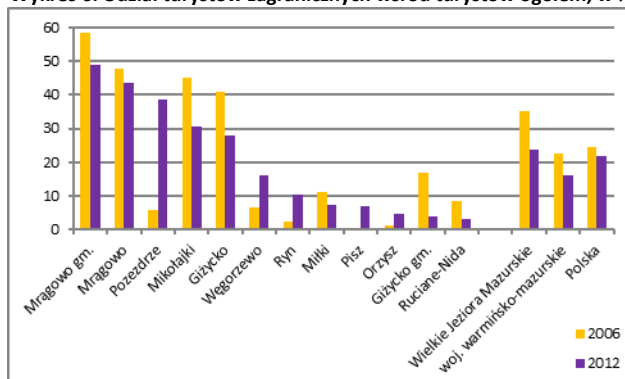
noclegowych;

- ❖ podobnie jak liczba turystów, tak i liczba miejsc noclegowych w poszczególnych jednostkach wykazuje duże zróżnicowanie.¹⁰ Zdecydowanym liderem w liczbie miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców są Mikołajki oraz Ruciane Nida. W całej krainie WJM jest sześciokrotnie więcej miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż w Polsce, a także czterokrotnie więcej niż dla województwa warmińsko-mazurskiego (Wykres 4).
- ❖ liczba udzielonych noclegów przypadająca na jedno istniejące miejsce noclegowe wahała się w 2012 roku od 110 udzielonych noclegów w Mikołajkach do 25 w Orzyszu (Wykres 5). Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w krainie Wielkich Jezior Mazurskich był zbliżony do wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego i niższy od średniej ogólnopolskiej.

Najwyższy udział turystów zagranicznych w ogóle turystów odnotowuje się w gminie wiejskiej Mrągowo, gdzie goście z zagranicy stanowili w 2012 roku blisko połowę wszystkich odwiedzających (Wykres 6). Niewiele mniejszy udział charakteryzuje miasto Mrągowo. W latach 2006-2012 nastąpił znaczący spadek udziału turystów zagranicznych w ogóle turystów w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich (z 35 do 24%). Podobna (choć nie tak silna) tendencja dotyczy także województwa warmińsko-mazurskiego (z 23 do 16%) oraz Polski (z 25 do 22%). Z drugiej jednak strony WJM nadal cieszą się największą popularnością wśród turystów zagranicznych, biorąc pod uwagę wartości wojewódzkie i ogólnopolskie.

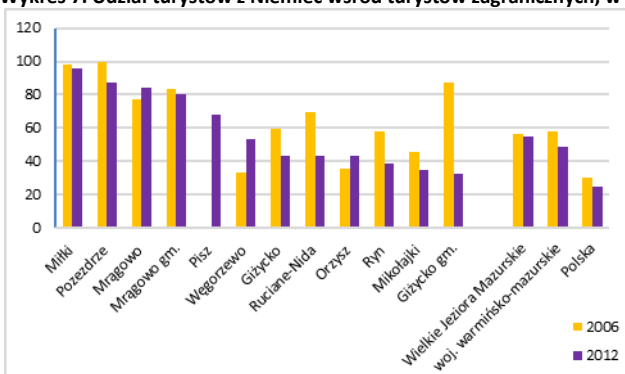
Wśród turystów zagranicznych na obszarze Warmii i Mazur przeważają Niemcy i Rosjanie. Turyści z Niemiec stanowią zdecydowanie najliczniejszą grupę także w Krainie WJM. Ich udział w 2012 roku kształtował się na poziomie 55% i był wyższy niż na obszarze województwa o ponad 5 punktów procentowych (Wykres 7). W skali całego kraju turyści z Niemiec stanowią odpowiednio ok. 25% wszystkich odwiedzających. O ile w skali kraju oraz województwa udział turystów z Niemiec wśród turystów zagranicznych w latach 2006-2012 uległ spadkowi, o tyle w przypadku Wielkich Jezior Mazurskich utrzymywał się na względnie stałym poziomie.

Wykres 6. Udział turystów zagranicznych wśród turystów ogółem, w %

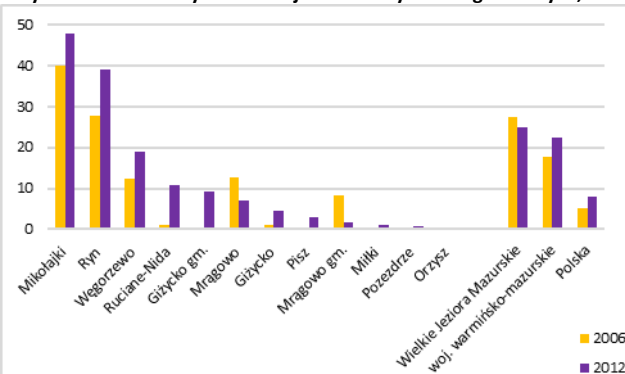
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 7. Udział turystów z Niemiec wśród turystów zagranicznych, w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 8. Udział turystów z Rosji wśród turystów zagranicznych, w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

¹⁰ W analizie uwzględniano miejsca noclegowe ogółem dostępne w lipcu.

Liczącą się grupę obcokrajowców na terenie WJM stanowią także Rosjanie. Przyjeżdżają głównie do Mikołajek (blisko 75% wszystkich Rosjan odwiedzających WJM, czyli 25 tysięcy). W Mikołajkach stanowią oni prawie połowę gości zza granicy (Wykres 8). Udział turystów z Rosji w Krainie WJM jest wyższy zarówno od tego dla województwa warmińsko-mazurskiego, jak i od kraju.

Średnia długość pobytu turysty (mierzona liczbą noclegów) świadczy o charakterze turystyki na danym obszarze¹¹. Na obszarze Krainy WJM wartość tego wskaźnika dla polskiego turysty waha się od 1,4 w gminie Miłki oraz w gminie Pisz (będącej w 2006 roku niekwestionowanym liderem gmin WJM pod względem średniej długości pobytu turysty) do 3,9 w gminie Orzysz (Wykres 9).

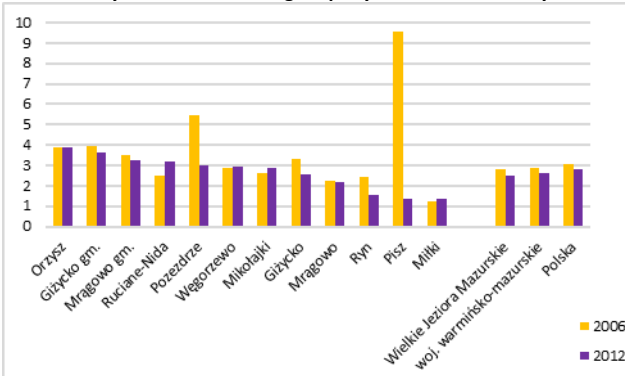
Długość pobytu turysty pochodzącego z Polski w

Krainie WJM wynosi 2,5 noclegu i jest zbliżona do długości tego pobytu dla województwa i dla kraju (odpowiednio 2,6 i 2,8) (Wykres 9). We wszystkich grupach jednostek zanotowano nieznaczny spadek długości pobytu w latach 2006-2012. Przyczyn tego stanu upatrywać można przede wszystkim w zmianie modelu turystyki z formy pobytowej na bardziej aktywną oraz wzrostu udziału turystyki weekendowej i wzrostu konkurencji zagranicznej.

Średnia długość pobytu turystów zagranicznych na terenie WJM jest zbliżona do wyniku dla województwa warmińsko-mazurskiego i wartości dla Polski (Wykres 10). Długość pobytu turystów zagranicznych wykazuje pewne zróżnicowanie na poziomie gmin: w gminie Ryn turysta zagraniczny spędza jeden dzień z noclegiem, podczas gdy w Miłkach, Pozezdrzu czy w gminie wiejskiej Mrągowo zatrzymuje się na 5-6 dni.

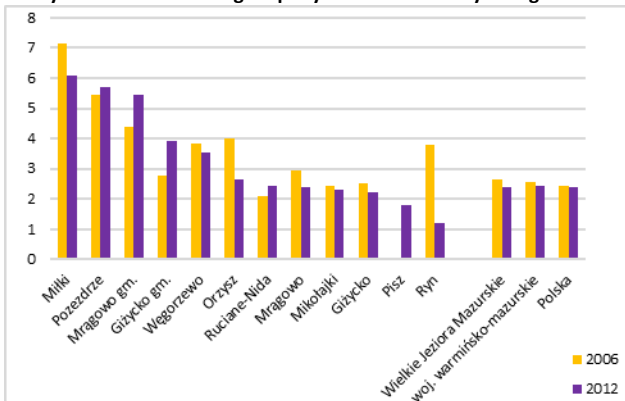
Liczba zwiedzających muzea i ich oddziały w przeliczeniu na 1000 mieszkańców nie prezentuje się w Krainie WJM okazale (Wykres 11). Zdecydowanie na plus odznacza się gmina Ruciane-Nida, w której jako jedynej było więcej odwiedzających niż

Wykres 9. Średnia długość pobytu w dniach - Polacy

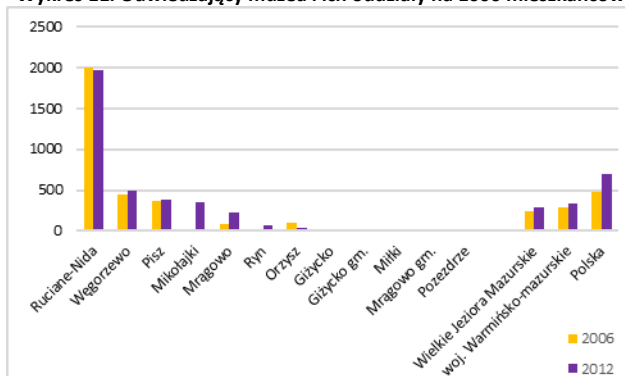

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ranku Danych Lokalnych GUS

Wykres 10. Średnia długość pobytu w dniach – turyści zagraniczni

Wykres 11. Odwiedzający muzea i ich oddziały na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

¹¹ Należy pamiętać, że minimalną wartością w przypadku mierzenia liczby noclegów w przeliczeniu na 1 turystę jest liczba 1, ponieważ za turystę wg metodologii GUS uznaje się osobę, która skorzystała z noclegu na terytorium danej gminy.

mieszkańców. Poza tym jedynie w siedmiu gminach tego obszaru zanotowano jakiegokolwiek odwiedzin muzeów i ich oddziałów (co stanowi lepszy wynik niż w 2006 roku, kiedy odwiedziny muzeów dotyczyły wyłącznie pięciu gmin). W głównej mierze za taką sytuację odpowiada słabo rozwinięta oferta muzealna na tym terenie.

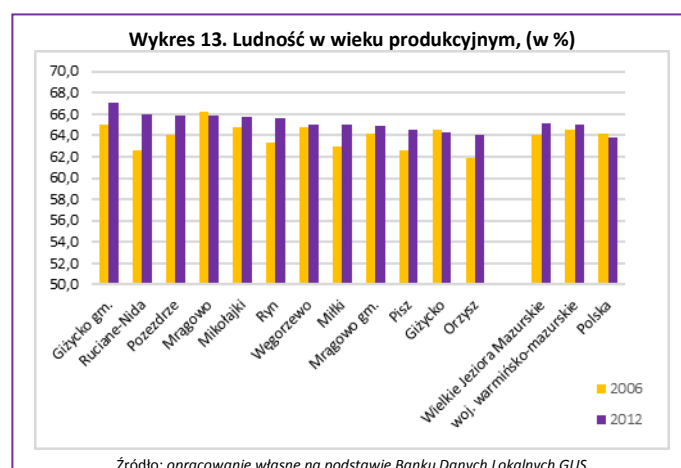
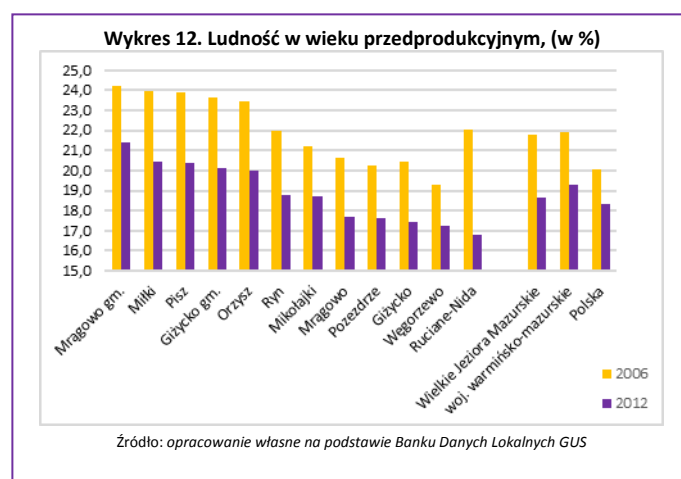
Biorąc pod uwagę całą zbiorowość jednostek należących do WJM łącznie można zauważyć, że liczba odwiedzających muzea w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest na tym obszarze nieznacznie niższa od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego, ale przede wszystkim ponad dwukrotnie mniejsza od wartości dla kraju.

3.4. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY

Krainę WJM zamieszkuje 153 tys. osób (z czego nieco ponad 100 tys. w miastach), co stanowi 10,6% ludności województwa warmińsko-mazurskiego (najwięcej w mieście Giżycko – 30 tys., a najmniej w gminie Pozezdrze – 3,4 tys.). W latach 2006-2012 nastąpił przyrost liczby ludności WJM na poziomie porównywalnym ze średnią dla województwa (odpowiednio 18 i 17 promili) i zdecydowanie wyższym niż dla całego kraju (niespełna 11 promili). Największy przyrost zanotowały gminy wiejskie Giżycko i Mrągowo. Są to jednocześnie jedyne gminy w analizowanym obszarze o dodatnim saldzie migracji, co świadczy o procesach suburbanizacyjnych zachodzących w miastach, które gminy te otaczają. Na drugim biegunie znajdują się jednostki, których liczba ludności w latach 2006-2012 zmniejszyła się – Pozezdrze, Ryn, Orzysz oraz Ruciane-Nida.

Kraina WJM charakteryzuje się stosunkowo niską gęstością zaludnienia (49 os/km^2). Jest ona zarówno niższa od średniej wartości dla województwa (60 os/km^2), jak i dla kraju (123 os/km^2). W ponad połowie jednostek jest ona mniejsza niż 30 os/km^2 (najniższa w gminie Pozezdrze – 19 os/km^2)¹². Najwyższą wartość tego wskaźnika notuje się oczywiście w gminach miejskich badanego obszaru (Giżycko – 2152 os/km^2 oraz Mrągowo – 1483 os/km^2).

¹² Pozostałe gminy o gęstości zamieszkania mniejszej niż 30 os/km^2 to: gmina wiejska Giżycko, Miłki, Ryn, Orzysz, Ruciane-Nida oraz gmina wiejska Mrągowo.

Tak jak w całym kraju, tak i w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich zachodzi proces starzenia się społeczeństwa. Charakteryzują go następujące zmiany w strukturze ludnościowej (Wykres 12, Wykres 13, Wykres 14):

- ❖ spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (we wszystkich gminach analizowanego obszaru). Był on nawet większy niż przeciętnie w województwie i w kraju;
- ❖ wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym (w większości gmin należących do WJM), na podobnym poziomie jak w województwie oraz w kraju;
- ❖ wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (największy w gminach miejskich Giżycko i Mrągowo – ponad trzy punkty procentowe). Wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym kształtował się na podobnym poziomie dla WJM, województwa oraz kraju.

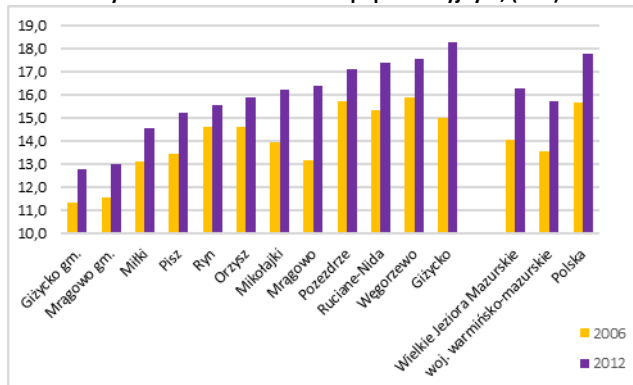
W gminach WJM nie widać silnego zróżnicowania struktury wieku ludności (na podstawie grup ekonomicznych). Można jednak stwierdzić, że najkorzystniejsza sytuacja jest w gminach wiejskich Giżycko i Mrągowo. Jednostki te charakteryzują się także najwyższym przyrostem liczby mieszkańców w latach 2006-2012 oraz jako jedyne zanotowały dodatnie saldo migracji w tych latach.

3.5 KAPITAŁ LUDZKI I KAPITAŁ SPOŁECZNY

Wszystkie gminy leżące w Krainie WJM zanotowały wzrost udziału dzieci objętych opieką przedszkolną w grupie dzieci w wieku 3-5 lat (Wykres 15), co charakterystyczne jest zarówno dla województwa, jak i całego kraju. W gminach wiejskich Giżycko oraz Pozezdrze w ciągu ostatnich 5 lat udział dzieci przedszkolnych zwiększył się ponad trzykrotnie.

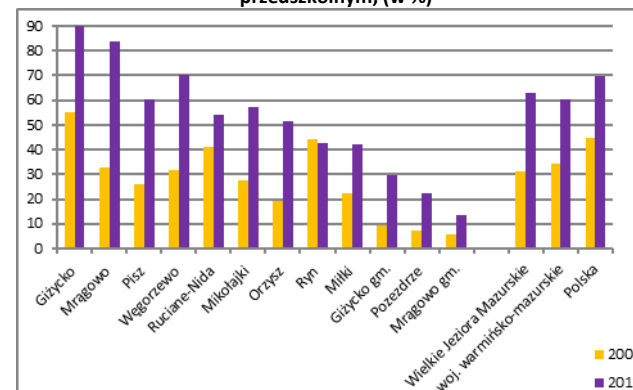
W miastach Giżycku oraz Mrągowie udział dzieci uczęszczających do przedszkoli kształtuje się na poziomie 80-90%, podczas gdy w otaczających je gminach wiejskich (gmina wiejska Giżycko oraz Mrągowo) udział ten wynosi odpowiednio 29 i 13%. Sytuację w tych gminach należy rozpatrywać w kontekście tego, że są to jednostki, które notowały w ostatnich latach największy przyrost liczby mieszkańców. Zrozumiałe jest, że część dzieci z ich obszaru korzysta z placówek przedszkolnych na terenie miast, ale brak odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie na terenach

Wykres 14. Ludność w wieku poprodukcyjnym, (w %)

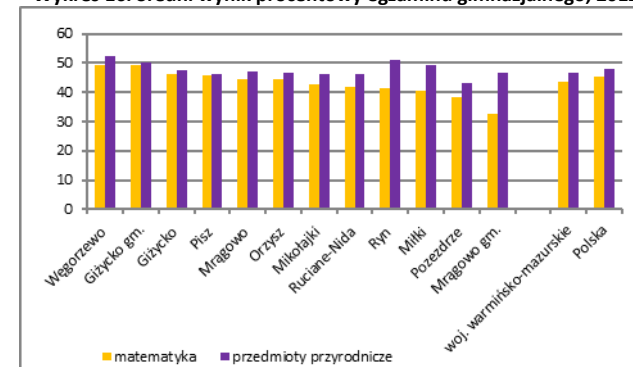
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 15. Udział dzieci w grupie 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 16. Średni wynik procentowy egzaminu gimnazjalnego, 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

gmin wiejskich obniża ich atrakcyjność jako miejsca zamieszkania. Utrzymanie się jednak pozytywnego trendu wzrostu udziału dzieci objętych opieką przedszkolną w latach 2006-2012 daje nadzieję na poprawę tej sytuacji. Udział dzieci objętych edukacją przedszkolną na obszarze całej Krainy WJM rośnie w sposób bardziej dynamiczny niż w województwie oraz w kraju.

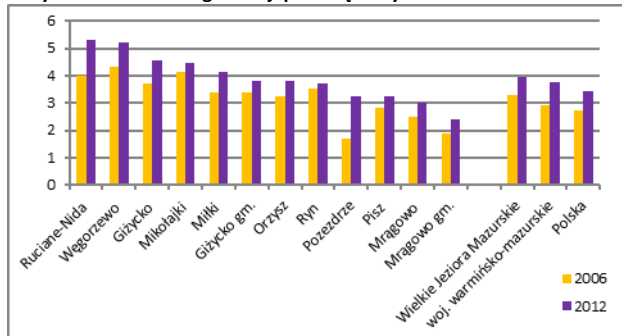
Wyniki egzaminu gimnazjalnego (Wykres 16), choć zróżnicowane między poszczególnymi gminami WJM, pozwalają wyciągnąć wniosek, że w części przyrodniczej poziom wiedzy uczniów jest znacznie wyższy niż w części matematycznej i porównywalny z wynikami dla całego województwa oraz krajowymi. W kilku gminach wyniki części matematycznej znacznie odbiegają od średnich (Ryn, Miłki, Pozezdrze i gmina wiejska Mrągowo).

Obszar WJM dysponuje dużą liczbą organizacji pozarządowych. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźnik ten dla 2012 roku nieznacznie przewyższał zarówno wartości wojewódzkie, jak i krajowe. Wykazywał jednak silne wewnętrzne zróżnicowanie (Wykres 17), od 2,4 NGO przypadających na 1000 mieszkańców w gminie wiejskiej Mrągowo do 5,3 w gminie miejsko-wiejskiej Ruciane-Nida. Słabością organizacji pozarządowych jest jednak to, że w dużej mierze są one uzależnione od środków publicznych, przede wszystkim samorządów gminnych.

O pewnych niedostatkach kapitału społecznego WJM mogą świadczyć dane na temat członkostwa w klubach sportowych (Wykres 18). Wartości dla poszczególnych gmin są silnie zróżnicowane, jednak średnia wartość dla obszaru WJM plasuje go za województwem warmińsko-mazurskim oraz Polską. Szczególnie słaba sytuacja występuje w gminach Miłki oraz gminach wiejskich Giżycko i Mrągowo (sytuację w tych dwóch ostatnich gminach można tłumaczyć obecnością klubów w gminach miejskich).

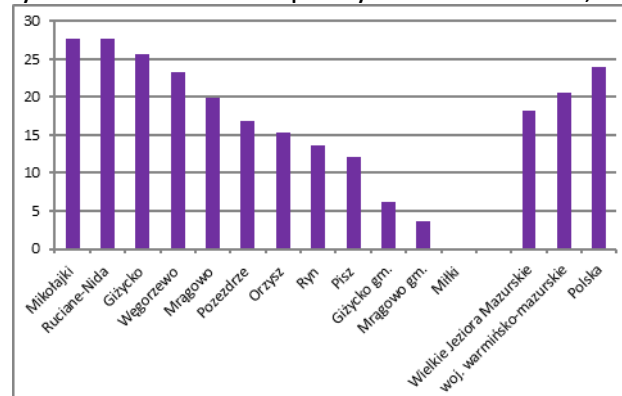
Frekwencja wyborcza podczas ostatnich wyborów samorządowych (w 2006 i 2010 roku) była nieznacznie wyższa niż średnie wartości dla województwa i kraju (Wykres 19). Niekorzystnie na tle WJM wyróżniało się Węgorzewo, z niższą niż w pozostałych gminach

Wykres 17. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

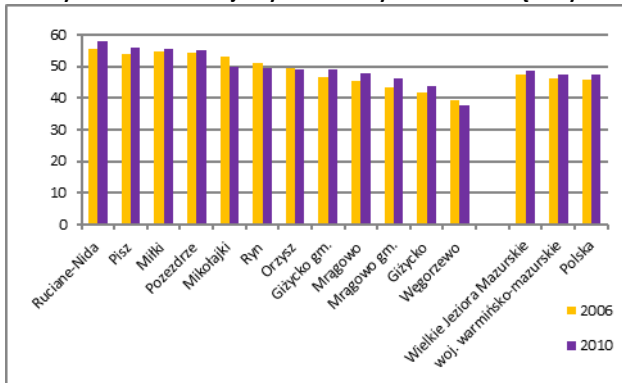
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 18. Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszkańców, 2012

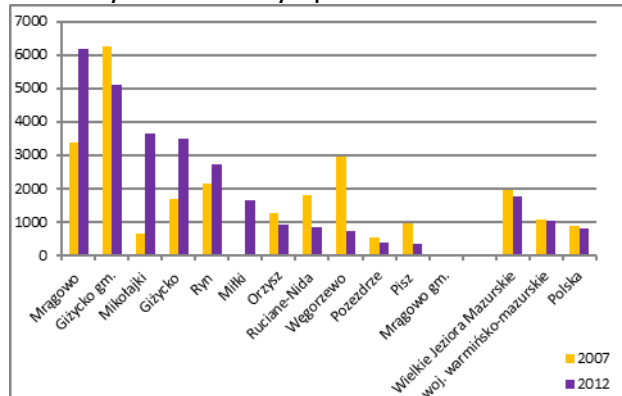
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 19. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 20. Uczestnicy imprez na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

frekwencją, dodatkowo wykazującą w 2010 roku spadek w stosunku do roku 2006 (podobna sytuacja zdarzyła się jeszcze tylko w gminach: Mikołajki, Ryn i Orzysz).

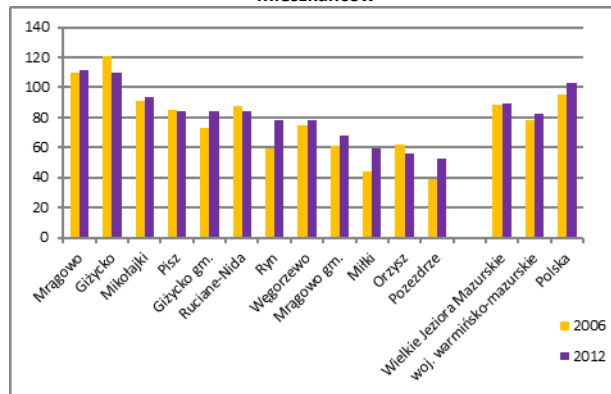
WJM charakteryzuje bardzo wysoka wartość wskaźnika uczestników imprez w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (Wykres 20). Świadczy on nie tyle o aktywności mieszkańców, co o umiejętności zorganizowania imprez o bardzo dużej liczbie uczestników spoza danej gminy. W dużym stopniu jest to możliwe dzięki istnieniu znaczącego ruchu turystycznego, choć zależność może też mieć charakter odwrotny (tzn. imprezy przyciągają turystów).

3.6. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY

Najwyższe wskaźniki dotyczące liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców notują gminy miejskie (Giżycko oraz Mrągowo) (Wykres 21). Największy przyrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców nastąpił w gminie Ryn, ale także bardzo silną tendencję wzrostową zaobserwowano w gminach Miłki oraz Pozezdrze, które mimo wszystko nadal znajdują się w grupie gmin o najniższym wskaźniku liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

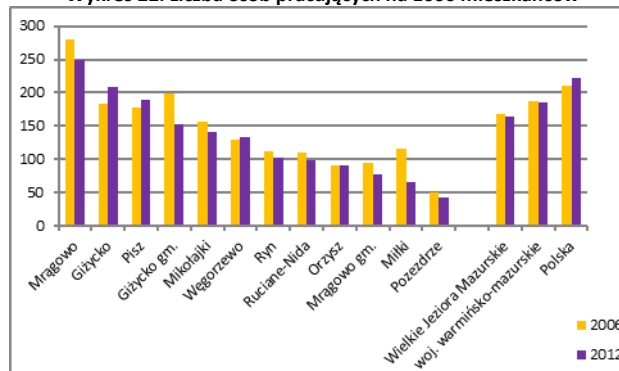
W latach 2006-2012 obserwowano w Krainie WJM nieznaczny spadek liczby osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (Wykres 22)¹³. Jest to tendencja identyczna do utrzymującej się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, która jest mniej korzystna od zanotowanego dla całego kraju delikatnego wzrostu tego wskaźnika. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest utrzymywanie się liczby osób pracujących w Krainie WJM na poziomie niższym od średniej wojewódzkiej i powiększanie się różnicy do wartości dla kraju. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że w przypadku regionu turystycznego, jakim jest kraina WJM, dużą rolę może odgrywać

Wykres 21. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców

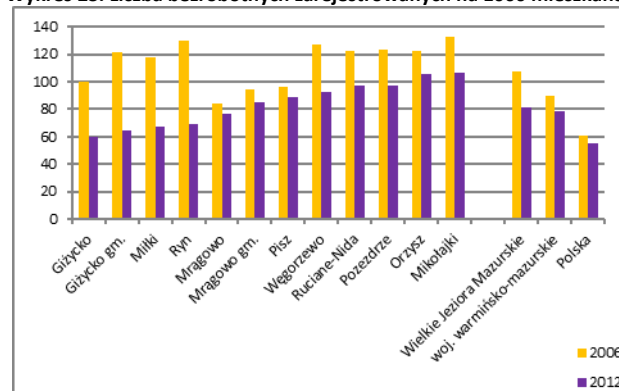
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 22. Liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 23. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

¹³ Należy pamiętać, że obejmuje on jedynie pracujących w sektorze przedsiębiorstw, a więc w firmach, które zatrudniają więcej niż 9 pracowników oraz pomija pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, co sprawia, że nie opisują sytuacji w zakresie zatrudnienia w sposób pełny.

rynek pracy sezonowej, pozostający często poza oficjalnymi danymi statystyki publicznej.

We wszystkich gminach analizowanego obszaru nastąpił znaczny spadek liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (Wykres 23), ale mimo tego wartość wskaźnika w Krainie WJM utrzymuje się na wyższym poziomie niż w województwie oraz kraju.

3.7. WJM A INTELIGENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Proces wyznaczania inteligentnych specjalizacji postępuje obecnie w całej Unii Europejskiej w związku z planowanym skupieniem na nich znacznych środków w kolejnej perspektywie finansowej (2014-2020). Rozpoczęto go także w województwie warmińsko-mazurskim podczas prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Wyznaczono trzy obszary tematyczne, które powinny stać się kołem zamachowym gospodarki regionu. Są to:

- ❖ **ekonomia wody** – specjalizacja bazująca na największych w kraju zasobach wód powierzchniowych, w związku z którymi w regionie może rozwijać się szereg działalności (od turystyki przez produkcję jachtów do produkcji maszyn do obróbki metali wykorzystujących strumień wodny);
- ❖ **produkcja żywności wysokiej jakości** – bazująca na silnej pozycji rolnictwa w regionie;
- ❖ **drewno i meblarstwo** – bazująca na jednych z największych w kraju zasobach leśnych oraz tradycjach związanych z tą gałęzią gospodarki.

Kraina Wielkich Jezior Mazurskich zajmuje bardzo silną pozycję w zakresie **ekonomii wody**. Na terenie 12 gmin wchodzących w skład WJM znajdują się liczne przedsiębiorstwa zajmujące się m. in. produkcją i naprawami jachtów i łodzi, czarterami jachtów, organizacją wycieczek wodnych, szkoleniem płetwonurków, szkoleniami żeglarzy, produkcją i projektowaniem osprzętu do żaglówek i łodzi. Ponadto na terenie WJM funkcjonują hotele i ośrodki SPA. Ze specjalizacją ekonomia wody związana jest również działalność kilku instytucji otoczenia biznesu (głównie zlokalizowanych w Giżycku). W specjalizację tę wpisują się również Lokalne Grupy Działania. Dwie instytucje należą do sektora nauki i są związane nie tylko z wodą, ale również z produkcją żywności wysokiej jakości (stacja Instytutu Rybactwa Śródlądowego i Instytut Innowacji Przemysłu Mleczarskiego).

W Krainie WJM licznie reprezentowane są także podmioty gospodarcze związane z **produkcją żywności wysokiej jakości**. Na rzecz tej specjalizacji działają wspomniane wyżej jednostki naukowe, ale także producenci:

żywności, paszy dla zwierząt, hodowcy zwierząt, gospodarstwa rybackie, producenci ciągników i innych maszyn rolniczych.

Relatywnie najstabiliej w Krainie WJM są reprezentowane podmioty związane ze specjalnością **drewno i meblarstwo**. Działają tu producenci wyrobów tartacznych, sklejki, arkuszy fornirowych, mebli, stolarki otworowej, domów z bali. Kilka firm z WJM należy do Klastra Mazurskie Okna.

3.8. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Dostępność komunikacyjna jest problemem zgłaszanym przez wszystkie samorządy lokalne WJM. Zagadnienie to należy rozpatrywać w następujących aspektach:

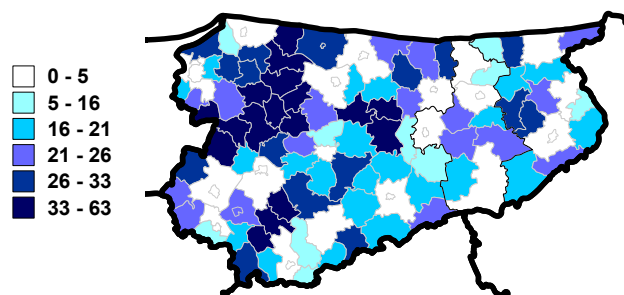
1. Dostępności czasowej miast powiatowych – kilka gmin charakteryzuje się dość słabą sytuacją w tym zakresie (Mapa 6);
2. Dostępności czasowej Olsztyna – stolicy województwa – w tym przypadku sytuacja wygląda bardzo źle w Węgorzewie, a także w Poczepszynie, Miłkach, Orzyszu i Piszem (Mapa 7).

Nałożenie tych dwóch map obrazuje problem obszaru WJM, jakim jest spójność komunikacyjna. O ile relatywnie dobrze skomunikowane są gminy ze swoim miastem powiatowym, o tyle widoczne są problemy komunikacyjne pomiędzy gminami z różnych powiatów. Tego typu połączenia są kluczowe dla lepszej współpracy gospodarczej, pobudzania rynku pracy i wzrostu dostępności atrakcji turystycznych. Istotnym elementem dostępności komunikacyjnej jest również położenie WJM względem stolic województw podlaskiego i mazowieckiego.

3.9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

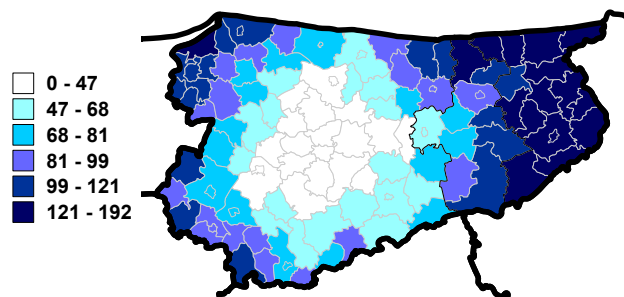
W gminach miejskich oraz miejskich częściach gmin miejsko-wiejskich dostęp do wodociągów jest powszechny (Wykres 24). Braki w tego typu infrastrukturze występują przede wszystkim na terenach o znacznym rozproszeniu zabudowy (w związku z wysokimi kosztami dokonania przyłączenia

Mapa 6. Czas dojazdu do miasta powiatowego, w min.

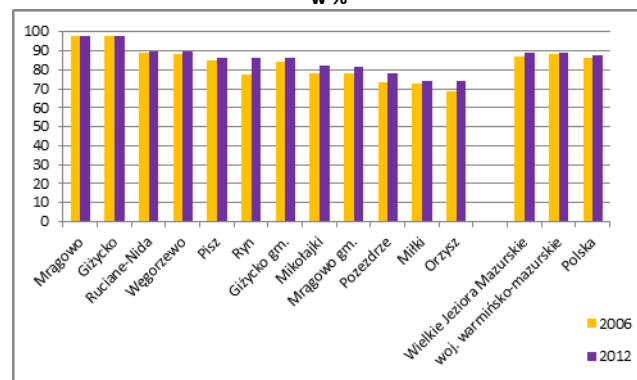
Źródło: opracowanie własne na podstawie Herbst, Wójcik 2012.

Mapa 7. Czas dojazdu do Olsztyna, w min.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Herbst, Wójcik 2012.

Wykres 24. Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej, w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

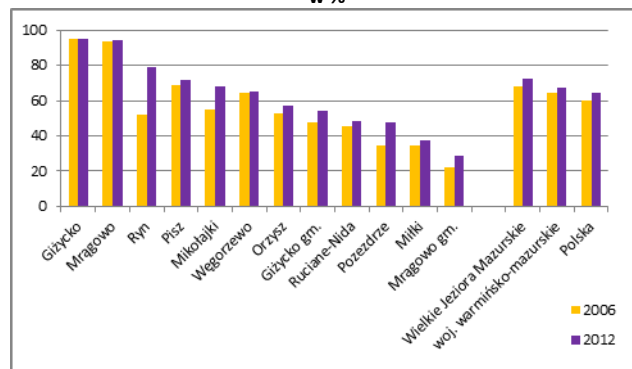
infrastruktury). Najniższy udział oscylujący w okolicach 70% mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej występuje w gminach: Orzysz, Miłki oraz Pozezdrze. Wartości dla całej Krainy WJM znajdują się na bardzo zbliżonym poziomie zarówno do województwa warmińsko-mazurskiego, jak i całego kraju (niespełna 80%).

Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej jest zdecydowanie bardziej zróżnicowany (Wykres 25). Jedynie w dwóch gminach miejskich (Giżycko i Mrągowo) znajduje się on na poziomie bliskim 100%. Żadna z pozostałych jednostek nie przekracza wartości 80%, a w kilku nie osiąga połowy mieszkańców. Zdecydowanie najniższy udział ludności objętej dostępem do kanalizacji ma gmina wiejska Mrągowo. W 2012 roku jedynie co czwarty mieszkaniec tej jednostki korzystał z sieci kanalizacyjnej. Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji w Krainie WJM jest nieco wyższy niż w województwie i kraju. Przyrost udziału tych mieszkańców następuje w podobnym tempie dla wszystkich tych grup. W Krainie WJM dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej jest niewątpliwie możliwy, a w niektórych jednostkach bardzo pożądany.

Analogicznie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej to mieszkańcy Giżycka i Mrągowo mają największy dostęp do oczyszczalni ścieków. Około 80-procentowy udział takich osób odnotują także gminy Ryn, Mikołajki i Orzysz (z czego Ryn i Mikołajki to jednocześnie gminy o najbardziej żywiołowych zmianach w tym zakresie). Dynamiczny wzrost był także udziałem gminy Pozezdrze oraz gminy wiejskiej Mrągowo. Nie zmienia to jednak faktu, że gmina wiejska Mrągowo nadal charakteryzuje się najniższą wartością tego wskaźnika spośród analizowanych gmin.

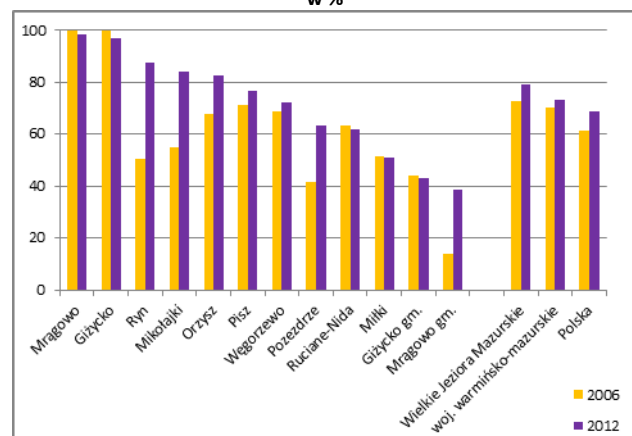
W całej Krainie WJM udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków jest wyższy niż dla województwa i kraju. We wszystkich tych grupach nastąpił w latach 2006-2012 przyrost ich udziału. Trudno stwierdzić, gdzie znajduje się granica maksymalnego udziału mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków dla Krainy WJM, ponieważ z uwagi na rozproszoną sieć osadniczą na znaczącym obszarze tego terenu najlepiej sprawdzą się oczyszczalnie przydomowe lub nowoczesne szamba szczelne, które nie są ujmowane w statystykach. Wydaje się jednak, że szczególnie na obszarze gmin podmiejskich (gminy wiejskie Giżycko i Mrągowo) istnieje duży potencjał do poprawy sytuacji w tym zakresie.

Wykres 25. Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej, w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 26. Udział mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, w %

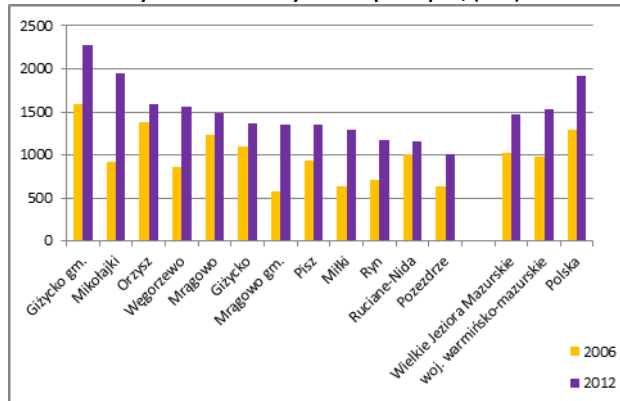
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

3.10. POZIOM ZAMOŻNOŚCI I ŚRODKI Z UE POZYSKIWANE PRZEZ GMINY WJM

Wysokość dochodów własnych *per capita* jest silnie zróżnicowana między gminami krainy Wielkich Jezior Mazurskich (Wykres 27)¹⁴. Dysproporcja w wysokości dochodów własnych pomiędzy najbiedniejszą a najbogatszą gminą zmniejszyła się, jeśli weźmiemy pod uwagę stosunek dochodów (z 2,73 do 1 w 2006 r. do 2,24 do 1 w 2012 roku), ale zwiększyła się, jeśli wziąć pod uwagę różnicę kwotową (z niewiele ponad 1000 do prawie 1250 zł)¹⁵. We wszystkich badanych gminach miał miejsce przyrost dochodów między 2006 a 2012 rokiem, ale dla całej Krainy WJM był on wolniejszy niż dla województwa i kraju. Największy przyrost dochodów własnych (w ujęciu kwotowym) odnotowały Mikołajki (z 925 do 1952 zł), natomiast w ujęciu procentowym – gmina wiejska Mrągowo (o 135%). Najmniejszy przyrost (w obu aspektach) dotyczył zaś gminy Ruciane Nida (z 1005 do 1154 zł i odpowiednio 15%).

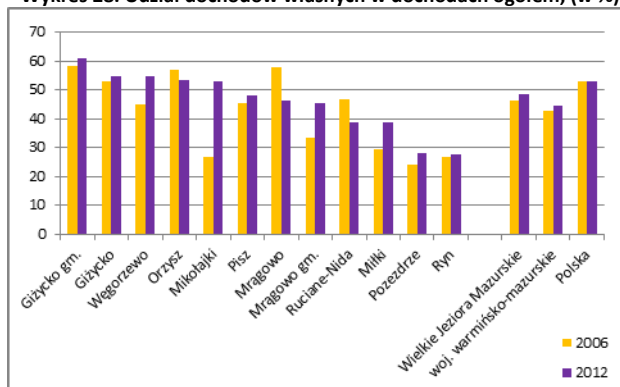
Wysokość udziału dochodów własnych w ogóle dochodów gmin wykazuje pewną zbieżność z wielkością dochodów własnych *per capita* (Wykres 28). Widać to na przykładzie gmin Krainy WJM o najwyższym udziale dochodów własnych (gminy wiejskiej Giżycko, która była jednocześnie jednostką o najwyższej sumie dochodów własnych *per capita* oraz gminy, która uczyniła w tym zakresie największy skok pomiędzy 2006 i 2012 rokiem – Mikołajek). Udział dochodów własnych w dochodach ogółem waha się od niespełna 27% (Ryn i Pozezdrze) do 60% (gmina wiejska Giżycko). W latach 2006-2012 w niektórych jednostkach uległ on zmniejszeniu, które najbardziej wyraźne było w przypadku miasta Mrągowo oraz gminy Ruciane-Nida. W gminach Pozezdrze i Ryn poziom udziału dochodów własnych, mimo delikatnego wzrostu, utrzymuje się na niskim poziomie (ok. 30%).

Wykres 27. Dochody własne per capita, (w zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 28. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem, (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

¹⁴ Przyjęto definicję dochodów własnych zgodnie z katalogiem zamieszczonym w art. 4 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego – Dz. U. 2003 nr 203 poz. 1966 – z późniejszymi zmianami. W przypadku gminy Orzysz wzięto pod uwagę rok 2007, z uwagi na jednorazowe podniesienie dochodów własnych związane z przyznaniem gminie dotacji do zadań własnych w 2006 r., której wysokość spowodowała ich jednorazowy i niepowtarzalny wzrost.

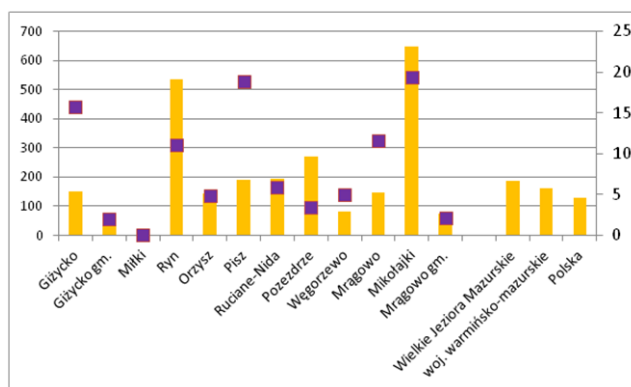
¹⁵ Oznacza to, że zaszła konwergencja typu beta, ale nie zaszła konwergencja typu sigma, a więc rzeczywista różnica pomiędzy najbiedniejszą a najbogatszą jednostką zwiększyła się.

Zmniejszająca się niezależność finansowa niektórych gmin Krainy może stanowić problem w kontekście planowania inwestycji dla całego obszaru – władze tych gmin będą przede wszystkim skupione na rozwiązywaniu najpilniejszych problemów wewnętrznych, co może negatywnie wpłynąć na aktywność na rzecz absorpcji zewnętrznych środków finansowych dla całej Krainy WJM.

Udział dochodów własnych w dochodach gmin ogółem w Krainie WJM jest wyższy niż na terenie województwa, ale niższy niż dla całego kraju. Za pozytywne zjawisko należy uznać szybszy wzrost udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w WJM niż w kraju. Istnieje szansa, że w dającej się przewidzieć perspektywie czasowej obszar ten dorówna pod tym względem średniej krajowej.

Gminy WJM pozyskały w przeliczeniu na 1 mieszkańca więcej środków z UE zarówno w porównaniu z województwem warmińsko-mazurskim, jak i samorządami z całej Polski (Wykres 29). O ile o przewadze województwa warmińsko-mazurskiego nad całością kraju w tym zakresie przesądza prawdopodobnie większy dostęp do środków pomocowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (np. ze względu na dostęp do PO Rozwój Polski Wschodniej), to wyższy poziom dotacji otrzymanych przez samorządy lokalne Krainy WJM (od zbiorowości całego województwa) należy ocenić pozytywnie. W kontekście zmniejszającej się zamożności tych gmin w porównaniu do średniej wartości wojewódzkiej świadczy to pozytywnie o aktywności tych gmin w pozyskiwaniu środków unijnych.

Wykres 29. Średnia wielkość dotacji z UE w zł per capita w latach 2006-2011 (oś lewa) oraz udział poszczególnych gmin w dotacjach gmin WJM w latach 2006-2011 (w %) (oś prawa)

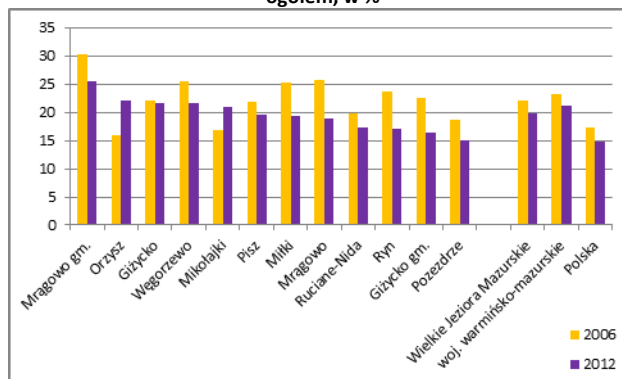

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Najwyższy udział wydatków na pomoc społeczną utrzymuje gmina wiejska Mrągowo, gdzie w 2012 roku na ten cel wydano co czwartą złotówkę pochodzącą z budżetu gminy (a w 2006 r. nawet 30%). Najniższy udział wydatków na pomoc społeczną spośród analizowanych gmin wykazują w wydatkach gminy Pozezdrze – 15,1% i gmina wiejska Giżycko 16,3% (Wykres 30).

W prawie wszystkich jednostkach udział wydatków na pomoc społeczną w ogóle wydatków spadł pomiędzy 2006 a 2012 rokiem, co można uznać za zjawisko pozytywne. Z tego trendu wybijają się jedynie gminy Orzysz oraz Mikołajki. Szczególnie niekorzystana sytuacja cechuje gminę Orzysz, gdzie obserwowane zjawisko należy wiązać ze słabą sytuacją na rynku pracy w tej jednostce, pogarszaną negatywnymi tendencjami w tym zakresie (spadek liczby podmiotów

Wykres 30. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem, w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

gospodarczych oraz osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców), co zwiększa grono odbiorców pomocy społecznej. O złej sytuacji gminy Orzysz świadczy ponadto fakt, że w 2006 r. wydatki na pomoc społeczną znajdowały się w niej na najniższym poziomie w stosunku do ogółu wydatków (16%), natomiast w 2012 roku gmina ta znalazła się na drugim miejscu pod względem wielkości udziału tych wydatków w wydatkach ogółem w całym zbiorze gmin Krainy (po gminie wiejskiej Mrągowo).

Tendencja spadkowa udziału wydatków na pomoc społeczną jest obserwowana także na poziomie województwa oraz kraju. Udział tych wydatków w jednostkach należących do Krainy WJM jest niższy niż w całym województwie, ale wyższy od tego mierzonego dla wszystkich gmin w Polsce.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT wskazuje najważniejsze mocne i słabe strony (cechy wewnętrzne gmin obszaru WJM) oraz najważniejsze szanse i zagrożenia, które znajdują się na zewnątrz obszaru WJM.

Analiza przebiegała dwuetapowo. W pierwszym etapie wyróżniono najważniejsze czynniki, opierając się o twarde dane. W etapie drugim dokonano selekcji czynników ze względu na ich istotność z punktu widzenia obranych wstępnie kierunków działań. Dlatego w poniższej analizie nie znajdują się wszystkie możliwe mocne i słabe strony, jak i szanse i zagrożenia.

Analiza SWOT służy wskazaniu najważniejszych czynników, które powinny przekładać się na cele Strategii.

4.1. MOCNE STRONY WJM

- ❖ Wysoka jakość środowiska przyrodniczego
- ❖ Przygraniczne położenie umożliwiające rozwój współpracy biznesowej, kulturalnej, społecznej i administracyjnej z Obwodem Kaliningradzkim FR
- ❖ Szlak Wielkich Jezior Mazurskich
- ❖ Rozpoznawalna marka Kraina Wielkich Jezior Mazurskich
- ❖ Walory estetyczne krajobrazu (w tym „zabudowa mazurska”)
- ❖ Dostępność terenów inwestycyjnych
- ❖ Koncentracja podmiotów gospodarczych i instytucji od lat związanych z sektorem turystycznym i rybackim
- ❖ Potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego (w tym małe gospodarstwa rolne)
- ❖ Nieliczne, ale znane poza regionem obiekty i wydarzenia związane z turystyką historyczną, sportem i kulturą
- ❖ Lokalne Grupy Działania
- ❖ Organizacje pozarządowe
- ❖ Aktywność lokalnych liderów
- ❖ Relatywnie gęsta sieć dróg i przebieg drogi krajowej nr 16
- ❖ Wysoka lesistość w południowej części obszaru
- ❖ Potencjał dla różnych form turystyki aktywnej
- ❖ Doświadczenie mieszkańców w obsłudze ruchu turystycznego
- ❖ Szlaki nasypów kolejowych
- ❖ Obecność podstref SSE

4.2. SŁABE STRONY WJM

- ❖ Niska dostępność komunikacyjna i słaby stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe)
- ❖ Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i sezonowość gospodarki

-
- ❖ Problemy rynku pracy (bezrobocie i jego negatywne skutki, niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców)
 - ❖ Silna konkurencja wewnętrzna i małe doświadczenie we współpracy między przedsiębiorcami
 - ❖ Słabo rozwinięta i niedoinwestowana baza turystyczna i infrastruktura sieciowa (niewystarczająca liczba marin z infrastrukturą, szlaków z infrastrukturą dla turystyki aktywnej i poznawczej, brak infrastruktury zimowej i na niepogodę)
 - ❖ Obecność obszarów wymagających rewitalizacji
 - ❖ Nieukierunkowana zmiana wizerunku WJM (w tym brak skoordynowanego marketingu terytorialnego)
 - ❖ Brak spójnej koncepcji zagospodarowania całego obszaru
 - ❖ Malejące zasoby ryb
 - ❖ Problemy infrastruktury wodociągowej, ściekowo-kanalizacyjnej i zagospodarowania wód opadowych
 - ❖ Zawłaszczanie linii brzegowej
 - ❖ Brak dostępu do szerokopasmowego internetu
 - ❖ Brak możliwości kształcenia po ukończeniu szkoły średniej oraz możliwości zatrudnienia po ukończeniu wyższych studiów
 - ❖ Niedopasowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb gospodarki
 - ❖ Niski poziom wykształcenia mieszkańców (w tym w zakresie znajomości języków obcych)
 - ❖ Brak recyklingu odpadów, poza obszarem północnym WJM
 - ❖ Problemy infrastruktury energetycznej i ciepłej (słabe zabezpieczenie dostaw prądu, małe rozmiary instalacji, ciepłownie węglowe)
 - ❖ Brak sieci gazu ziemnego (słabe wpięcie w sieć krajową – ciśnienie słabe)
 - ❖ Brak silnych instytucji otoczenia biznesu i wyspecjalizowanego wsparcia dla przedsiębiorców
 - ❖ Brak wystarczającej podaży uzbrojonych gruntów pod inwestycje dla przedsiębiorców
 - ❖ Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów (w tym dot. jakości życia)
 - ❖ Niewystarczający poziom bezpieczeństwa publicznego nad wodą
 - ❖ Słabe doświadczenie we współpracy między samorządami
 - ❖ Brak modelu obliczeniowego dla ruchu turystycznego w regionie a tym samym monitoringu ruchu turystycznego i jego konsekwencji
 - ❖ Słaba dostępność żłobków i przedszkoli, głównie na terenach wiejskich (problem żłobków w miastach)
 - ❖ Trudna sytuacja mieszkańców osiedli pozostałych po Państwowych Gospodarstwach Rolnych
 - ❖ Niedostateczna liczba animatorów kultury i słabość oferty kulturalnej dla społeczności wiejskiej
 - ❖ Kłusownictwo i społeczne przyzwolenie na nie
 - ❖ Słabo wykorzystane zabytki i potencjalne atrakcje dla rozwoju społeczno-gospodarczego
 - ❖ Zależność organizacji pozarządowych od środków gminnych
 - ❖ Słaba infrastruktura dla osób starszych i niepełnosprawnych
-

4.3. SZANSE WJM W JEGO OTOCZENIU

- ❖ Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody”, „drewno i meblarstwo” oraz „żywność wysokiej jakości”
- ❖ Pozytywne wykorzystanie zjawiska „drugich domów”
- ❖ Modernizacja dróg łączących Mazury z resztą kraju
- ❖ Możliwość realizacji inwestycji zintegrowanych (w ramach polityki województwa i polityk krajowych)
- ❖ Wzrost znaczenia szlaków wodnych
- ❖ Wzmacnianie mody na spożywanie ryb słodkowodnych i żywność wysokiej jakości
- ❖ Moda na turystykę aktywną i zdrowy tryb życia
- ❖ Utrzymanie i rozwój tradycji wakacji na Mazurach
- ❖ Mądre wykorzystanie marki „Mazury” i hasła „Mazury cud natury”
- ❖ Rozwój zintegrowanych systemów produkcji i sprzedaży produktów rolnych
- ❖ Rozwój sieci Cittaslow oraz ruchów typu „slow food”
- ❖ Realizacja Polityki Energetycznej Polski do 2030 r.
- ❖ Wzrost popytu na ofertę WJM turystów zagranicznych, w szczególności Niemców i Rosjan (w tym „mały ruch graniczny”)
- ❖ Rozwój biznesu szkoleniowego i wydatków firm na szkolenia i integrację
- ❖ Rozszerzenie ruchu wizowego

4.4. ZAGROŻENIA WJM W JEGO OTOCZENIU

- ❖ Krótki sezon turystyczny
- ❖ Import produktów rybnych i rolnych
- ❖ Brak polityki skierowanej do rybactwa (rybołówstwo i akwakultura)
- ❖ Silna konkurencja miast spoza WJM (ujemne saldo migracji)
- ❖ Sytuacja makroekonomiczna sprzyjająca wypoczywaniu Polaków za granicą oraz w innych regionach kraju
- ❖ Silna konkurencja o turystów – inne regiony
- ❖ Słabość województwa warmińsko-mazurskiego w polityce rządu (np. w polityce transportowej; brak przejścia granicznego Perły – Kryłowo)
- ❖ Brak inwestorów zewnętrznych
- ❖ Regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i ochrony zabytków (zbyt silna pozycja ekologów i konserwatorów)
- ❖ Niejasne i często nowelizowane prawo dotyczące gospodarki odpadami i energetyki
- ❖ Plany utworzenia parku narodowego
- ❖ Pozostawianie poza regionem ośrodków decyzyjnych mających wpływ na gospodarowanie kluczowymi zasobami regionu
- ❖ Starzenie się społeczeństwa
- ❖ Kierunki wydatkowania środków finansowych polityki regionalnej Unii Europejskiej niezgodne z potrzebami rozwojowymi WJM
- ❖ Konkurencja żywności ekologicznej z Podlasia i Mazowsza

-
- ❖ Słabo udrożnione połączenia rzeczne: Pisa – Wisła; Kanał Mazurski; Kanał Augustowski, szlak wodny rzeki Sapiny, brak połączenia Mrągowo – WJM
 - ❖ Brak doświadczeń PPP
 - ❖ Brak regulacji prawnych związanych z energetyką odnawialną
 - ❖ Zagrożenie wykluczenia energetycznego

5. CELE STRATEGII

W Strategii WJM przyjęto następującą hierarchię celów:

- ❖ **wizja rozwoju** – jest de facto celem nadrzędnym, jednak dość ogólnym. Prezentuje sytuację oczekiwaną;
- ❖ **cel główny** – założono, że będzie to najważniejszy cel, wynikający z wizji, jednocześnie zdecydowanie uściślający, co w ramach Strategii WJM należy osiągnąć. Cel główny, w odróżnieniu od wizji, charakteryzuje się ponadto tym, iż ma przypisane wskaźniki realizacji celu;
- ❖ **cele strategiczne** – uszczegóławiają cel główny, obrazując jednocześnie potrzebę jego realizacji na kilku płaszczyznach. W ramach prac nad Strategią ustalono, że będą 4 cele strategiczne;
- ❖ **kierunki działań** – są to grupy projektów, konkretnych przedsięwzięć, które będą realizowane dla osiągnięcia celów strategicznych. Każdy z kierunków działań opisuje możliwie szczegółowo rodzaj interwencji, oczekiwane skutki, a także odniesienia do Strategii województwa warmińsko-mazurskiego.

5.1. CEL GŁÓWNY

Cel główny określony jest następująco:

Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia.

Cel ten odnosi się do najważniejszych sił i wyzwań WJM, które można określić następująco:

- ❖ **atrakcyjność turystyczna** WJM jest z jednej strony wysoka, jednak podlega coraz większej presji ze strony innych konkurentów krajowych, a coraz częściej i zagranicznych. Dlatego utrzymanie wysokiej pozycji WJM wymaga ciągłych zabiegów inwestycyjnych i organizacyjnych. Nowe wyzwania narzucają konieczność balansu między turystyką masową a turystyką zindywidualizowaną, między wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury turystycznej a wysokiej jakości zasobami przyrodniczymi;
- ❖ **klimat przedsiębiorczości** – ta sfera wymaga wsparcia ze względu na najważniejszy element wpływający na rozwój każdego regionu, tj. przedsiębiorców. Obecnie aktywność władz publicznych wpisywana jest w schemat wpierania przedsiębiorczości i innowacyjności. Obejmuje on, oprócz władz publicznych, instytucje wspierania biznesu, naukę i organizacje pozarządowe. Współpraca tych podmiotów powinna służyć lepszemu wzajemnemu zrozumieniu, a w efekcie końcowym skutkować lepszymi warunkami dla biznesu i wyższą konkurencyjnością gospodarki opartej w dużej mierze na innowacjach oraz specjalizacjach województwa warmińsko-mazurskiego;

Cel główny nawiązuje do wizji rozwoju, jednocześnie uszczegóławia kierunek interwencji...

-
- ❖ **jakość życia** – to wyzwanie wymagać będzie największych starań ze strony gmin WJM. Siła przyciągania dużych aglomeracji i innych dynamicznych ośrodków rozwoju uwidacznia trudności nie tylko z zachęceniem do imigracji z innych części Polski, ale również z zatrzymaniem młodych mieszkańców WJM, by chcieli realizować swoje własne cele rozwojowe w rodzinnych stronach. Jednocześnie podkreślenia wymaga różnorodność definicji jakości życia z punktu widzenia każdego człowieka. Oprócz perspektywicznej pracy, poczucia bezpieczeństwa, ważne są również inne czynniki, które wpisują się w ideę zrównoważonego rozwoju. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze zachęca do pobytu turystów i tworzy zarazem wyjątkowe warunki bytowania mieszkańców regionu.
 - ❖ **środowisko przyrodnicze** – w Strategii traktowane jest z jednej strony jako ważne otoczenie wszelkich aktywności człowieka, ważne zarówno dla przedsiębiorców, turystów, jak i mieszkańców. Środowisko przyrodnicze jest podstawą rozwoju gmin, wymaga troski, ale również nowoczesnego podejścia pozwalającego zachować mądry balans między potrzebami rozwojowymi a ochroną przyrody.

Wszystkie wymienione wyżej elementy składowe celu głównego są ściśle ze sobą powiązane. Samorządy lokalne WJM będą podążały w kierunku maksymalizacji potencjałów obszaru WJM i likwidacji barier rozwoju przedsiębiorczości, by wytworzyć obraz Wielkich Jezior Mazurskich jako nowoczesnego, konkurencyjnego, ale osadzonego w tradycji i najwyższej jakości środowisku przyrodniczym produktu turystycznego. Tylko takie kompleksowe, produktowe podejście do rozwoju gospodarczego i społecznego pozwoli zrealizować przyjętą wizję.

5.2. CELE STRATEGICZNE

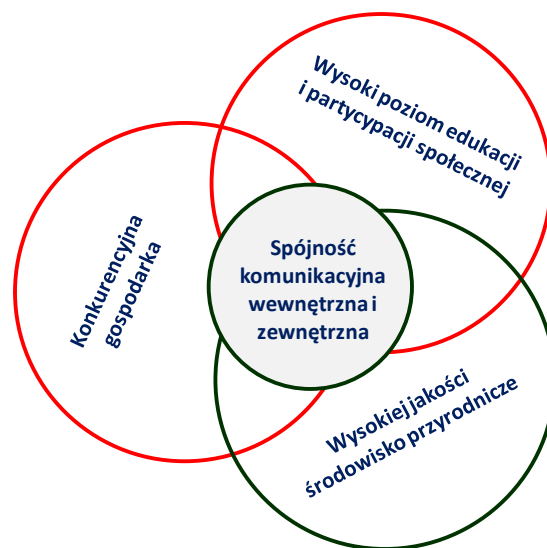
Wzrost konkurencyjności obszaru WJM będzie odbywał się poprzez realizację czterech celów strategicznych. Ich wyróżnienie odpowiada filozofii podejścia do kwestii rozwiązywania problemów WJM. Cele strategiczne odnoszą się do następujących zagadnień:

- ❖ **kapitału ludzkiego i kapitału społecznego** – są to podstawowe zagadnienia rozpatrywane zarówno w kategorii czynników lokalizacji przedsiębiorstw, jak i rozwoju gospodarczego (przedsiębiorczość jest cechą ludzką);
- ❖ **konkurencyjności gospodarki** – WJM potrzebują dynamicznego rozwoju gospodarczego, który przyczyni się do wzrostu miejsc pracy i pokaże mieszkańcom, że warto wiązać swoją przyszłość z tym regionem. Istotnym problemem będzie wzrost innowacyjności lokalnych firm, ponieważ w tym obszarze gospodarki można oczekiwać największej konkurencyjności i trwałości podmiotów gospodarczych;
- ❖ **dostępności komunikacyjnej** – obszar WJM musi być bardzo dobrze skomunikowany wewnętrznie, ale przede wszystkim – ze względu na turystów – w relacjach z otoczeniem. Bardzo dobre połączenia komunikacyjne pozostają wciąż jednym z najważniejszych czynników lokalizacji firm;

Cele strategiczne zostały wypracowane w drodze odpowiedzi na pytanie, czy rozwój WJM wpisuje się w cele strategiczne województwa warmińsko-mazurskiego.

- ❖ **środowiska przyrodniczego** – wysokiej jakości środowisko przyrodnicze musi zachęcać turystów, przedsiębiorców i mieszkańców do przebywania na obszarze WJM. Zatem podstawą rozwoju będzie skuteczna dyskusja ze stereotypami, wzrost świadomości społecznej związanej z ekologią, zdywersyfikowane wykorzystanie turystyczne, a w końcu otwartość wobec podmiotów gospodarczych.

Rysunek 1. Cztery cele strategiczne

5.2.1. WYSOKI POZIOM EDUKACJI I PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Kapitał społeczny i kapitał ludzki traktowane są jako jedne z najważniejszych czynników rozwoju, szczególnie w kontekście innowacji i rozwoju opartego o wiedzę. Istotne jest, by mieszkańcy WJM charakteryzowali się następującymi cechami:

- ❖ **wysokim poziomem kwalifikacji społecznych i zawodowych** – oznacza to konieczność wzmocnienia edukacji na każdym poziomie i etapie życia mieszkańców WJM. Istotnym czynnikiem wzmacniającym kwalifikacje zawodowe powinien stać się rozwój szkolnictwa zawodowego i specjalistycznych kursów, w szczególności odnoszących się do inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego, w które wpisuje się obszar WJM. Mieszkańcy regionu powinni dostać szansę rozwijania swoich talentów oraz przedsiębiorczości i innowacyjności;
- ❖ **wysoką aktywnością społeczną** – ta cecha może być rozwijana poprzez likwidację barier komunikacyjnych. Ważne jest, by powstały programy, które istniejącą już aktywność na poziomie pojedynczych wsi i gmin, przełożyły na szerszą współpracę na rzecz społeczności WJM oraz budowę poczucia przynależności do Mazur;
- ❖ **odpowiednią otwartością na różne idee, postawy i wyzwania wynikające z nowoczesnego modelu rozwoju** – w tym kierunku powinny zostać zrealizowane programy edukacyjne dla wszystkich grup wiekowych uwzględniające zarówno najnowsze wyniki badań i doświadczenia innych regionów w mobilizacji społecznej i tworzeniu więzi dla realizacji celów rozwojowych;
- ❖ **umiejętnością współpracy w układzie lokalnym, a także z partnerami krajowymi i zagranicznymi** – idea współpracy samorządów lokalnych WJM

Kapitał ludzki w uproszczeniu może być traktowany jako suma kwalifikacji mieszkańców...

... z kolei **kapitał społeczny** to więzi, relacje, zaufanie, współpraca między poszczególnymi osobami i grupami społecznymi.

powinna być przełożona przede wszystkim na organizacje pozarządowe, a także na przedsiębiorców i instytucje otoczenia biznesu. Istotne jest, by Strategia WJM wykorzystywana była jako narzędzie do tworzenia nowych i wzmacniania starych więzi kooperacyjnych.

5.2.2. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Konkurencyjność gospodarki może być rozpatrywana przez pryzmat efektów działalności przedsiębiorstw, jako wartość sprzedaży, eksportu czy zatrudnienia. Jednak gospodarka WJM oparta jest przede wszystkim o firmy małe i mikro, które w dużej mierze skupione są na wykorzystywanych od lat potencjałach WJM związanych ze środowiskiem przyrodniczym. Silnie rozwinięty sektor turystyczny, a także drzewny, jak również branże produkujące na rzecz tych sektorów lub kooperujące z nimi, stanowią podstawę dobrego wpisywania się WJM w inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur. Konkurencyjność gospodarki będzie wymagała wspierania budowania sieci powiązań na linii biznes-biznes oraz biznes-otoczenie. Nowoczesne podejście do wspierania gospodarki wymaga kompleksowej strategii dotyczącej kapitału ludzkiego, co oznacza, że potrzebne będą instrumenty wspierające edukację i postawy przedsiębiorcze w zasadzie od najmłodszych lat życia mieszkańców WJM. Efekty realizacji tego celu powinny przejawiać się:

- ❖ **silną pozycją WJM w tworzeniu inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego** – konieczne będzie wprowadzenie systemu wsparcia dla firm należących do inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur (ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości). System wsparcia powinien być skoncentrowany na projekty w kooperacji z instytucjami naukowo-badawczymi o wysokim potencjale innowacyjności;
- ❖ **rozwiniętą kooperacją między lokalnymi przedsiębiorstwami** – potrzebne będą aktywność w wykorzystaniu wszelkich instrumentów krajowej polityki klastrowej oraz działania zachęcające przedsiębiorców WJM do wspólnych przedsięwzięć, niekoniecznie w formie klastrów. Ważnym punktem w realizacji celu powinno być wzmocnienie samorządu gospodarczego, zarówno w relacjach z administracją publiczną, jak i w pełnieniu roli inspiratora i koordynatora współpracy biznesowej;
- ❖ **silnymi instytucjami otoczenia biznesu** – obszar WJM potrzebuje dobrze działających instytucji otoczenia biznesu, ukierunkowanych na specyfikę WJM. Instytucje te powinny jak najszybciej włączyć się w regionalne, krajowe i międzynarodowe sieci IOB nastawione na wspieranie innowacji i konkurencyjności firm;
- ❖ **korzystnym klimatem dla biznesu** – za ten element konkurencyjności gospodarki odpowiada głównie samorząd lokalny, choć również inne instytucje mogą odgrywać pozytywną rolę w tworzeniu dobrego klimatu dla przedsiębiorców. Dlatego współpraca administracji w ramach Strategii powinna być ukierunkowana na wprowadzanie wspólnych wysokich standardów kontaktów z biznesem, wspólnych działań likwidujących bariery rozwoju

Konkurencyjna gospodarka
to gospodarka lepsza od
innych, przynajmniej w
wybranych aspektach...

przedsiębiorczości, jak i wspólnych – również z biznesem – działań promujących gospodarkę WJM;

- ❖ **wysokimi kwalifikacjami zawodowymi** – element ten jest spójny z celem „wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej” i wyraźnie pokazuje rolę kapitału ludzkiego w tworzeniu konkurencyjnej gospodarki WJM.

5.2.3. SPÓJNOŚĆ KOMUNIKACYJNA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA

Dostępność komunikacyjna każdego regionu stanowi o możliwościach wykorzystywania potencjałów i sposobie radzenia sobie z barierami. Spójność komunikacyjna powinna przełożyć się na wzrost mobilności społecznej – szczególnie ważne w obliczu konieczności pobudzania lokalnych i ponadlokalnych rynków pracy. Również firmy oczekują lepszej dostępności do rynków zbytu i kooperantów. Wreszcie dostępność WJM jest kluczowa z punktu widzenia turystów (wpływa na intensyfikację rozwoju dotychczasowych form turystyki oraz tworzy możliwości kreowania nowych specjalności turystycznych). Działania poprawiające spójność komunikacyjną wewnętrzną i zewnętrzną nie mają na celu wyłącznie skrócenie czasu podróży między poszczególnymi miejscowościami, lecz:

- ❖ **wysoką aktywność społeczną** – jest to efekt oczekiwany w celu „wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej”, jednak ważna jest również dostępność mieszkańców do różnorodnych usług publicznych;
- ❖ **wzrost atrakcyjności inwestycyjnej WJM** – szczególnie w kontekście powiązań zewnętrznych. Dobra dostępność komunikacyjna należy do jednych z najważniejszych czynników lokalizacji. Jednak dobre połączenia komunikacyjne są ważne również dla lokalnych firm nastawionych na współpracę i wykorzystywanie zasobów lokalnych.
- ❖ **możliwość utworzenia spójnego produktu turystycznego pod nazwą Wielkie Jeziora Mazurskie**. Sieć dobrych i różnorodnych powiązań komunikacyjnych na obszarze WJM jest podstawowym warunkiem stworzenia kompleksowej i całorocznej oferty – produktu turystycznego – dla możliwie różnorodnej grupy turystów.

Dostępność komunikacyjna
uruchamia procesy
gospodarcze i społeczne.

5.2.4. WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Środowisko przyrodnicze jest dla wszystkich podmiotów funkcjonujących w obszarze WJM czynnikiem silnie determinującym możliwości rozwojowe. Z jednej strony warunki przyrodnicze zachęcają turystów, a także inwestorów, z drugiej zaś wymagają ciągłych inwestycji i polityki ograniczającej negatywne skutki działalności człowieka. Chęć utrzymania bardzo wysokich walorów przyrodniczych, a także wykorzystania warunków naturalnych dla rozwoju, powinny skutkować:

Środowisko przyrodnicze jest
najważniejszym zasobem
społeczności WJM.

-
- ❖ **rozwiniętą, nowoczesną i efektywną infrastrukturą ochrony środowiska przyrodniczego** – w szczególności potrzebne będą działania inwestycyjne, ale również i organizacyjne;
 - ❖ **wysokim poziomem świadomości ekologicznej mieszkańców i przyjezdnych** – ze względu na poddawanie środowiska przyrodniczego silnej presji turystycznej ważne będą szkolenia, kampanie reklamowe, a także organizacja ruchu turystycznego w sposób maksymalizujący możliwości wykorzystania kontaktu z przyrodą przy jednoczesnej gwarancji bezpieczeństwa roślin i zwierząt;
 - ❖ **różnorodnymi zasobami przyrody** – wysokiej jakości środowisko przyrodnicze, to środowisko bioróżnorodne, a także środowisko, które jest podstawą funkcjonowania człowieka. Dlatego istotne jest, by w ramach realizacji Strategii WJM opracowano projekty ochrony i poprawy jakości wód powierzchniowych, w tym zarybiania jezior, a także odnowy i ochrony ekosystemów;
 - ❖ **postrzeganiem obszaru WJM jako przykładu dobrego równoważenia wymogów ochrony przyrody z potrzebami gospodarczymi człowieka** – nowoczesne podejście do środowiska przyrodniczego powinno być wykorzystywane w kampaniach reklamowych obrazujących możliwość pogodzenia interesów gospodarczych i przyrodniczych. Oznacza to również możliwości wykorzystania faktu włączenia części WJM do sieci NATURA 2000. Daje to możliwości ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej, działań w zakresie ochrony zasobów środowiskowych, jak i rozwoju usług ekosystemowych.

6. WSPÓLNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ REALIZACJI CELÓW

Strategia WJM przewiduje 6 kierunków działań, odpowiadających celom strategicznym.

Cel strategiczny **wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej** będzie realizowany przez dwa kierunki:

- ❖ *nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój;*
- ❖ *integracja społeczna i budowa zaufania.*

W ramach celu **konkurencyjna gospodarka** przewiduje się również dwa kierunki działań:

- ❖ *przedsiębiorczość i zatrudnienie;*
- ❖ *regionalny produkt turystyczny Wielkich Jezior Mazurskich.*

Pozostałe cele mają przypisane po jednym kierunku działań. Dla celu **spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna** są to:

- ❖ *inwestycje komunikacyjne,*

a dla celu **wysokiej jakości środowisko przyrodnicze**, obrany kierunek jest kontynuacją dotychczasowych prac w ramach realizacji projektu MASTERPLAN i został nazwany:

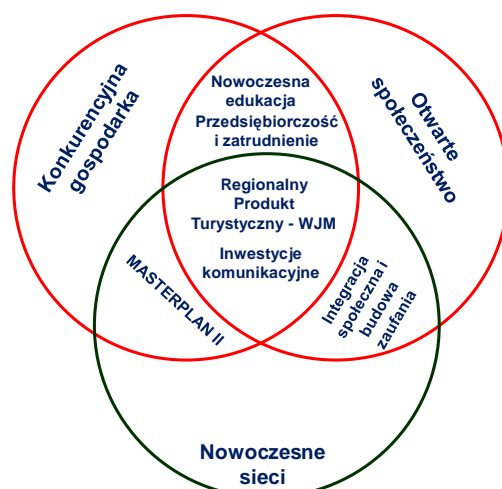
- ❖ *MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora.*

Każdy z kierunków działań omówiony jest w układzie, który pozwala wskazać:

1. Problem do rozwiązania (bazując na analizie SWOT);
2. Przykłady działań;
3. Logikę interwencji;
4. Beneficjentów;
5. Zasięg terytorialny działania;
6. Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur;
7. Wpływ na rozwój inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur;
8. Zbieżność z celami tzw. Umowy Partnerstwa.

Najważniejsze, wspólne kierunki działań wynikają bezpośrednio z poszczególnych celów strategicznych, mają jednak wspólne obszary. Kierunki działań wpisują się również w priorytety Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.

Rysunek 2. Priorytety Strategii województwa warmińsko-mazurskiego a kierunki działań Strategii WJM

6.1. KIERUNEK 1. NOWOCZESNA EDUKACJA – KONKURENCYJNY ROZWÓJ

Cel strategiczny WJM	Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej
Kierunek działań	Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE brak</p> <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy rynku pracy (bezrobocie i jego negatywne skutki, niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców) 2. Brak możliwości kształcenia po ukończeniu szkoły średniej oraz możliwości zatrudnienia po ukończeniu wyższych studiów 3. Niedopasowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb gospodarki 4. Niski poziom wykształcenia mieszkańców (w tym w zakresie znajomości języków obcych) 5. Słaba dostępność żłobków i przedszkoli, głównie na terenach wiejskich (problem żłobków w miastach) 6. Brak dostępu do szerokopasmowego Internetu 7. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów (w tym dot. jakości życia) <p>SZANSE Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody”, „drewno i meblarstwo” oraz „żywność wysokiej jakości”</p>
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ poprawa warunków edukacji w przedszkolach i szkołach oraz innych instytucjach świadczących usługi publiczne np. dla osób niepełnosprawnych(inwestycje infrastrukturalne w szkołach i innych placówkach publicznych, inwestycje infrastrukturalne w przedszkolach – także budowa nowych obiektów w przypadku braku możliwości wykorzystania/adaptacji istniejących budynków, podniesienie jakości kształcenia, doposażenie sprzętowe edukacji, ochrony zdrowia, pomocy i opieki społecznej, nowoczesne programy nauczania,) ❖ dostosowanie szkolnictwa do wymogów rynku pracy (lokalnego i regionalnego) ❖ rozwój i wsparcie szkolnictwa zawodowego ❖ opracowanie i wdrożenie systemu edukacji tematycznej przez całe życie (od przedszkola do seniora) ukierunkowanego na inteligentne specjalizacje – ekonomia wody, żywność wysokiej jakości oraz drewno i meblarstwo, uwzględniającego specyfikę lokalną ❖ rozwój kursów tematycznych wychodzących naprzeciw potrzebom społeczności lokalnych ❖ opracowanie wspólnego systemu edukacji ekologicznej (dotyczy wszystkich etapów edukacji – od przedszkola do seniora) ❖ rozwój programów służących podnoszeniu kompetencji cyfrowych ❖ rozwój programu „Edukacja przez sport” ❖ rozwój inicjatyw służących kształtowaniu postaw obywatelskich i dobrego kapitału społecznego
Logika interwencji	<p>Produkty: kursy i warsztaty, programy edukacyjne i szkoleniowe, programy aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych i ich rodzin, imprezy edukacyjno-integracyjne, zrealizowane inwestycje infrastrukturalne w instytucje edukacyjne i inne instytucje świadczące usługi publiczne np. na rzecz osób niepełnosprawnych.</p> <p>Efekty: wzrost poziomu edukacji ekologicznej i zawodowej, wzrost poziomu kompetencji cyfrowych, poprawa jakości warunków dydaktycznych w</p>

	<p>przedszkolach i szkołach</p> <p>Oddziaływanie: wzrost konkurencyjności mieszkańców WJM na krajowym rynku pracy, poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw, wzrost jakości kapitału ludzkiego</p>
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozwój kapitału społecznego ❖ Wzrost dostępności i jakości usług publicznych
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Obszar WJM ze względu na swoje uwarunkowania przyrodnicze związane z wodami powierzchniowymi „wpisuje” się w regionalną inteligentną specjalizację pn. ekonomia wody. Szczególnie edukacja zawodowa ukierunkowana na pracę w branżach związanych z szeroko pojętym wykorzystaniem wody będzie w wysokim stopniu wpływała na rozwój tej specjalizacji w województwie. Znaczna część dobrze wyedukowanych absolwentów szkół będzie w przyszłości pracownikami firm związanych z ekonomią wody.</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>wysoki</i></p> <p>Edukacja ekologiczna oraz kształcenie związane z produkcją tradycyjnej żywności opartą o surowce regionalne w wysokim stopniu wspiera regionalną specjalizację „żywność wysokiej jakości”.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>średni</i></p> <p>Wykorzystanie zasobów drzewnych na obszarze WJM jest ograniczone ze względu na wymogi ochronne. Dobre warunki rozwoju tej specjalizacji występują na południu WJM, dlatego kształcenie zawodowe związane z tą specjalizacją będzie miało znaczenie lokalne, ale można liczyć na częściowe oddziaływanie regionalne.</p>
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Poprawa kompetencji kadr gospodarki ❖ Lepsze wykorzystanie zasobów na rynku pracy ❖ Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych ❖ Zwiększenie dostępu do usług publicznych

6.2. KIERUNEK 2. INTEGRACJA SPOŁECZNA I BUDOWA ZAUFANIA

Cel strategiczny WJM	Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej
Kierunek działań	Integracja społeczna i budowa zaufania
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nieliczne, ale znane poza regionem obiekty i wydarzenia związane z turystyką historyczną, sportem i kulturą 2. Lokalne Grupy Działania 3. Organizacje pozarządowe 4. Aktywność lokalnych liderów <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obecność obszarów wymagających rewitalizacji 2. Problemy rynku pracy (bezrobocie i jego negatywne skutki, niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców) 3. Silna konkurencja wewnętrzna i małe doświadczenie we współpracy między przedsiębiorcami 4. Brak dostępu do szerokopasmowego Internetu 5. Brak doświadczenia we współpracy między samorządami 6. Sytuacja mieszkańców osiedli pozostałych po Państwowych Gospodarstwach Rolnych 7. Niedostateczna liczba animatorów kultury i słabość oferty kulturalnej dla społeczności wiejskiej 8. Kłusownictwo i społeczne przyzwolenie na nie 9. Niewystarczający poziom bezpieczeństwa publicznego nad wodą 10. Zależność organizacji pozarządowych od środków gminnych 11. Słaba infrastruktura dla osób niepełnosprawnych <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Starzenie się społeczeństwa 2. Brak doświadczeń PPP
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ wsparcie liderów i animatorów społecznych ❖ wsparcie finansowe i organizacyjne społecznych inicjatyw oddolnych ❖ program wsparcia organizacji pozarządowych na rzecz współpracy w ramach obszaru WJM ❖ program promocji kultury, sportu i edukacji WJM obejmujący zarówno dzieci, jak i dorosłych, a także mieszkańców i turystów, wykorzystujący m.in. Internet ❖ inwestycje w bazę instytucjonalną na rzecz rozwoju i promocji kultury i sportu (ośrodki, świetlice, obiekty sportowe, inne miejsca spotkań, w tym z dostępem do Internetu) ❖ program wsparcia organizacji pozarządowych i przedsiębiorców w realizacji idei społecznej odpowiedzialności biznesu ❖ wsparcie finansowe, organizacyjne i promocja istniejących imprez kulturalnych i sportowych w celu rozszerzenia ich oddziaływania, a także nowych pomysłów na imprezy ponadlokalne ❖ promocja wolontariatu i aktywności społecznej ❖ wsparcie inicjatyw edukacyjnych i wzmacniających kapitał społeczny dzieci i młodzieży, zwłaszcza z obszarów wiejskich, w tym w oparciu o Internet i nowoczesne technologie informacyjne i komunikacyjne ❖ wsparcie inicjatyw związanych z rozwojem polityki prorodzinnej
Logika interwencji	<p>Produkty: imprezy kulturalne i sportowe, współpraca instytucjonalna, zrealizowane inwestycje infrastrukturalne w instytucje kultury i sportu</p> <p>Efekty: wzrost liczby osób uczestniczących w różnych imprezach, wzrost znajomości i poczucie wspólnoty w obszarze WJM, większa liczba osób zaangażowanych w pracę w organizacjach pozarządowych i wolontariat</p>

	Oddziaływanie: poprawa kapitału społecznego, wzrost zaufania, integracja społeczna, zacieśnienie więzi w obszarze WJM
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozwój kapitału społecznego ❖ Wzrost dostępności i jakości usług publicznych
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Wody powierzchniowe mogą być zasobem w większym stopniu wykorzystywanym do integracji społecznej mieszkańców. Jeziora mazurskie powinny stanowić miejsce, które będzie jednocześnie miejscem mieszkańców obszaru WJM, zarówno poprzez liczne imprezy kulturalne organizowane nad nimi, jak i wspólnie realizowane przez mieszkańców pomysły związane z tworzeniem i promocją oferty sportowo-rekreacyjno-kulturalnej.</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Większa integracja społeczna pozwoli m.in. na tworzenie grup producenckich, których znaczenie we wspieraniu regionalnej inteligentnej specjalizacji będzie większe niż w przypadku wielu, drobnych producentów żywności nie kooperujących ze sobą. Imprezy kulturalne są również doskonałą okazją do promocji tradycyjnych wyrobów obszaru WJM również wśród turystów, oddziałując pozytywnie na konkurencyjność tej specjalizacji.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>średni</i></p> <p>Integracja społeczna może też wpłynąć na większą kooperację lokalnych przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem drewna, jednak biorąc pod uwagę ograniczenia związane z ochroną drzewostanu będzie ona w mniejszym stopniu wspierać tę specjalizację niż w przypadku pozostałych dwóch.</p>
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Zwiększenie dostępu do usług publicznych

6.3. KIERUNEK 3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZATRUDNIENIE

Cel strategiczny WJM	Konkurencyjna gospodarka
Kierunek działań	Przedsiębiorczość i zatrudnienie
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szlak Wielkich Jezior Mazurskich 2. Dostępność terenów inwestycyjnych 3. Obecność podstref SSE 4. Koncentracja podmiotów gospodarczych i instytucji od lat związanych z sektorem turystycznym i rybackim 5. Potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego (w tym małe gospodarstwa rolne) <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niska dostępność komunikacyjna i słaby stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe) 2. Słabo rozwinięta i niedoinwestowana baza turystyczna i infrastruktura sieciowa (niewystarczająca liczba marin z infrastrukturą, szlaków z infrastrukturą dla turystyki aktywnej i poznawczej, brak infrastruktury zimowej i na niepogodę) 3. Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i sezonowość gospodarki 4. Niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców 5. Brak silnych instytucji otoczenia biznesu i wyspecjalizowanego wsparcia dla przedsiębiorców 6. Silna konkurencja wewnętrzna i małe doświadczenie we współpracy między przedsiębiorcami 7. Brak dostępu do szerokopasmowego Internetu 8. Brak możliwości kształcenia po ukończeniu szkoły średniej oraz możliwości zatrudnienia po ukończeniu wyższych studiów 9. Niedopasowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb gospodarki 10. Niski poziom wykształcenia mieszkańców (w tym w zakresie języków obcych) 11. Problemy infrastruktury energetycznej i ciepłej (słabe zabezpieczenie dostaw prądu, małe rozmiary instalacji, ciepłownie węglowe) 12. Brak wystarczającej podaży uzbrojonych gruntów pod inwestycje dla przedsiębiorców <p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody” oraz „drewno i meblarstwo” i „żywność wysokiej jakości” 2. Pozytywne wykorzystanie zjawiska „drugich domów” 3. Rozwój sieci Cittaslow oraz ruchów typu „slow food” 4. Możliwość realizacji inwestycji zintegrowanych (w ramach polityki województwa i polityk krajowych) 5. Moda na turystykę aktywną i zdrowy tryb życia 6. Zintegrowany system produkcji i sprzedaży produktów rolnych itd. 7. Modernizacja dróg łączących Mazury z resztą kraju 8. Rozwój biznesu szkoleniowego i wydatków firm na szkolenia i integrację 9. Rozszerzenie ruchu wizowego <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Krótki sezon turystyczny 2. Sytuacja makroekonomiczna sprzyjająca wypoczywaniu Polaków za granicą oraz w innych regionach kraju 3. Silna konkurencja o turystów – inne regiony 4. Brak inwestorów zewnętrznych

	<p>5. Regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i ochrony zabytków (zbyt silna pozycja ekologów i konserwatorów)</p> <p>6. Import produktów rybnych i rolnych</p> <p>7. Konkurencja żywności ekologicznej z Podlasia i Mazowsza</p> <p>8. Brak doświadczeń PPP</p>
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ wsparcie finansowe lokalnych podmiotów gospodarczych (w szczególności z obszaru inteligentnych specjalizacji) ❖ wsparcie innowacyjności w produkcji żywności (w tym ekologicznej), produktach regionalnych, biogospodarce ❖ działania służące przygotowaniu i promocji terenów inwestycyjnych ❖ działania ułatwiające rolnikom rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej ❖ wspieranie działalności i powstawania nowych instytucji wspierania rozwoju przedsiębiorczości, w tym inkubatorów przedsiębiorczości ❖ edukacja przedsiębiorczości (na różnych szczeblach, w tym z wykorzystaniem e-learningu) ❖ strefy spotkań biznes-edukacja-administracja ❖ strefy spotkań biznes-kultura ❖ strefy spotkań biznes-sport ❖ rozwój firm innowacyjnych (w oparciu o inicjatywę RYŚ) ❖ wsparcie współpracy firm i instytucji w celu łączenia korzyści dla turystów (np. „SAILPASY”, wspólne bilety i akcje promocyjne) ❖ tworzenie systemów i wsparcie marketingu produktów z Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w oparciu o technologie informacyjne i komunikacyjne ❖ tworzenie sieci dystrybucji, sprzedaży i marketingu produktów, zwłaszcza żywności
Logika interwencji	<p>Produkty: instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości, instrumenty finansowe skierowane do MSP, kursy z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, kampanie promocji gospodarczej</p> <p>Efekty: wzrost poziomu przedsiębiorczości, wzrost zaufania do instytucji publicznych, wzrost rozpoznawalności produktów i marki WJM</p> <p>Oddziaływanie: wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, współpraca przedsiębiorców między sobą, współpraca przedsiębiorców z otoczeniem</p>
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji ❖ Wzrost innowacyjności firm ❖ Wzrost liczby miejsc pracy
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Wsparcie lokalnych firm oraz wprowadzenie systemu ułatwiającego zakładanie nowych, szczególnie związanych z turystyką wodną, rybactwem i przetwórstwem rybnym, jak również produkcją statków i łodzi w bardzo wysokim stopniu będzie wpływało na rozwój tej regionalnej specjalizacji.</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Wsparcie we wdrażaniu innowacji w produkcji żywności, w tym tej tradycyjnej regionalnej oraz większe wsparcie produkcji opartej o lokalne zasoby ryb i innych organizmów słodkowodnych będzie w bardzo wysokim stopniu „wpisywało” się w rozwój żywności wysokiej jakości na poziomie regionalnym.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>średni</i></p>

	Stworzenie sprawnego systemu wspierania rozwoju przedsiębiorczości będzie pozytywnie oddziaływało na każdy rodzaj działalności gospodarczej, jednak ze względu na mniejszy potencjał przetwórstwa drzewnego obszaru WJM wynikający z ograniczeń związanych z ochroną drzewostanów działania te będą w średnim stopniu wspierać tę specjalizację regionalną.
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw ❖ Lepsze wykorzystanie zasobów na rynku pracy ❖ Poprawa warunków administracyjno-prawnych dla rozwoju przedsiębiorczości

6.4. KIERUNEK 4. REGIONALNY PRODUKT TURYSTYCZNY WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH

Cel strategiczny WJM	Konkurencyjna gospodarka
Kierunek działań	Regionalny produkt turystyczny Wielkich Jezior Mazurskich
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szlak Wielkich Jezior Mazurskich 2. Walory estetyczne krajobrazu (w tym „zabudowa mazurska”) 3. Dostępność terenów inwestycyjnych 4. Koncentracja podmiotów gospodarczych i instytucji od lat związanych z sektorem turystycznym i rybackim 5. Potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego (w tym małe gospodarstwa rolne) 6. Wysoka lesistość w południowej części obszaru 7. Doświadczenie mieszkańców w obsłudze ruchu turystycznego 8. Nieliczne, ale znane poza regionem obiekty i wydarzenia związane z turystyką historyczną, sportem i kulturą 9. Potencjał dla różnych form turystyki aktywnej (w tym survivalowej) 10. Lokalne Grupy Działania 11. Organizacje pozarządowe 12. Aktywność lokalnych liderów 13. Szlaki nasypów kolejowych 14. Relatywnie gęsta sieć dróg i przebieg drogi krajowej nr 16 <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niska dostępność komunikacyjna i słaby stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe) 2. Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i sezonowość gospodarki 3. Obecność obszarów wymagających rewitalizacji 4. Nieukierunkowana zmiana wizerunku WJM (w tym brak skoordynowanego marketingu terytorialnego) 5. Malejące zasoby ryb 6. Degradacja krajobrazu i zanieczyszczanie środowiska 7. Zawłaszczanie linii brzegowej 8. Brak modelu obliczeniowego dla ruchu turystycznego w regionie a tym samym monitoringu ruchu turystycznego i jego konsekwencji 9. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów (w tym dot. jakości życia) 10. Niewystarczający poziom bezpieczeństwa publicznego nad wodą 11. Słabo wykorzystane zabytki i potencjalne atrakcje dla rozwoju społeczno-gospodarczego 12. Brak spójnej koncepcji zagospodarowania całego obszaru <p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody” oraz „drewno i meblarstwo” i „żywność wysokiej jakości” 2. Rozwój sieci Cittaslow oraz ruchów typu „slow food” 3. Wzmacnianie mody na spożywanie ryb słodkowodnych i żywności wysokiej jakości 4. Moda na turystykę aktywną i zdrowy tryb życia 5. Utrzymanie i rozwój tradycji wakacji na Mazurach 6. Wzrost znaczenia szlaków wodnych 7. Mądre wykorzystanie marki „Mazury” i hasła „Mazury cud natury” 8. Zintegrowany system produkcji i sprzedaży produktów rolnych 9. Wzrost popytu na ofertę WJM turystów zagranicznych, w szczególności Niemców i Rosjan (w tym „mały ruch graniczny”)

	<p>10. Modernizacja dróg łączących Mazury z resztą kraju</p> <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Krótki sezon turystyczny 2. Silna konkurencja miast spoza KWJM (ujemne saldo migracji) 3. Sytuacja makroekonomiczna sprzyjająca wypoczywaniu Polaków za granicą i w innych regionach kraju 4. Silna konkurencja o turystów – inne regiony 5. Regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i ochrony zabytków (zbyt silna pozycja ekologów i konserwatorów) 6. Plany utworzenia parku narodowego 7. Import produktów rybnych i rolnych 8. Konkurencja żywności ekologicznej z Podlasia i Mazowsza 9. Brak polityki skierowanej do rybactwa (rybołówstwo i akwakultura) 10. Słabo udrożnione połączenia rzeczne: Pisa – Wisła, Kanał Mazurski, Kanał Augustowski, szlak wodny rzeki Sapiny, brak połączenia Mrągowo -WJM
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ utworzenie spójnego i drożnego systemu szlaków dla turystyki aktywnej (np. Rowerowa Pętla Mazurska – szlak wokół Wielkich Jezior Mazurskich, infrastruktura portowa, zagospodarowania nabrzeży wraz z infrastrukturą towarzyszącą) ❖ budowa sieci parków tematycznych aktywnego wypoczynku ❖ rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ❖ wspieranie tworzenia atrakcji dostępnych również w czasie złej pogody i tworzących ofertę całoroczną ❖ rewitalizacja i zagospodarowanie turystyczne brzegów i przejść wodnych ❖ rewitalizacja centrów miast i wsi oraz obszarów istotnych dla dziedzictwa kulturowego i atrakcyjnych turystycznie ❖ dbałość o estetykę krajobrazu ❖ wyeksponowanie miejsc widokowych ❖ tworzenie systemów i wsparcie marketingu produktów z Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich ❖ tworzenie sieci dystrybucji, sprzedaży i marketingu produktów, zwłaszcza żywności ❖ „targowiska” przestrzenie handlowe dla żywności wysokiej jakości
Logika interwencji	<p>Produkty: spójna i nowoczesna sieć szlaków turystycznych, całoroczne atrakcje turystyczne, infrastruktura turystyczna i paraturystyczna, zmodernizowana tkanka miejska</p> <p>Efekty: nowoczesny produkt turystyczny o znaczeniu regionalnym – Wielkie Jeziora Mazurskie</p> <p>Oddziaływanie: wzrost poziomu konkurencyjności, wzrost poziomu jakości życia</p>
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji ❖ Wzrost liczby miejsc pracy ❖ Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Inwestycje w szlaki wodne, porty, zagospodarowanie brzegów jezior oraz inną infrastrukturę około wodną przyczynią się do dalszego rozwoju turystyki wodnej w obszarze WJM, która stanowi jeden z podstawowych potencjałów</p>

	<p>województwa wspierany przez regionalną inteligentną specjalizację.</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>średni</i></p> <p>Kierunek tych działań zakłada stworzenie całorocznej oferty turystycznej, dlatego też bardzo ważne na obszarze WJM jest wspieranie produktów regionalnych, w tym produkcji tradycyjnej żywności oraz imprez kulturalnych, podczas których będą one promowane również poza ścisłym sezonem turystycznym.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>mały</i></p> <p>Działania związane z utworzeniem regionalnego produktu turystycznego – Wielkie Jeziora Mazurskie będą w niewielkim stopniu wpisywały się w regionalną specjalizację „drewno i meblarstwo”, chociaż zagospodarowanie brzegów czy punktów widokowych będzie wymagało również utworzenia różnego typu infrastruktury drewnianej.</p>
<p>Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw ❖ Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych

6.5. KIERUNEK 5. INWESTYCJE KOMUNIKACYJNE

Cel strategiczny WJM	Dostępność
Kierunek działań	Inwestycje komunikacyjne
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie gęsta sieć dróg i przebieg drogi krajowej nr 16 <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słaby stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe) 2. Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i sezonowość gospodarki 3. Silna konkurencja wewnętrzna i małe doświadczenie we współpracy między przedsiębiorcami <p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość realizacji inwestycji zintegrowanych (w ramach polityki województwa i polityk krajowych) 2. Wzrost znaczenia szlaków wodnych 3. Modernizacja dróg łączących Mazury z resztą kraju <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słabość województwa warmińsko-mazurskiego w polityce rządu (np. w polityce transportowej) 2. Słabo udrożnione połączenia rzeczne: Pisa – Wisła, Kanał Mazurski, Kanał Augustowski, szlak wodny rzeki Sapiny, brak połączenia Mrągowo -WJM
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ inwestycje drogowe służące lepszemu połączeniu miejscowości i atrakcji turystycznych w obszarze WJM ❖ budowa, rozbudowa i przebudowa obwodnic ❖ inwestycje poprawiające dojazd do obszaru WJM ❖ inwestycje poprawiające dojazd do stref przemysłowych, terenów inwestycyjnych, stref mieszkaniowych w celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej, jakości życia i mobilności ludności (w tym drogi gminne i powiatowe, mosty) ❖ inwestycje w połączenia kolejowe ❖ inwestycje w drogi wodne ❖ inwestycje w lądowiska ❖ parkingi ❖ zagospodarowanie terenów użyteczności publicznej ❖ inwestycje w sieć komunikacyjną ❖ system żeglugi pasażerskiej na całym obszarze WJM
Logika interwencji	<p>Produkty: zrealizowane inwestycje drogowe, kolejowe, wodne i lotnicze</p> <p>Efekty: skrócenie czasu dojazdu do WJM z zewnątrz, skrócenie czasu podróży między ośrodkami WJM</p> <p>Oddziaływanie: wzrost aktywności społecznej, wzrost aktywności gospodarczej, wzrost mobilności rynków pracy, poprawa konkurencyjności inwestycyjnej i turystycznej</p>
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM

Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Inwestycje poprawiające dostępność komunikacyjną obszaru WJM wpłyną na większe zainteresowanie ofertą przez turystów z innych regionów. Budowa szlaków wodnych zwiększy też atrakcyjność tego obszaru dla żeglarzy wspierając jednocześnie przemysł stoczniowy (budowa łodzi i jachtów).</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>W produkcji i przetwórstwie żywności bardzo dużą rolę odgrywa czas dowozu towarów, szczególnie w przypadku produktów ekologicznych, dlatego skrócenie czasu przewozu towarów w wysokim stopniu wpłynie na konkurencyjność sektorów związanych z produkcją żywności wysokiej jakości.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>średni</i></p> <p>Dostępność komunikacyjna odgrywa bardzo ważną rolę praktycznie w każdym rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, dlatego inwestycje poprawiające połączenia pomiędzy głównymi ośrodkami obszaru WJM pozwolą w większym stopniu rozwinąć gałęzie przemysłu związane z drewnem i meblarstwem, chociaż w skali regionu będą one nadal miały mniejszy udział niż pozostałe dwie specjalizacje.</p>
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Zwiększenie wewnątrzregionalnej dostępności transportowej

6.6. KIERUNEK 6. MASTERPLAN II – CZYSTE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBNE JEZIORA

Cel strategiczny WJM	Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze
Kierunek działań	MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szlak Wielkich Jezior Mazurskich 2. Wysoka lesistość w południowej części obszaru 3. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy infrastruktury wodociągowej, ściekowo-kanalizacyjnej i zagospodarowania wód opadowych 2. Malejące zasoby ryb 3. Brak recyklingu odpadów 4. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów (w tym dot. jakości życia) <p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody” oraz „drewno i meblarstwo” i „żywność wysokiej jakości” 2. Możliwość realizacji inwestycji zintegrowanych (w ramach polityki województwa i polityk krajowych) 3. Wzmacnianie mody na spożywanie ryb słodkowodnych i żywności wysokiej jakości 4. Realizacja Polityki Energetycznej Polski do 2030 r. <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słabość województwa warmińsko-mazurskiego w polityce rządu (np. w polityce transportowej; brak przejścia granicznego Perły - Krytowo) 2. Pozostawianie poza regionem ośrodków decyzyjnych mających wpływ na gospodarowanie kluczowymi zasobami regionu 3. Niejasne i często nowelizowane prawo dotyczące gospodarki odpadami i energetyki 4. Import produktów rybnych i rolnych 5. Brak polityki skierowanej do rybactwa (rybołówstwo i akwakultura) 6. Zagrożenie wykluczenia energetycznego 7. Brak regulacji prawnych związanych z energetyką odnawialną
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ inwestycje służące ochronie i poprawie jakości wód powierzchniowych, w tym rekultywacja jezior, zagospodarowanie wód opadowych, oczyszczanie ścieków, program zarybiania jezior obszaru WJM, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej ❖ wsparcie systemów gospodarki odpadami ❖ rekultywacja dzikich wysypisk ❖ „OZE – Plan” dla WJM ❖ rozwój form małej retencji
Logika interwencji	<p>Produkty: zrealizowane inwestycje wodno-kanalizacyjne, w zakresie rekultywacji i zarybiania jezior, instalacji technologii OZE, wprowadzenie sprawnego systemu gospodarki odpadami</p> <p>Efekty: zmniejszenie poziomu zrzutu nieoczyszczonych ścieków i niepoddanych recyklingowi odpadów, wzrost czystości jezior</p> <p>Oddziaływanie: poprawa jakości środowiska przyrodniczego, poprawa jakości</p>

	życia mieszkańców oraz warunków rozwoju zrównoważonej gospodarki rybackiej i turystyki
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	Cele operacyjne: ❖ Poprawa jakości i ochrona środowiska
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i> Inwestycje służące ochronie środowiska przyrodniczego, a w szczególności wód przyczynią się z jednej strony do wzrostu czystości i zarazem atrakcyjności akwenów dla turystów, z drugiej rozwoju gospodarki rybackiej, wpływając w bardzo wysokim stopniu na rozwój tej specjalizacji regionalnej. Żywność wysokiej jakości: <i>bardzo wysoki</i> Poprawa czystości jezior, wprowadzenie programu zarybiania zbiorników wodnych w obszarze WJM, a także norm kultury rolnej w bardzo wysokim stopniu odpowiadają wyzwaniom stawianym przed produkcją żywności wysokiej jakości. Drewno i meblarstwo: <i>mały</i> Inwestycje w zakresie ochrony środowiska, w tym rekultywacja dzikich wysypisk w lasach oraz zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z OZE przyczynią się też do poprawy drzewostanu, co jest istotne dla rozwoju produkcji i przetwórstwa drewna. Nie wpłynie to jednak znacząco na rozwój tej specjalizacji na poziomie regionalnym ze względu na duże obostrzenia w pozyskiwaniu surowca drzewnego.
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	❖ Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych

7. STRATEGIA WJM A DOKUMENTY KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE

7.1. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia rozwoju kraju 2020 operuje trzema obszarami strategicznymi, w które wpisują się cele Strategii WJM (Tabela 3):

1. **Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo** – obszar ten zawiera trzy cele, z których dwa są szczególnie istotne w kontekście Strategii WJM. Są to: przejście od administrowania do zarządzania rozwojem oraz wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela;
2. **Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka**. Spośród siedmiu celów ŚSRK w tym obszarze, jedynie cel wzmocnienie stabilności makroekonomicznej jest w mniejszym stopniu zbieżny z celami WJM (choć w Strategii WJM ważne są konkurencyjne i eksportowe firmy). Strategia WJM wpisuje się natomiast w bardzo dużym stopniu w pozostałe sześć celów: wzrost wydajności gospodarki; zwiększenie innowacyjności gospodarki; rozwój kapitału ludzkiego; zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych; bezpieczeństwo energetyczne i środowisko; zwiększenie efektywności transportu;
3. **Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna**. W tym przypadku Strategia WJM w dużym stopniu przyczyni się do realizacji wszystkich trzech celów ŚSRK: integracja społeczna; zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych; wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Tabela 3. Cele strategiczne WJM a Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia WJM (cele strategiczne)	Strategia Rozwoju Kraju 2020 (obszary strategiczne)		
	Sprawne i efektywne państwo	Konkurencyjna gospodarka	Spójność społeczna i terytorialna
Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej	✓	✓	✓
Konkurencyjna gospodarka		✓	✓
Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna		✓	✓
Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze	✓	✓	✓

7.2. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO. REGIONY, MIASTA I OBSZARY WIEJSKIE

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego zakłada trzy cele polityki regionalnej rządu. Przyjęte w Strategii WJM cele strategiczne wpisują się w każdy z celów KSRR (Tabela 4):

1. **Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów** – jest istotny nie tylko ze względu na zakładany w WJM wzrost konkurencyjności gospodarki, ale również postulowane w KSRR działania związane z rozwojem obszarów wiejskich, specjalizacjami terytorialnymi, rozwojem kapitału intelektualnego, wsparciem inwestycji zewnętrznych, wspieraniem instytucji otoczenia biznesu, a także wykorzystywaniem walorów środowiska przyrodniczego;
2. **Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych** również zawiera szereg działań, z którymi spójne są zapisy Strategii WJM. W szczególności dotyczy to: wspierania obszarów wiejskich o najniższym dostępie do usług publicznych; restrukturyzacji i rewitalizacji miast i innych obszarów tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze; przewyższania niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UW, a także zwiększania dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich;
3. **Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie** – ten cel KSRR zawiera w sobie działania służące poprawie charakteru polityk rozwojowych, dlatego w szczególności cel 1 Strategii WJM odnosi się do niego. Jednak należy podkreślić, że cała Strategia WJM wpisuje się w cel 3 KSRR ze względu na jej ponadlokalny, w dużym stopniu zintegrowany i oddolny charakter podejścia do zagadnienia rozwiązywania problemów obszaru obejmującego wiele gmin.

Tabela 4. Cele strategiczne WJM a Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Strategia WJM (cele strategiczne)	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (cele polityki regionalnej)		
	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie
Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej	✓	✓	✓
Konkurencyjna gospodarka	✓	✓	
Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna	✓	✓	
Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze	✓		

7.3. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025

Najważniejszym, z punktu widzenia realizacji Strategii WJM dokumentem strategicznym wyższego rzędu, jest *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. Dokument ten stanowi podstawę prac nad przygotowaniem kontraktu terytorialnego i Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury.

Najważniejsze wnioski ze Strategii wojewódzkiej dla obszaru WJM są następujące:

- ❖ obszar WJM buduje silną pozycję Warmii i Mazur poprzez szczególne warunki przyrodnicze (jeziorność i leśność). Siedem miast WJM wymienionych jest jako potencjalne ośrodki – resorty turystyczne (poza WJM jest tylko jeden taki ośrodek w województwie). Ponadto wszystkie gminy obszaru charakteryzują się wysokim lub przeciętnym potencjałem rozwojowym;
- ❖ sieć miast WJM wskazana jest w rozwinięciu wizji województwa, jako „Mazurskie Perły”, co oznacza, że powinny być przedmiotem zainteresowania polityki rozwojowej samorządu wojewódzkiego;
- ❖ Wielkie Jeziora Mazurskie mogą pełnić ważną funkcję w realizacji kilku celów operacyjnych, m.in. w ramach **intensyfikacji współpracy międzyregionalnej** wymienione są w kierunku działań: współpraca z regionami sąsiadującymi z Warmią i Mazurami oraz w ramach realizacji Strategii Polski Wschodniej (droga wodna między WJM a Kanałem Augustowskim) oraz w celu **zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności** przewidywane są kierunki działań infrastrukturalnych odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do obszaru WJM;
- ❖ wyróżnienie czterech celów strategicznych, odpowiadających potrzebom WJM, daje możliwość poprzez ich realizację na terenie WJM – wsparcia rozwoju całego województwa (Tabela 5):
 - wzrost konkurencyjności gospodarki;
 - wzrost aktywności społecznej;
 - wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych;
 - nowoczesna infrastruktura rozwoju;
- ❖ wskazanie trzech inteligentnych specjalizacji: ekonomia wody, żywność wysokiej jakości oraz drewno i meblarstwo, w ramach których podmioty gospodarcze funkcjonują również na terenie WJM;

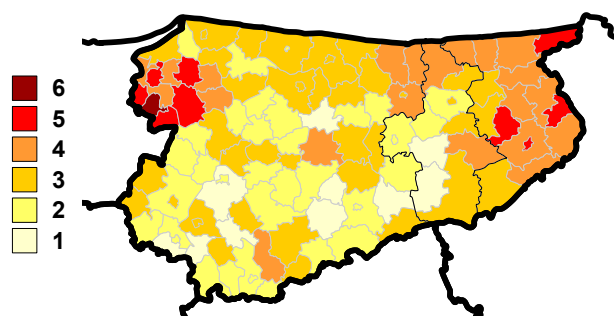
Tabela 5. Cele strategiczne WJM a Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

Strategia WJM (cele strategiczne)	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025 (cele strategiczne)			
	Wzrost konkurencyjności gospodarki	Wzrost aktywności społecznej	Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych	Nowoczesna infrastruktura rozwoju
Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej	✓	✓	✓	
Konkurencyjna gospodarka	✓			
Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna		✓		✓
Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze				✓

- ❖ spośród dziewięciu wyróżnionych Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), gminy WJM znalazły się w 6, co oznacza, że powinny znajdować się w polu zainteresowania polityki rozwoju województwa w różnych aspektach (Mapa 8). Strategia wojewódzka zakłada realizację na terenie WJM następujących zagadnień:

- OSI Tygrys warmińsko-mazurski – obejmuje m.in. gminy WJM: Mrągowo, gminę wiejską Mrągowo, Ryn, Mikołajki, Miłki i Orzysz;
- OSI Obszary wiejskie – Węgorzewo i Pozezdrze zaliczone są do obszarów o potencjale dla intensywnego rozwoju rolnictwa, zaś Pisz i Pozezdrze mają dogodne warunki dla rolnictwa wielofunkcyjnego;
- OSI Słaby dostęp do usług publicznych – z obszaru WJM zaliczono tu głównie gminę wiejską Mrągowo oraz w mniejszym stopniu problem występuje w Pisz, Orzyszu i Miłkach;
- OSI Obszar przygraniczny – w skład tego OSI wchodzi wszystkie powiaty przygraniczne wskazane w KSRR, dlatego z obszaru WJM są to gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Miłki, Ryn oraz miasto Giżycko;
- OSI Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji – obejmuje m. in. gminy WJM, w których miasta liczą ponad 5 tys. mieszkańców: Węgorzewo, Giżycko, Pisz i Orzysz, Mrągowo;
- OSI Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej – do tego OSI zaliczono: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko (miasto i gminę wiejską), Miłki, Orzysz, Pisz i Ruciane-Nida).

Mapa 8. Liczba OSI, do których należą gminy województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

8. REKOMENDACJE WDRAŻANIA STRATEGII

Na etapie przygotowania Strategii ostateczne decyzje krajowe i regionalne dotyczące wdrażania programów operacyjnych nie pozwalają na pełne sprecyzowanie zasad wdrażania Strategii.

Jednak niezależnie od szczegółowych rozwiązań zakłada się, że Strategia będzie wdrażana poprzez zachowanie kilku zasad uniwersalnych:

- ❖ **zasada odpowiedzialności** – Strategia powstała dzięki inicjatywie samorządów lokalnych obszaru WJM i w zasadniczej swojej części będzie realizowana poprzez projekty inicjowane przez samorządy. Dlatego główny ciężar odpowiedzialności za realizację Strategii będzie spoczywał właśnie na samorządach;
- ❖ **zasada partnerstwa** – odwołuje się do równego traktowania wszystkich uczestników porozumienia partnerskiego podpisanego przez samorządy lokalne WJM, ale również nakłada na partnerów obowiązki czynnego i efektywnego uczestniczenia na rzecz realizacji Strategii;
- ❖ **zasada sprawnego zarządzania** – proces realizacji Strategii będzie monitorowany i oceniany przez Grupę Sterującą powołaną z przedstawicieli samorządów lokalnych WJM; Grupa Sterująca będzie m.in.
 - opracowywała plany działań i przyjmowanie informacje z ich realizacji;
 - przygotowywała projekty służące realizacji Strategii;
 - przyjmowała sprawozdania z realizacji projektów (od kierowników projektów);
 - współpracowała z innymi instytucjami, spoza Grupy, w celu osiągnięcia założonych celów Strategii;
 - bieżąco monitorowała realizację Strategii.
- ❖ **zasada partycypacji społecznej** – dotyczy całej Strategii, ponieważ znaczna część kierunków działań będzie realizowana przez inne niż jednostki samorządu terytorialnego, podmioty działające na terenie WJM. Dlatego istotne będzie wzajemne otwarcie na współpracę i zachęcanie różnych interesariuszy do kontaktów z Grupą Sterującą;

Strategia będzie wdrażana przez szereg przedsięwzięć opisanych w dalszej części dokumentu.

Wdrażanie Strategii będzie wypełniało zapisy **Porozumienia partnerskiego** między samorządami WJM w sprawie realizacji projektu pn. „Planowanie miejskiego obszaru funkcjonalnego na terenie Wielkich Jezior Mazurskich”.

9. MONITORING I EWALUACJA

Strategia rozwoju obszaru Wielkich Jezior Mazurskich powinna podlegać procesowi monitorowania i ewaluacji.

Monitoring Strategii będzie odbywał się w dwóch etapach.

Pierwszy z nich, to **roczne sprawozdania z realizacji kierunków działań**, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.

W drugim etapie przygotowywana będzie **analiza wskaźnikowa**, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi dla wszystkich gmin WJM. Przyjęto następujące wskaźniki:

Cel główny:

1. Udział WJM w ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim;
2. Udział podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w WJM w ogóle podmiotów w województwie warmińsko-mazurskim;
3. Udział mieszkańców WJM w ogóle mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego

Dla celów strategicznych przyjęto następujące wskaźniki:

Cel 1. Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej:

1. Wyniki egzaminu gimnazjalnego uczniów WJM jako % średniej wojewódzkiej;
2. Udział organizacji pozarządowych WJM w ogóle organizacji tego typu w województwie warmińsko-mazurskim;

Cel 2. Konkurencyjna gospodarka:

1. Udział podmiotów zagranicznych zlokalizowanych w WJM w ogóle podmiotów tego typu w województwie warmińsko-mazurskim;
2. Udział pracujących w inteligentnych specjalizacjach w WJM w ogóle tego typu pracujących w województwie

Cel 3. Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna

1. Średni czas dojazdu samochodem z miejscowości gminnych do Olsztyna
2. Średni czas przejazdu samochodem z Węgorzewa do Pisma.

Cel 4. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze

1. Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków na tle średniej wojewódzkiej;
2. Wartość inwestycji realizowanych z budżetów gmin na cele środowiskowe na tle średniej wojewódzkiej.

Strategia WJM będzie podlegała ewaluacji ex-post w 2022 roku. Jej założenia oraz realizacja zostanie przygotowana przez Grupę Sterującą.

10. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ KLUCZOWYCH ORAZ PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej.	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest rozwój niezbędnej dla ochrony wód powierzchniowych infrastruktury wodno - ściekowej w obszarze Wielkich Jezior Mazurskich (kanalizacja deszczowa, sanitarna, oczyszczalnie ścieków, oczyszczalnie przydomowe, sieci wodociągowe i stacje uzdatniania wody) oraz przygotowanie i wdrożenie strategii ochrony wód obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w oparciu o interdyscyplinarny program badawczy.</p> <p>Ochrona oraz poprawa stanu wód powierzchniowych stanowią najważniejszy warunek istnienia i rozwoju podstawowej gałęzi mazurskiej gospodarki jaką jest turystyka. Obecnie, po realizacji poprzednich etapów Masterplanu problem dopływu do jezior ścieków komunalnych został znacząco ograniczony, miasta i wsie na szlaku są wyposażone w sieci kanalizacyjne oraz posiadają nowoczesne oczyszczalnie ścieków. Niewątpliwie budowa systemów kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków przyniosła olbrzymi efekt ekologiczny jednak aby był on pełny i ostateczny konieczne jest wyposażenie istniejących oczyszczalni w systemy zagospodarowania osadów ściekowych oraz skanalizowanie dotąd nie objętych systemami odbioru ścieków terenów.</p> <p>Ponadto nierozwiązanym problemem poprzednich etapów Masterplanu pozostaje gospodarka ściekowa w małych wsiach oraz w zabudowie rozproszonej i kolonijnej, są to nadal źródła niekontrolowanych zanieczyszczeń gleby i wód powierzchniowych. Budowa systemów kanalizacyjnych jest tam ekonomicznie nieuzasadniona. Odpowiedzią na ten stan rzeczy jest uruchomienie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i szamb szczelnych.</p> <p>W większości miast pozostał natomiast nierozwiązany problem gospodarowania wodami deszczowymi – ich gromadzenia, oczyszczania i odprowadzania, które przy intensywnym ruchu samochodowym, są wodami silnie zanieczyszczonymi, głównie substancjami ropopochodnymi. Istnieje więc pilna potrzeba wyposażenia miast w systemy kanalizacji deszczowej z nowoczesnymi osadnikami i separatorami wód opadowych. Ponadto istniejące systemy kanalizacji deszczowej nie są dostosowane do odprowadzania deszczy nawalnych, spowalniania spływu powierzchniowego oraz wprowadzania wód opadowych do gruntu w celu magazynowania wody w warstwach podpowierzchniowych na okres suszy. To powoduje, że istniejące systemy nie są zabezpieczeniem przed wystąpieniem podtopień oraz lokalnych powodzi.</p> <p>Ponadto konieczne jest zabezpieczenie systemów dostaw wody wysokiej jakości poprzez rozbudowę sieci wodociągowych oraz modernizację stacji uzdatniania wody.</p> <p>Realizacja wyżej opisanych działań w całym obszarze WJM z całą pewnością przyczyni się do jeszcze większego ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do jezior, co pozwoli uniknąć ich dalszej degradacji i uruchomi procesy samooczyszczania. Procesy te powinny zostać wsparte dodatkowymi działaniami ochronnymi, rekultywacyjnymi oraz restytucyjnymi, których efektem będzie przywrócenie różnorodności biologicznej wód, w tym w szczególności ichtiofauny. Do tej pory tego typu działania dotyczyły głównie pojedynczych jezior, a nie zbiorników tworzących połączony system dlatego istnieje silna potrzeba przygotowania strategii ochrony wód obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w oparciu o interdyscyplinarny program badawczy. Należy podkreślić, że procesami oczyszczania wód silnie skorelowany jest także stan ichtiofauny w jeziorach. Należy bowiem założyć, że wraz z poprawą jakości wody, populacje poszczególnych gatunków ryb zaczną się odbudowywać, a w wodach zaczną pojawiać się gatunki, które zostały szczególnie zagrożone. Realizacja programu ochrony jezior jest powiązana z rozwojem zrównoważonej gospodarki rybackiej dlatego też ma ona wymiar naukowo – gospodarczy.</p> <p>Przedsięwzięcie składa się z następujących typów projektów:</p> <p>a) Rozbudowa systemu sieci kanalizacji sanitarnych i oczyszczalni w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tys. RLM;</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> b) Rozbudowa systemu sieci kanalizacji sanitarnych i oczyszczalni w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tys. RLM ł; c) Program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków; d) Budowa i przebudowa sieci wodociągowych w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tys. RLM; e) Budowa i przebudowa sieci wodociągowych i SUW w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tys. RLM; f) Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi w miastach; g) Opracowanie Strategii ochrony wód powierzchniowych WJM; h) Rekultywacja jezior (np. jez. Magistrackiego w Mrągowie).
3	Cele przedsięwzięcia
	<ul style="list-style-type: none"> a) Ochrona wód powierzchniowych WJM poprzez kompleksowe uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej obszaru; b) Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodami opadowymi w miastach obszaru WJM; c) Poprawa bioróżnorodności jezior WJM poprzez przygotowanie strategii ochrony wód obszaru Wielkich Jezior Mazurskich oraz przeprowadzenie procesów rekultywacji niektórych jezior obszaru.
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 6 – MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora.</p>
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi <ul style="list-style-type: none"> a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
	<ul style="list-style-type: none"> a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów, celu tematycznego 5 – Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz celu tematycznego 1 – Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, UP ponieważ: <ul style="list-style-type: none"> - obejmuje wyposażenie aglomeracji w systemy odbioru ścieków komunalnych, poprawę parametrów oczyszczalni ścieków oraz ich gospodarki osadowej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w zabudowie rozproszonej, budowę systemów uzdatniania i zaopatrzenia w wodę. - obejmuje uregulowanie gospodarki wodami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę systemów odbioru, odprowadzania i retencjonowania wód opadowych oraz zorganizowanie systemu zarządzania wodami opadowymi na terenie miast; - obejmuje realizację i wdrożenie interdyscyplinarnego programu badawczego w celu opracowania strategii ochrony wód powierzchniowych WJM. b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w realizację inteligentnej specjalizacji województwa – ekonomia wody
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji MASTERPLANU nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) Budowa, rozbudowa i przebudowa systemu sieci kanalizacji sanitarnych obszaru. Łącznie planowana jest budowa: <ul style="list-style-type: none"> a) 44,89 km sieci kanalizacji sanitarnej, w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tys. RLM (tj. Pisz, Ruciane – Nida, Giżycko, Mrągowo, Węgorzewo, Mikołajki) oraz 52,16 km sieci kanalizacji sanitarnej na terenie nie objętym żadną aglomeracją (gm. wiejska Mrągowo), a planowanego do włączenia w aglomerację Mrągowo.

<p>b) 26,7 km sieci kanalizacji sanitarnej , w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tys. RLM (tj. Pozezdrze, Boże – gm. wiejska Mrągowo);</p> <p>2) Modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni:</p> <p>a) 3 w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tys. RLM (tj. Giżycko, Mrągowo, Mikołajki);</p> <p>b) 1 w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tys. RLM (tj. Góra - Orzysz).</p> <p>Zakładane modernizacje dotyczą głównie gospodarki osadami ściekowymi.</p> <p>3) Uruchomienie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach obszaru. Łącznie planuje się utworzenie 1575 sztuk oczyszczalni przydomowych (gminy: Pisz, Ruciane – Nida, Orzysz, Ryn , Mikołajki, Pozezdrze, Węgorzewo). Ponadto planuje się budowę/przebudowę 5 małych kontenerowych oczyszczalni ścieków o przepustowości powyżej 30m3/d (gminy: Pisz, Ruciane – Nida, Miłki)</p> <p>4) Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę systemów wód deszczowych w miejscowościach: Ryn, Orzysz, Giżycko, Pisz, Węgorzewo, Mrągowo, Mikołajki. Łączne planowane jest wykonanie ok. 57 km sieci kanalizacji deszczowej oraz urządzenia podczyszczające i zbiorniki retencyjne.</p> <p>5) Budowa i przebudowa sieci wodociągowych. Łącznie planowana jest budowa:</p> <p>a) 10,66 km sieci wodociągowej, w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tys. RLM (tj. Ruciane – Nida, Giżycko, Mikołajki);</p> <p>b) 38,92 km sieci wodociągowej, w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tys. RLM (tj. Pozezdrze, Orzysz, gm. wiejska Mrągowo);</p> <p>6) Budowa i modernizacja 4 stacji uzdatniania wody w gminach: Pozezdrze, Orzysz, Mikołajki (aglomeracje poniżej 10 tys. RLM).</p> <p>7) Opracowanie Strategii ochrony wód powierzchniowych WJM.</p> <p>8) Rekultywację jeziora magistrackiego.</p>	
7.	Beneficjent/beneficjenci
Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska) oraz ich jednostki organizacyjne i spółki komunalne, RZGW (w zakresie opracowania Strategii)	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Do części proponowanych projektów opracowana została dokumentacja techniczna i uzyskana decyzja o pozwoleniu na budowę	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2015 – 2020	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12.	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 268,56 mln zł</p> <p>Dofinansowanie UE: 201,42 mln zł (75 % kosztów) w tym 113,9 mln zł (systemy kanalizacji deszczowej)</p> <p>Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 67,14 mln zł</p> <p><i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i></p>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu

<ul style="list-style-type: none"> a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko/aglomeracje o wielkości powyżej 10 tys. RLM oraz projekty zakresu zagospodarowania wód deszczowych/; c) Program LIFE+ d) Środki własne gmin 	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem; b) Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich; c) OZEPLAN dla WJM. 	
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
<p>Koszty całkowite: 268,56 mln zł w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) System sieci kanalizacji sanitarnych i oczyszczalni w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tys. RLM – 34,50 mln zł+ 30 mln zł(gm. wiejska Mrągowo); b) System sieci kanalizacji sanitarnych i oczyszczalni w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tys. RLM – 16,28 mln zł; c) Program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków - 28,1 mln zł; d) Budowa i przebudowa sieci wodociągowych w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tys. RLM- 4,33 mln zł; e) Budowa i przebudowa sieci wodociągowych i SUW w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tys. RLM – 16,35 mln zł; f) Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi w miastach – 134 mln zł; g) Opracowanie Strategii ochrony wód powierzchniowych WJM -1 mln zł; h) Rekultywacja jez. Magistrackiego - 4 mln zł. 	

1.	Nazwa przedsięwzięcia
OZEPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest termomodernizacja oraz wymiana na energooszczędne i ekologiczne, systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej, budynkach mieszkalnych oraz przedsiębiorstwach obszaru WJM.</p> <p>Obszar WJM jest ubogi i zacofany energetycznie dlatego też priorytetem staje się ograniczenie zużycia energii zarówno przez instytucje publiczne jak i przedsiębiorstwa, poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw czy też wsparcie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Poza tym obszar WJM może pochwalić się powietrzem wysokiej jakości dlatego też ważnym jest zachowanie jego walorów, a co za tym idzie podejmowanie działań związanych z obniżeniem emisji CO₂. Ten aspekt jest szczególnie istotny w kontekście rozwoju turystyki jako podstawowej dziedziny gospodarki obszaru. Specyfiką obszaru jest stosunkowo mała liczba zbiorczych ciepłowni, dominują małe lokalne, zwykle przydomowe obiekty będące źródłem zanieczyszczenia powietrza. W związku z tym ważne jest stworzenie programu wyposażania budynków w urządzenia do wytwarzania energii wykorzystujące źródła odnawialne (słoneczne, mała energetyka wiatrowa, pompy ciepła itp.) na zasadach energetyki prosumenckiej. Ponadto wykorzystanie energetyki odnawialnej przez przedsiębiorców może przyczynić się do poprawy konkurencyjności lokalnej gospodarki. Ważny energetycznie problem stanowią na terenie WJM, stare (kilkudziesięcioletnie) budynki wielorodzinne (często wchodzące w skład zasobów komunalnych), które w celu poprawy ich parametrów energetycznych wymagają natychmiastowej termomodernizacji. Działania w tym przypadku przyniosą aspekt zarówno ekologiczny ale także społeczny wpływając pozytywnie na warunki życia mieszkańców oraz ponoszone koszty utrzymania budynków.</p>	
3.	Cele przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> a) Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej na obszarze WJM; b) Zmniejszenie ubóstwa energetycznego oraz poprawa warunków życia mieszkańców poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych oraz stworzenie programu wymiany systemów grzewczych; c) Poprawa konkurencyjności i efektywności energetycznej poprzez stworzenie programu wykorzystania systemów energii odnawialnej dla mieszkańców obszaru i przedsiębiorstw. 	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 6 – MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora.</p>	
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi
<ul style="list-style-type: none"> a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM) 	
<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 4 – Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpływa pozytywnie na zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, wspiera wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych, obejmuje procesy termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej i tkanki mieszkaniowej. <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w</p>	

zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto pośrednio wpisuje się w każdą z inteligentnych specjalizacji województwa.

6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji OZEPLANU nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej 31 obiektów użyteczności publicznej w tym szkół, przedszkoli, przychodni zdrowia, szpitali, urzędów, domów kultury, DPS – ów, obiektów sportowych, SUW ; b) Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej starych wielorodzinnych 50 budynków mieszkalnych na terenie obszaru WJM (głównie Pisz, Ryn, Mikołajki, Orzysz, Mrągowo); c) Zostanie stworzony program instalacji ekologicznych urządzeń grzewczych dla mieszkańców i przedsiębiorców obszaru WJM, zakłada się że z programu skorzysta ok.1730 obiektów (w tym około 100 wielorodzinnych). 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
<p>Gminy: Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Powiaty: Giżycki, Węgorzewski, Mrągowski oraz ich jednostki organizacyjne</p>	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
<p>Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy lub Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku</p>	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
<p>Do części proponowanych projektów opracowana została dokumentacja techniczna i uzyskana decyzja o pozwoleniu na budowę.</p>	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
<p>2015 – 2020</p>	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
<p>Zgodnie z punktem 7</p>	
12.	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 137,9 mln zł Dofinansowanie UE: 96,9 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 41,3 mln zł</p>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
<p>a) Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014- 2020; b) PROW na lata 2014- 2020; c) wkład własny beneficjentów;</p>	
14..	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcia kluczowe Strategii: MASTERPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich – ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej.</p>	

15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
<p>Koszty całkowite: 137,9 mln zł w tym obiekty użyteczności publicznej: 52 mln zł., termomodernizacja budynków mieszkalnych 34 mln zł., program instalacji ekologicznych urządzeń grzewczych dla mieszkańców i przedsiębiorców – 51,9 mln zł.</p>	

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Mazurska Pętla Rowerowa	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest przygotowanie i uruchomienie zintegrowanego szlaku rowerowego wokół Wielkich Jezior Mazurskich oraz oznakowanie łączącego się ze szlakiem systemu lokalnych tras rowerowych prowadzących przez cenne przyrodniczo i krajobrazowo tereny Mazur. Projekt „Mazurskiej Pętli Rowerowej” łączy się funkcjonalnie i jest komplementarny do międzyregionalnego programu „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej”, gdyż stanowi połączenie szlaków południowej część Mazur z budowaną w ramach tego programu trasą biegnącą północną granicą województwa.</p> <p>Realizacja kompleksowego przedsięwzięcia na rzecz wytyczenia rowerowego szlaku turystycznego oraz kompatybilnych z nim lokalnych tras rowerowych przyczyni się do ochrony miejsc cennych przyrodniczo przed nieskoordynowanym ruchem turystycznym. Będzie też miało istotny wpływ na poprawę dostępności miejsc atrakcyjnych turystycznie, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpiecznego dojazdu. Tego typu infrastruktura dedykowana dla ruchu rowerowego stanowi element rozwoju zrównoważonego transportu, a także będzie impulsem do promowania turystyki aktywnej. Zakłada się, że planowane działania pozytywnie wpłyną na rozwój drobnej przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki. Stworzenie pętli będzie znaczącym czynnikiem rozwoju lokalnego, z wykorzystaniem istniejącego potencjału – naturalnych walorów krajoznawczo – turystycznych i przyrodniczych.</p> <p><u>Założeniem projektu jest:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Wytyczenie i utworzenie jednego głównego szlaku rowerowego północ – południe i drugą stroną południe – północ, który stanowiłby główną pętlę turystyczną po Mazurach; Oznakowanie „małych pętli” rowerowych wokół poszczególnych miejscowości szlaku, które stanowiły by kompatybilny z nim system lokalnych tras rowerowych. Tak by turysta przemierzający szlak główny mógł spędzić 2- 3 dni w danej miejscowości i poznać jej najbliższą okolicę; Wytyczenie szlaku z wykorzystaniem istniejących dróg, które zostałyby poddane modernizacji i przystosowaniu do turystyki rowerowej; Jednolite oznakowanie szlaku, ustawienie tablic informacyjnych, wyznaczenie miejsc odpoczynku oraz punktów widokowych wraz z niezbędną infrastrukturą; Oznakowanie miejsc cennych przyrodniczo; Stworzenie jednolitego systemu informacji turystycznej oraz jednorodnej promocji szlaku; Stworzenie warunków do uruchomienia systemu wypożyczalni rowerów oraz zintegrowania turystyki rowerowej i wodnej tj. przystosowania statków żeglugi pasażerskiej, tramwajów wodnych do przewozu rowerów, tak by turysta wybrany fragment szlaku mógł przepłynąć statkiem i dalej wyruszyć w podróż rowerową, zintegrowania wypożyczalni rowerów z wypożyczalniami jachtów. <p>Obszar Krainy Wielkich Jezior Mazurskich stanowi unikat na skalę europejską nie tylko ze względu na jeden z najdłuższych systemów jezior i kanałów tworzących szlak wodny i żeglugowy. Mazury to obszar o historii innej niż większość regionów Polski, pełen zabytków i architektury z czasów pruskich, z których najważniejsze to „Mazurskie fortyfikacje” (Twierdza Boyen wraz z Giżycką Pozycją Polową i Giżyckim Rejonem Ufortyfikowanym, Pozycja Jezior Mazurskich, Pozycja Piska, Bunkry Himlera, Węzeł Obronny Ruciane - Guzianka) oraz liczne miejscowości z charakterystyczną, zabytkową mazurską architekturą i tzw. ulicówką.</p> <p>Mazury to także jeden z najcenniejszych przyrodniczo obszarów naszego kraju, o czym świadczy ilość istniejących tutaj form ochrony przyrody oraz powierzchnie przez nie zajmowane. Praktycznie wzdłuż całego szlaku WJM rozciągają się liczne obszary chronione w tym: Mazurski Park Krajobrazowy, aż 15 obszarów Natura 2000 (w tym tak znane jak Ostoja i Puszcza Piska, Jezioro Dobskie, Poligon Orzysz, Mamerki, Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo, Bagna Nietlickie), na terenie WJM znajdują się 22 rezerваты przyrody w tym te uznane za unikatowe w skali Europy i świata (2 z nich J. Oświn i Łuknajno objęte są konwencją RAMSAR chroniącą najcenniejsze obszary wodno – błotne, należy podkreślić, że jezioro Łuknajno znajduje się na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO).</p> <p>Do tej pory Mazury znane były głównie jako miejsce do uprawiania turystyki wodnej – głównie żeglarstwa, a ich cenne zasoby historyczne i przyrodnicze poznawane w sposób przypadkowy, przy okazji odwiedzania szlaku wodnego. Istniejąca infrastruktura nie sprzyja poznawaniu zabytków, historii czy obszarów cennych przyrodniczo Mazur. Obecnie, teoretycznie na terenie każdej z gmin WJM istnieje szereg szlaków rowerowych, opisywanych w różnego typu publikacjach promocyjnych. W praktyce szlaki opisywane przez poszczególne gminy pokrywają się ze</p>	

sobą na wielu odcinkach, nosząc przy tym różne nazwy, co jest czynnikiem dezinformującym turystów. Mazurskie szlaki rowerowe nie posiadają najczęściej oznakowania, ani żadnej infrastruktury towarzyszącej, niezbędnej do uprawiania tego typu turystyki. Braki w elementarnej infrastrukturze oraz brak jednolitej informacji są także elementem zniechęcającym indywidualnych turystów z innych krajów. Niewątpliwie jest to czynnik ograniczający dostępność tych cennych kulturowo i przyrodniczo obszarów. W dobie rosnącego zainteresowania aktywnego poznawania historii, kultury i przyrody koniecznością staje się stworzenie rowerowego szlaku, który byłby alternatywą dla żeglarstwa, a także propagowałby ideę ekoturystyki. Jednocześnie Mazury odwiedzane licznie przez turystów, wymagają pewnego skanalizowania i uporządkowania ruchu turystycznego, tak by nie dopuszczać do „zadeptywania” obszarów o dużych wartościach przyrodniczych, z drugiej zaś pokazywać inne ciekawe miejsca oraz całe bogactwo krajobrazowe, architektoniczne i przyrodnicze tej krainy. W związku z tym istnieje pilna potrzeba stworzenia oznakowanego systemu szlaków rowerowych. Takie działanie pozwoli podnieść poziom infrastruktury turystycznej, konkurencyjność regionu, ale także poziom bezpieczeństwa na drogach. Ponadto realizacja zadania zintegruje dotychczasową ofertę turystyki aktywnej w jeden kompleksowy produkt, który w sposób spójny będzie eksponował atrakcje regionu.

Realizacja „Mazurskiej Pętli Rowerowej” sprawi, że docelowo powstanie sieć tras wzajemnie się uzupełniających w całym regionie Mazur. System został tak zaprojektowany by mieszkańcy i turyści korzystali ze terenów atrakcyjnych krajobrazowo oraz krajoznawczo, bezpiecznych i wygodnych.

Przy projektowaniu szlaku uwzględnione zostały takie czynniki, jak:

- spójność systemu, czyli szlak jest zintegrowany z istniejącymi, łączy miejscowości turystyczne z atrakcjami regionu;
- bezpośredniość połączeń, która zapewnia najkrótsze połączenia, bez zbędnego kluczenia, które nie uatrakcyjni szlaku, a powoduje zmęczenie i nudę;
- bezpieczeństwo, czyli szlak został tak wytyczony by unikać dróg o dużym natężeniu ruchu samochodowym (krajowe, wojewódzkie). Rowerzysta jako słabszy uczestnik ruchu nie może być zmuszany do jazdy w intensywnym ruchu samochodowym;
- wygoda użytkownika, czyli szlak poprowadzony został po możliwie najlepszej nawierzchni;
- swoboda wyboru szlaku, czyli szlak łączy się z już istniejącymi, a więc rowerzysta ma możliwość wyboru kierunku jazdy i zmiany szlaku w razie potrzeby;
- możliwe jak największe wykorzystanie dobrych dróg wzdłuż jezior.

Zakładany przebieg szlaku głównego /pętli/ oparty został o oś Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich, w związku z tym całość Mazurskiej Pętli liczyć będzie około 300 km i przebiegać przez miejscowości:

Węgorzewo – Ogonki – Pozezdrze- Pierkunowo – Giżycko – Wilkasy – Kanał Kula – Rydzewo – Cierpięty – Okartowo – Karwik – Pisz – Wiartel – Krzyże – Ruciane Nida – Iznota – Mikołajki – Stare Sady – Jora Wielka – Notyst-Ryn/Pętla Mrągowska: Jora Wielka – Uźranki – Kosewo – Mrągowo – Młynowo – Ryn - Sterławki Małe – Doba – Radzieje – Przysań/Mamerki – Węgorzewo

/przedstawiony powyżej schemat ma za zadanie zobrazować przebieg szlaku i przedstawia jedynie główne jego punkty/.

Ponadto zakłada się, że wokół głównych miejscowości szlaku zostaną oznakowane wspomniane wcześniej lokalne trasy rowerowe, których długość wyniesie łącznie ok. 500 km. Mają one promować walory przyrodnicze i kulturowe poszczególnych terenów i wzbogacać atrakcje głównego szlaku.

Poniżej przykładowe pętle lokalne:

- Giżycko –Doba – Sztynort –Pozezdrze –Kruklanki - Giżycko;
- Ruciane-Nida – Osiniak-Piotrowo – Wojnowo – Gałkowo – Kadzidłowo – Nowy Most – Iznota – Wygryny – Ruciane-Nida
- Ruciane-Nida – Wejsuny – Wierzba, prom – Iznota – Wygryny – Ruciane-Nida
- Snopki - Jabłoń - Wiartel - Szeroki Bór – Jagodzin - Wejsuny - Niedźwiedzi Róg - Karwik - Snopki
- Ryn-Rybicał-Mrówki-Skorupki-Tałty-Mikołajki-Łuknajno-Dziubiele-Chmielewo-Drozdowo-Zastrużne-Cierpięty-Marcinowa Wola-Bagna Nietlickie –Paprotki - Jagodne Wielkie i Małe –Borki –Górkło – Szymonka – Ławki - Ryn.
- Kosewo –Ferma Jeleniowatych w Kosewie Górnym – Lipowo –Strzałowo –Żelwagi –rezerwat Lisunie - Mikołajki

3.	Cele przedsięwzięcia
<p>Celami przedsięwzięcia są:</p> <ol style="list-style-type: none"> rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych kulturowo i przyrodniczo oraz ochrona miejsc cennych przyrodniczo przed nieskoordynowanym ruchem turystycznym ; zapewnienie lepszej ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych Mazur, przy jednoczesnym zwiększeniu atrakcyjności i dostępności turystycznej obszaru; rozwój gospodarczy WJM w oparciu o zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru; podniesienie konkurencyjności obszaru jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej związanej z turystyką aktywną, jak i korzystania z usług oraz lokalnej gastronomii i handlu; utworzenie nowego produktu turystycznego Mazurska Pętla Rowerowa wraz z infrastrukturą towarzyszącą. poprawa wizerunku obszaru WJM jako terenu atrakcyjnego dla turystyki aktywnej; zwiększenie dostępności oferty turystycznej i promocja turystyki rowerowej <p>Przedsięwzięcie stanowi przykład kompleksowego zadania służącego zrównoważonemu i efektywnemu wykorzystaniu zasobów dziedzictwa materialnego Mazur zarówno naturalnego jak i wytworzonego przez człowieka w celu uzyskania korzyści środowiskowych i gospodarczych.</p> <p>Utworzenie Mazurskiej Pętli Rowerowej z jednej strony służyć będzie powstrzymaniu procesu nadmiernego wyeksploatowania obszaru WJM, z drugiej zaś będzie wzmacniać potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego w oparciu o wykorzystanie unikatowych w skali kraju i Europy walorów historycznych i przyrodniczych. Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwoju infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającej z jednej strony lepszą ochronę wartości kulturowych i przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniającej się do zwiększenia atrakcyjności gospodarczej turystycznej tych obszarów.</p>	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM</p>	
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru(rozwój ekoturystyki). Przedsięwzięcie jest przykładem rozwoju infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającej z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów, a także upowszechnieniu ich zasobów historycznych i kulturowych <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM oraz cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody, ponieważ służy upowszechnianiu i udostępnianiu zasobów</p>	

przyrodniczych i kulturowych związanych z jeziorami i rzekami obszaru, służy integrowaniu turystyki wodnej z rowerową. Przedsięwzięcie pozwoli na rozwój różnych form działalności gospodarczej na Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich. Przedsięwzięcie będzie miało także pozytywny wpływ na specjalizację związaną z drewnem i meblarstwem ponieważ elementy szlaku związane z punktami widokowymi i miejscami odpoczynku zostaną wykonane z drewna z wykorzystaniem charakterystycznych elementów mazurskiej architektury.

Ponadto przedsięwzięcie wpisuje w następujące krajowe dokumenty strategiczne:

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, miasta, obszary wiejskie (KSRR). Cel strategiczny rozwoju regionalnego - efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwojowych poprzez wysoki poziom i skuteczność ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 (KPZK) Cel :Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;

6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wytyczenie u utworzenie jednego głównego szlaku rowerowego o długości ok. 300 km; Wyznaczenie „małych pętli” rowerowych wokół poszczególnych miejscowości szlaku – łącznie ok. 20 lokalnych tras rowerowych o długości ok. 300 km; Jednolite oznakowanie szlaku, ustawienie tablic informacyjnych, stworzenie węzłów integracyjnych, wyznaczenie i wybudowanie miejsc odpoczynku oraz punktów widokowych wraz z niezbędną infrastrukturą (łącznie ok. 42 tego typu punkty); Oznakowanie miejsc cennych przyrodniczo; Uruchomienie systemu wypożyczalni rowerów; Stworzenie jednolitego systemu informacji turystycznej oraz jednolitej promocji szlaku (wspólne wydawnictwo, aplikacja multimedialna itp.); Stworzenie oferty turystycznej integrującej turystykę wodną i rowerową. 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
<p>Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska)</p>	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
<p>Organizacja gmin/powiatów objętych strategią</p>	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
<p>IV kwartał 2013 – zlecenie opracowania Programu Funkcjonalno Użytkowego przedsięwzięcia</p>	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
<p>2015 – 2020</p>	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
<p>Zgodnie z punktem 7</p>	
12.	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 51 mln zł Dofinansowanie UE: 40,8 mln zł (80% kosztów)</p>	

Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 10,2 mln zł	
<i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
a) Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014- 2020; b) Środki własne gmin;	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
Przedsięwzięcia kluczowe Strategii: a) 7 cudów Mazur; b) Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy; c) System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM; d) Promocja gospodarcza Mazur poprzez zintegrowane działania przedsiębiorców turystycznych w ramach regionalnego systemu Mazurskich Kart Turystycznych Sailpass; e) Przedsięwzięcie „Mazury – naturalnie przez naturę”; f) Przedsięwzięcie „Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych”	
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
Wstępne założenia przyjęte do kalkulacji kosztów utworzenia Mazurskiej Pętli Rowerowej oparte o materiały projektowe programu „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej” Koszty inwestycyjne A) Budowa nowej bitumicznej/z kostki ścieżki rowerowej – szerokości 1,5 m (średnia cena netto za km 216 000 zł) – 30 km x 216 000 = 6 480 000 zł (12 gmin x 2,5 km) B) Budowa nowej bitumicznej/z kostki ścieżki rowerowej – szerokości 2,5 m (średnia cena netto za km 216 000 zł) – 30 km x 336 000 = 10 080 000 zł (12 gmin x 2,5 km) C) Adaptacja utwardzonego pobocza drogi – bitumiczna – szer. 2x 1,5 m (średnia cena netto za km 335 000 zł) – 18km x 335 000 zł = 6 030 000 zł (12 gmin x 1,5 km) D) Budowa nowej tłuczniowej ścieżki rowerowej – szerokości 1,5 - 2,5 m (średnia cena netto za km 95 400 zł) – 24 km x 95 400 zł = 2 289 000 zł (12 gmin x 2 km) E) Adaptacja chodnika (dobudowa chodnika i utworzenie ciągu P-R z kostki betonowej)- szerokości 0,5 m (średnia cena netto za km 77 634 zł) - 24 km x 77 634 zł = 1 863 216 zł (12 gmin x 2 km) F) Przystosowanie dróg gruntowych – szerokości 1,5 - 2,5 m (średnia cena netto za km - 7 500 zł) – 96 km x 7 500 zł = 720 000 zł (12 gmin x 8 km) G) Wykorzystanie istniejących jezdni i dróg oraz ścieżek rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych – roboty przystosowawcze i towarzyszące (średnia cena netto za km – 10 000 zł) – 78 km x 10 000 zł = 780 000 zł H) Oznakowanie poziome - dotyczy pozycji A, B, C x 2, E – (średnia cena netto za km – 14 979 zł) – 120km x 14 979 zł = 1 797 480 zł I) Oznakowanie pionowe (dotyczy całego szlaku głównego) w tym kierunkowe + informacyjne + liniowe i oznakowanie km (średnia cena za km 4 046 zł) – 300km x 4 046 zł = 1 213 800 zł J) Przebudowa skrzyżowań i obiektów inżynierskich – 400 000 zł K) Infrastruktura towarzysząca w tym : a) węzły integracyjne (miejsca łączące różne formy transportu - rejony głównych dworców kolejowych i autobusowych – parkingi /przechowalnie rowerów + węzeł sanitarny + interaktywne tablice informacyjne) – 12 szt. x 60 000 zł = 720 000 zł (założenie, że 1 taki punkt powstaje w każdej miejscowości gminnej, oczywiście o zróżnicowanej wielkości); b) parkingi i miejsca postojowe dla rowerów + wiaty odpoczynkowe/wieże widokowe - 30 szt. x 30 000 zł = 900 000 zł (założenie 1 obiekt na 10 km szlaku); c) komplementarne oznakowanie pionowe szlaków uzupełniających (średnia cena za km 4 046 zł) – 300km x 4 046 zł = 1 213 800 zł (założenie 25km/gminę) Suma kosztów inwestycyjnych: 34 487 296 zł	

2. Pozostałe koszty.

- A) dokumentacja techniczna wraz z ooś (5% planowanych kosztów inwestycyjnych) – 1 724 365 zł;
B) koszty zarządzania projektem (3% planowanych kosztów inwestycyjnych) – 1 034 619 zł;
C) Nadzory – inwestorski, autorski, archeologiczny (3% planowanych kosztów inwestycyjnych) – 1 034 619 zł;
D) opłaty i inne koszty w tym nieprzewidziane (8% planowanych kosztów inwestycyjnych) – 2 758 984 zł;
E) aplikacja mobilna szlaku – 200 000 zł
F) materiały informacyjne dotyczące szlaku/ przewodniki (drukowane, strona www) – 200 000 zł

Suma pozostałych kosztów: **6 952 587 zł**

KOSZTY CAŁKOWITE: 41 439 883 zł + podatek VAT (23%)= **50 971 056 zł**

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych	
2.	<p>Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planuje się utworzenie 10 parków tematycznych, które będą znacznie poszerzały ofertę turystyczną i edukacyjną Mazur. Powstanie parków będzie sprzyjało tworzeniu i rozwijaniu różnych form działalności gospodarczej na obszarze WJM. Parki tematyczne, to miejsca wykorzystujące różnorodne walory obszaru (przyrodnicze, historyczne, kulturowe i gospodarcze) do tworzenia nowych form turystyki aktywnej w niespotykanej do tej pory w naszym regionie formie. Powstanie tych obiektów będzie miało wpływ na wydłużenie sezonu turystycznego, stworzenie alternatywy na brak pogody, a co za tym idzie pobudzenie aktywności gospodarczej.</p> <p>Ze względu na tematykę parków można wskazać dwa ich typy:</p> <ol style="list-style-type: none"> historyczne, które oparte są o najważniejsze w obszarze WJM zabytki, gdzie poprzez różne formy aktywności upowszechniane będą tradycje regionu i jego historia; rekreacyjno – kulturowe, które wykorzystując różnego rodzaju tradycje miast (np. Mrągowo – stolica country, Ryn – zamek krzyżacki, Orzysz – tradycje militarne itp.) będą tworzyły ofertę różnorodnych aktywności rekreacyjnych, kulturalnych, a także edukacyjnych. <p>Planowane parki:</p> <ol style="list-style-type: none"> historyczne: <ul style="list-style-type: none"> <u>Piska ścieżka edukacyjna szlakiem obiektów militarnych</u> Projekt ma na celu stworzenie produktu turystycznego i edukacyjnego poprzez ochronę i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego w postaci 7 schronów biernych i bojowych w Pisz. Projekt ma na celu odrestaurowanie zachowanych obiektów fortyfikacji wchodzących w skład tzw. Pozycji Piskiej (Johannisburg Stellung), stanowiących Punkt Oporu Pisz. Zadanie dotyczy wykonania koniecznych prac konserwatorskich i restauratorskich przy obiektach (schrony) w tym wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich sprowadzających się do działań o charakterze zabezpieczającym, odtworzeniowym i modernizacyjnym schronów typu Regelbau (7 obiektów), zagospodarowanie i oznakowanie terenu wokół obiektów militarnych, przebudowa ul. Nidzkiej w Pisz z infrastrukturą, budowa ścieżki dydaktycznej, budowa oświetlenia. Obecna dostępność do schronów jest w dużej mierze ograniczona z powodu złego stanu technicznego obiektów oraz ciągłego zasypywania okolicy ich usytuowania nieczystościami uniemożliwiającymi zwiedzanie. Odrestaurowane i zabezpieczone obiekty stanowić będą atrakcję turystyczną miasta o charakterze edukacyjnym. Zagospodarowanie okolicy wokół obiektów zabezpieczy je przed dewastacją i umożliwi zwiedzającym swobodny dostęp. <u>Utworzenie wioski tematycznej w miejscowości Wojnowo</u> Celem projektu jest przybliżenie turystom historii i kultury ludności wyznania prawosławnego i starowierców, a także ich wpływu na kulturę tych ziem. Cel będzie realizowany w oparciu o zachowane zabytki i budownictwo (m. in. klasztor, molenna, cerkiew prawosławna + klasztor i budynki mieszkalne). Projekt przewiduje oznakowanie wsi, instalację tablic informacyjnych i poglądowych, edycję broszur informacyjnych itp. Ponadto zakłada się wyznaczenie miejsc piknikowych (budowa wiat, montaż ławo – stołów), urządzenie parkingów, budowę podglądowego gospodarstwa („atrapa/model”, mały skansen). W ten sposób, obok realizowania podstawowej funkcji edukacyjnej i poglądowej, projekt spełniał będzie również funkcję rozrywki dla najmłodszych. <u>Park historyczny w powiązaniu z Zespołem Pałacowo-Parkowym w Sztyńnorcie</u> Obiekt stanowi bardzo cenny element dziedzictwa kulturowego regionu. Remont pałacu przywróci mu funkcje istotne turystyczne, umożliwiające zwiększenie ruchu turystów z Polski i zagranicy, głównie z Niemiec. Przyczyni się to ożywienia gospodarczego tego obszaru. Modernizacja części Zespołu Pałacowo-Parkowego ma na celu zorganizowanie programu edukacyjno – turystycznego a w zakresie dziedzictwa kultury i sztuki Prus Wschodnich, ekspozycji archiwaliów, szczegółów operacji „Walkiria” w powiązaniu z położoną w pobliżu kwaterą Hitlera w Gierłochy. <ol style="list-style-type: none"> rekreacyjno – kulturowe:

- Rozbudowa parku tematycznego „Miasteczko westernowe MRONGOVILLE - III etap realizacji inwestycji

Park edukacyjno rozrywkowy. Markowy produkt turystyczny nawiązujący do 33 letniej tradycji festiwalowej miasta („Piknik Country” jest jedynym w Polsce festiwalem organizowanym nieprzerwanie od 33 lat). Miasteczko jest propozycją rozszerzającą ofertę festiwalową, nowym produktem urozmaicającym ofertę miasta i wydłużającym ją poza krótki sezon letni. Miasteczko country, rozszerza ideę Pikników oraz oferuje szeroki program rozrywkowy, nawiązuje do klimatu i zabudowy miasteczka Dzikiego Zachodu z drugiej połowy XIX w., z typowymi dla takiego miejsca obiektami, przyciągającymi turystów, a jednocześnie włączającymi ich w różne formy aktywności. Rezultaty stworzenie produktu rozrywkowo-edukacyjnego, opartego na marce Miasta, kojarzonej z międzynarodowymi festiwalami muzyki country, rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej miasta, wydłużenie sezonu turystycznego i zwiększenie liczby gości, rozwój lokalnej przedsiębiorczości tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze usług.

- Jednostka karna – reaktywacja w Orzyszu

Orzysz znany jest z byłej Jednostki Karnej. Przestała ona funkcjonować w latach 90-tych, ale pozostało skojarzenie miasta Orzysz z Jednostką Karną. Uważamy, że wykorzystanie tej tzw. „marki” umożliwi potencjalnemu inwestorowi wybudowanie w Orzyszu ośrodka szkoleniowo- survivalowego pod nazwą „JEDNOSTKA KARNA- REAKTYWACJA”. Projekt zakłada: wybudowanie ośrodka szkoleniowego z miejscami noclegowymi dla około 100 osób, zapleczem kuchennym, stołówką, salami konferencyjnymi, siłownią, doprowadzenie do ośrodka mediów – woda , kanalizacja, przyłącza prądu, drogi wewnętrzne i place manewrowe wybudowanie toru przeszkód, toru do paintball, strzelnicy sportowej, boiska wielofunkcyjnego, zakup sprzętu: samochody terenowe, rowery, broń sportowa, namioty, kuchnie polowe, umundurowanie. Realizacja projektu ożywi lokalny rynek pracy. W ośrodku szkoleniowym będą zatrudnieni mieszkańcy gminy. Projekt wykorzysta walory przyrodnicze gminy- lasy, jeziora. Liczymy w przyszłości na większe zainteresowanie turystów miastem i gminą.

- Mazurski Park Zimowy w Spytkowie

Projekt polegać będzie na utworzeniu ciekawego miejsca rozrywki pełniącego funkcję sportowo-rekreacyjną. W Spytkowie powstanie innowacyjna i nowoczesna baza dydaktyczno-rekreacyjno- sportowa z rozrywkami typu: galerie rzeźby lodowej, laboratorium lodu i śniegu. Celem projektu jest wzrost atrakcyjności gminy Giżycko i wzbogacenie oferty turystyczno – rekreacyjnej poprzez zagospodarowanie terenu w miejscowości Spytkowo. W ramach inwestycji, która wykorzysta potencjał turystyczny obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, powstanie całoroczna, wielofunkcyjna infrastruktura sportowo - rekreacyjna. Realizacja projektu zakłada utworzenie interesującego i nowoczesnego miejsca z bogatą ofertą skierowaną zarówno do mieszkańców, jak i turystów. Wybudowanie parku tematycznego w Spytkowie z licznymi atrakcjami stworzy niepowtarzalny, innowacyjny i wielofunkcyjny kompleks turystyczno – rozrywkowy. Realizacja projektu spowoduje rozwój obszarów wiejskich, wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej miejscowości na tle regionu. Planowana inwestycja poszerzy ofertę turystyczną o dodatkowe atrakcje w sezonie zimowym i letnim. W ramach zadania przewiduje się: przygotowanie i urządzenie terenu z zapleczem usługowym, budowę stoku narciarskiego z wyciągiem krzesłowym i orczykowym z wykorzystaniem naturalnego wyniesienia i możliwym podniesieniu szczytu wzniesienia (dwie trasy narciarskie: główna /ok. 320 m/ oraz szkoleniowa /z podziałem na dwie półki po 100 m/), utworzenie toru pontonowego –tubbing /160 m/ oraz trasę zjazdową dla rowerów –downhill /450 m/, powstanie toru saneczkowego, toru dla skuterów śnieżnych, budowę skate parku i toru przeszkód dla snowboardzistów, budowę parku linowego na szczycie stoku. Do obsługi stoku przewidziano: budowę wewnętrznej drogi dojazdowej z przystankiem autobusowym, budowę parkingu strzeżonego obiekty kubaturowe /informacja turystyczna, wypożyczalnia nart wraz z serwisem, przebieralnie, sanitariaty, gastronomia, administracja, biuro podróży/. Przy tarasie stanowiącym element zjazdu drogi rowerowej powstanie budynek wypożyczalni rowerów i serwisu oraz pomieszczenie techniczne dla wyciągu i naśnieżania stoku. Na górę stoku prowadzić będzie ciąg pieszy zakończony na szczycie dwoma tarasami widokowymi.

- Średniowieczna wioska krzyżacka w Rynie nad jeziorem Ołówek

Celem projektu jest stworzenie szeregu aktywności opartych o tradycje średniowieczne, w tym o historię Rynu ściśle związaną z obecnością komturstwa krzyżackiego. Projekt obejmie budowę konstrukcji wioski średniowiecznej, wiat, miejsc do pojedynków pieszych i konnych, kładki.

- Park wypoczynku i rekreacji w Rynie nad Jez. Ołówek

Modernizacja części istniejącego obiektu pod kątem rekreacji, wypoczynku, rozrywki kulturalnej. Aktywność ruchowa dorosłych, sporty ekstremalne (park linowy), tworzenie punktów widokowych, modernizacja amfiteatru (budowa sceny, widowni, reżyserki, zaplecza socjalno – sanitarnego) oraz małej architektury wraz z ogrodzeniem i oświetleniem terenu.

- Piska kotwica Północnego Szlaku Rybackiego + „EKOBAZA” w Orzyszu (w obiekcie Centrum Aktywizacji i Współpracy na Północnym Szlaku Rybackim)

Projekt ten ma na celu stworzenie produktu turystycznego i edukacyjnego poprzez ochronę, zachowanie i wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego w postaci parku rybackiego (skansenu, wioski) powiązanej z ofertą turystyczną podmiotów działających w sektorze rybackim i okołorybackim. W ramach projektu zrealizowana zostanie część wystawienniczo-edukacyjna (przyrodniczo-historyczna) w obiekcie Centrum Aktywizacji i Współpracy w Orzyszu, oraz urządzony plenerowy park rybacki eksponujący dziedzictwo kulturowe związane z powyższą tematyką (urządzenia, maszyny, sprzęt, łodzie, itp.) nawiązujące do historii i czałów obecnych. Obok części edukacyjno-poglądowej planowane jest zagospodarowanie terenu w sposób nawiązujący do tematyki, a umożliwiający aktywne spędzenie czasu głównie przez dzieci i młodzież. Zagospodarowanie to ma polegać na wykonaniu „małego gaju” dla najmłodszych, oraz parku linowego, ścianki wspinaczkowej, itp. dla starszych. W ten sposób obiekt, oprócz celów edukacyjno-informacyjnych będzie również stanowił atrakcję wypoczynkową zarówno dla mieszkańców jak i turystów. Natomiast EKOBAZA będzie łączyć w sobie funkcje edukacyjne, szkoleniowe, turystyczne i w mniejszym zakresie naukowe. W ramach realizowanej obecnie budowy Centrum Aktywizacji i Współpracy nastąpi częściowe wyposażenie bazy do celów edukacyjno-warsztatowych. Przygotowana będzie do pełnienia funkcji przekazania w przystępny sposób wiedzy o środowisku przyrodniczym. Będzie wykonana podstawowa ekspozycja związana z tematyką rybactwa (flora, fauna, historia). Planowane jest natomiast rozbudowanie i doposażenie części edukacyjno -wystawienniczej oraz umożliwiającej zastosowanie nowoczesnych technik edukacji. Powstające ekspozycje w budynku oraz w plenerze będą miały charakter interdyscyplinarny. Ważnym elementem edukacji będzie współpraca z Gospodarstwami Rybackimi w zakresie pokazania hodowli zwierząt charakterystycznych dla ekosystemów wodnych i ta część edukacyjna będzie wdrażana w pierwszym etapie. W kolejnym ekspozycje i środki edukacyjne będą uzupełniane o tematykę charakterystyczną dla ekosystemów lądowych w ich środowisku naturalnym. EKOBAZA będzie służyła jako centrum przekazania wiedzy naukowej z zakresu przyrody i ekologii dla uczniów i nauczycieli szkół z obszaru WJM oraz turystów. Planuje się również kontynuowanie badań naukowych w zakresie jakości wód WJM i propagowania efektów tych badań w celach edukacyjnych oraz budowania przy współpracy z samorządami systemu ochrony zbiorników wodnych przed degradacją. EKOBAZA w swojej działalności zamierza współpracować z takimi podmiotami jak Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Mazurski Park Krajobrazowy, gospodarstwa rybackie, organizacje pozarządowe, samorząd terytorialny, placówki edukacyjne.

- Ogrody zdrowia ogrody hortiterapii. Budowanie produktu i marki turystycznej w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze regionu.

Ogród Zdrowia to nowatorski projekt ogrodu edukacyjnego i ścieżki zdrowia będącej instalacją artystyczną i terapeutyczną. Koncepcja projektu nawiązuje do siedmioletnich doświadczeń w zakresie hortiterapii, prowadzonych przez INSTYTUT HORTITERAPII wraz ze Stowarzyszeniem Zielone Dzieci z Mrągowa. Partnerem merytorycznym projektu jest Centrum Badań nad Dziedzictwem Kulturowym i Przyrodniczym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Koncepcja projektu, opracowana wspólnie z mazurskimi projektantami oraz studentami i kadrą Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego tworzy nową perspektywę dla Edukacji Ekologicznej. Projekt zakłada konstrukcję mobilnego zestawu pojemników i ścian zielonych tzw wertykalnych tworzących hortiterapeutyczne zakątki zielonej architektury krajobrazu. Ogrody Zdrowia ze względu na specyfikę doboru roślin oraz konstrukcję będą stanowiły otwartą przestrzeń terapeutyczno-edukacyjną, dla mieszkańców, turystów. Będzie to przestrzeń publiczna wyjątkową ze względu na walory estetyczne oraz oddziaływanie sensoryczne. Projekt zakłada utworzenie trzech ogrodów hortiterapeutycznych (Jeden w sąsiedztwie Centrum Edukacji Ekologicznej w Ekomarinie, pozostałe dwa będą zlokalizowane w parku miejskim i na przestrzeniach rekreacyjno spacerowych Śródmieścia. Poza budową ogrodów, w ramach projektu prowadzone będą zajęcia zakresu hortiterapii i edukacji ekologicznej.

3. Cele przedsięwzięcia

- a) Rozszerzenie oferty turystycznej, edukacyjnej i gospodarczej obszaru WJM;
- b) Stworzenie warunków do rozwoju nowych form aktywności gospodarczej obszaru;
- c) Ochrona i promocja cennych obiektów dziedzictwa kulturowego Mazur;
- d) Rozwijanie ciekawych form edukacji ekologicznej i przyrodniczej;

4. Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA

Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celami strategicznymi: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze i konkurencyjna gospodarka.

Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM

5. Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi

a) Umowa Partnerstwa (dalej UP);

b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)

a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury, a także celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów, UP ponieważ:

- przedsięwzięcie służy rozwojowi infrastruktury związanej z ochroną przyrody, edukacją ekologiczną, tworzeniem ekoparków itp. na obszarach cennych przyrodniczo oraz ochronie i zachowaniu oraz promocji obiektów dziedzictwa kulturowego;

- prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru (rozwoj ekoturystyki);

- wykorzystuje możliwości do powstania i rozwoju przedsiębiorstw oraz biznesowego wykorzystania nowych pomysłów;

- stwarza możliwości do zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych, tworząc środowisko do powstania małych i średnich firm;

b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki oraz 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w każdą z inteligentnych specjalizacji województwa.

6. Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia

Dzięki realizacji przedsięwzięcia powstanie 10 tematycznych opartych o walory przyrodnicze, kulturowe i gospodarcze regionu, tworzących nową ofertę turystyczną i gospodarczą obszaru WJM.

7. Beneficjent/beneficjenci

Gminy: Węgorzewo, Orzysz, Pisz, Ruciane – Nida, Ryn, przedsiębiorcy prywatni, spółki handlowe z udziałem samorządu, Polsko-Niemiecka Fundacja Ochrony Zabytków, LGR „Mazurskie Morze”, organizacje pozarządowe.

8. Jednostka zarządzająca/koordynująca

Organizacja gmin/powiatów objętych strategią

9. Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji

Sztynort – częściowa dokumentacja techniczna,

Pisz – dokumentacja techniczna

Orzysz (Piska kotwica Północnego Szlaku Rybackiego)- do 31.12.2014 roku zakończenie budowy Centrum Aktywizacji i Współpracy w Orzyszu. LGD jest na etapie ogłaszania przetargu na wykonawstwo.

10. Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia

2015 – 2020

11. Miejsce/miejsca realizacji

Sztynort, (gm. Węgorzewo), Pisz, Mrągowo, Orzysz, Ryn, Spytkowo (gm. wiejska Giżycko)	
12.	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 156,85 mln zł Dofinansowanie UE: 94,11 mln zł (przyjęto 60% kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 62,74 mln zł</p> <p><i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i></p>	
13	Planowane źródła finansowania projektu
<p>a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) PO Polska Wschodnia; c) PROW na lata 2014 – 2020; d) Programy EWT; e) Środki własne gmin.</p>	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:</p> <p>a) Przedsięwzięcie „Mazury – naturalnie przez naturę”; b) Przedsięwzięcie „Mazurska Pętla Rowerowa”; c) 7 Cudów Mazur; d) Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy; e) System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM; f) Promocja gospodarcza Mazur poprzez zintegrowane działania przedsiębiorców turystycznych w ramach regionalnego systemu Mazurskich Kart Turystycznych Sailpass; g) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.</p>	
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
<p>Koszty całkowite: 156,85 mln zł w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Piska ścieżka edukacyjna szlakiem obiektów militarnych- charakter projektu: publiczny – 2,5mln zł - Utworzenie wioski tematycznej w miejscowości Wojnowo- charakter projektu: publiczny – 0,3 mln zł - Park historyczny w powiązaniu z Zespołem Pałacowo-Parkowym w Sztynorcie- charakter projektu: partnerstwo publiczno- prywatne – 120 mln zł - Jednostka karna – reaktywacja w Orzyszu- charakter projektu: partnerstwo publiczno- prywatne – 10 mln zł -Mazurski Park Zimowy w Spytkowie - charakter projektu: komercyjny – 5 mln zł - Rozbudowa parku tematycznego „miasteczko westernowe MRONGOVILLE - III etap realizacji inwestycji- charakter projektu: komercyjny – 9 mln zł - Średniowieczna wioska krzyżacka w Rynie nad jeziorem Ołów - charakter projektu: publiczny – 1 mln zł - Park wypoczynku i rekreacji w Rynie nad Jez. Ołów – 7 mln zł; - Piska kotwica Północnego Szlaku Rybackiego + „EKOBAZA” w Orzyszu – 1,5 mln zł; - Ogrody zdrowia ogrody hortiterapii – 0,55 mln zł. 	

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Restauracja i rewitalizacja twierdzy, fortyfikacji i historycznych zespołów militarnych Warmii, Mazur i Powiśla – zachować i udostępnić świadectwo historii – Twierdza Boyen (Giżycko)	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie dotyczy restauracji i rewitalizacji Twierdzy Boyen w Giżycku.</p> <p>Problem zagospodarowania w przypadku Twierdzy Boyen jest co najmniej dwupłaszczyznowy. Pierwszy poziom związany jest koniecznymi do wykonania działaniami doraźnymi, drugi dotyczy ewentualnych większych inwestycji, które podniosłyby atrakcyjność obiektu. Działania konieczne obejmują wszelkie prace remontowe, rekonstrukcje, zabezpieczenia niebezpiecznych obszarów i budynków oraz regulację przepływu gości przez obiekt. Wszelkie tego typu problemy wynikają z wcześniejszego, długoletniego zaniedbania obiektu. Lata funkcjonowania przemysłu na terenie Twierdzy przyniosły bardzo wiele przeróbek w zabytkowych budynkach (dla przykładu – w budynku zbrojowni dobudowano dodatkową kondygnację, przeznaczając ją na biura), postawienie dodatkowych obiektów (kurniki na majdanie) czy też rozbiórki „zbędnych” budynków. Z kolei później, w latach dziewięćdziesiątych XX w., pozorna bezpieczeństwo obiektu (zwłaszcza majdanu) spowodowała duże zniszczenia wielu budynków. Teren Twierdzy jest uzbrojony w media: sieć wodociągowa, kanalizacyjna, częściowo system odprowadzania wód opadowych; możliwe jest zasilanie w gaz ziemny (sieć gazowa w odległości 800 m od obiektu) oraz w energię elektryczną (odległość sieci energetycznej ok. 1000 m od obiektu). W przypadku zlokalizowania planowanych obiektów na terenie Twierdzy, konieczna będzie budowa oddzielnej stacji transformatorowej zgodnie z warunkami wydanymi przez dostawcę energii.</p> <p>W ramach projektu przewiduje się renowację twierdzy poprzez budowę, przebudowę i remont obiektów okołobiznesowych (w formule ppp, koncesji lub dzierżawy):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jeden hotel 4 gwiazdkowy – w „Koszarowcu nr 2” 2) jeden hotel 3 gwiazdkowy – w „Spichlerzach” 3) jeden hostel – w „Koszarowcu nr 1” 3) Budowa obiektów okołobiznesowych rekreacyjnych, gastronomicznych - narożniki na donżonie (3 szt.), arsenał, sala i budynek ćwiczeń, warsztat artyleryjski, wieżyczki obserwacyjne i schrony pogotowia (donżon), zespół piekarni. <p>Jako podmiot publiczny Gmina przewiduje zagospodarowanie terenu tj. ciągi komunikacyjne i uzbrojenie w media oraz budowę, remont i przebudowę następujących obiektów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) muzealnych i wystawienniczych: stacja gołębi pocztowych, warsztat amunicji; 2) rekreacyjnych: boiska do gier, pola campingowe – place przy koszarowcach, Majdan – imprezy plenerowe, zawody sportowe, brama giżycka i poterna, brama wodna; 3) przebudowa amfiteatru wraz z zadaszeniem i infrastrukturą towarzyszącą: kaponiera rawelinu z magazynem prochu – 2 szt., brama prochowa; 4) budowa nowego obiektu – audytorium. 	
2.	Cele przedsięwzięcia
<ol style="list-style-type: none"> a) Głównym celem realizacji projektu jest podjęcie działań przyczyniających się do wzrostu atrakcyjności regionu , który to wzrost decyduje o jego konkurencyjności i atrakcyjności w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej. b) Podjęcie działań, które przyczynią się do zwiększenia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej całego kraju (makroregion Polska Wschodnia jest najsłabiej rozwinięty gospodarczo i najmniej konkurencyjny w Polsce). c) Zwiększenie aktywizacji zasobów pracy, stworzenie nowych miejsc pracy poprzez wykorzystanie zasobów między innymi z sektora rolniczego, charakteryzującego się niską wydajnością. Planowane działania w ramach projektu oparte będą na pełnym wykorzystaniu warunków rozwojowych , które daje kompleks Twierdzy Boyen . Niewątpliwym atutem Miasta mającym wpływ na osiągnięcie zakładanych celów ma również jego korzystne położenie w regionie. Giżycko znajduje się na Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich i posiada dobre skomunikowanie PKP, PKS z ośrodkami wojewódzkimi: Olsztynem, Białymstokiem, Lublinem, Gdańskiem , Warszawą, Poznaniem, Wrocławiem. d) Modernizacja i adaptacja istniejącej zabudowy o dużej wartości architektonicznej i znaczeniu 	

	<p>historycznym na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej lub społecznej wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego pozwoli na osiągnięcie zakładanych celów jw. W wyniku realizacji projektu wzrośnie atrakcyjność miasta i regionu pod względem historycznym, turystycznym i wypoczynkowym.</p> <p>e) Stworzone zostaną warunki umożliwiające zrównoważony rozwój zapewniający zaspokojenie potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń w zgodzie z dziedzictwem kulturowym , świadczącym o tożsamości Miasta i regionu.</p> <p>f) Projekt ma na celu odzyskanie, dla obecnych i przyszłych pokoleń, miejskich zasobów dziedzictwa kulturowego pod nowe, dotychczas niemożliwe do realizacji przez Miasto, funkcje kulturalno – turystyczno - rekreacyjne.</p>
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Głównym celem realizacji projektu jest przyczynienie się do osiągnięcia celu głównego opisanego w dokumencie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – STRATEGIA, tj. wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia mieszkańców. Podjęte działania przyczynią do zwiększenia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej całego kraju (makroregion Polska Wschodnia jest najslabiej rozwinięty gospodarczo i najmniej konkurencyjny w Polsce). Celem projektu jest zwiększenie aktywizacji zasobów pracy, stworzenie nowych miejsc pracy poprzez z wykorzystanie zasobów między innymi z sektora rolniczego, charakteryzującego się niską wydajnością.</p>
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa; b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
	<p>a) Projekt jest zgodny z celem tematycznym 3 Umowy Partnerstwa tj. wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybactwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR) oraz z celem szczegółowym UP, tj. wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez dostosowanie do potrzeb potencjalnych inwestorów otoczenia gospodarczego w postaci uzbrojenia terenów inwestycyjnych i stref aktywności gospodarczej uzupełnione realizacją kompleksowych i skoordynowanych działań obejmujących m.in. promocję turystyczną regionu. Projekt wpisuje się również w Cel tematyczny 6. Umowy Partnerstwa, tj. zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami , cel szczegółowy zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie – realizowany poprzez zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów obejmujące m.in. następujące rezultaty pośrednie: wzrost efektywności wykorzystania potencjałów dziedzictwa kulturowego.</p> <p>b) Projekt jest również zgodny z celem strategicznym 1 Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2025 – wzrost konkurencyjności gospodarki oraz celem operacyjnym wzrost liczby miejsc pracy</p>
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <p>a) wzmocnienie zdolności konkurencyjnej regionu;</p> <p>b) wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw;</p> <p>c) zmniejszenie bezrobocia, wzrost zatrudnienia;</p> <p>d) wzrost atrakcyjności turystycznej Giżycka;</p> <p>e) podniesienie poziomu oferty turystycznej;</p> <p>f) poprawa wizerunku dziedzictwa kulturowego miasta;</p> <p>g) przywrócenie obiektu społeczności lokalnej;</p> <p>h) poprawa warunków życia mieszkańców (poprawa bezpieczeństwa życia , wzrost dochodów);</p> <p>i) wydłużenie sezonu turystycznego;</p>

<p>dofinansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2007-2013</p> <p>f) Opracowane Studium wykonalności dla terenu Twierdzy Boyen w Giżycku” dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (2009 rok)</p> <p>g) Projekt „Giżycko 2011 – 2013 – budowa marki, promocja lokalnej gospodarki poprzez organizację oraz udział w ponadlokalnych i regionalnych wydarzeniach” dofinansowany z <i>Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013.</i></p>	
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Mazurskie Centra Ekologii i Krajobrazu	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest tworzenie infrastruktury popularyzującej naukę, prowadzącej działania z zakresu ekoedukacji oraz realizującej działania badawcze wspierające regionalne specjalizacje, którymi są ekonomia wody i żywność wysokiej jakości. W ramach przedsięwzięcia planuje się utworzenie Mazurskiego Centrum Nauk o Środowisku w Rezerwacie Łuknajno, funkcjonującego w ramach istniejącej stacji badawczej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Centrum Naukowo - Edukacyjnego „AquaMazury” w Giżycku, zarządzanego przez samorząd Miasta Giżycka z partnerami: Instytutem Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie z Zakładem Rybactwa Jeziorowego w Giżycku i Zakładem Hodowli Ryb Jesiotrowatych w Pieczarkach k/Giżycka oraz Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim i Fundacją Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich.</p> <p><u>Mazurskie Centrum Nauk o Środowisku w Rezerwacie Łuknajno (rezerwat wpisany na listę UNESCO, objęty konwencją RAMSAR).</u></p> <p>Centrum będzie integrowało w sobie 3 funkcje: edukacyjną, turystyczną oraz naukowo – badawczą. W planach jest budowa obiektu o charakterze edukacyjnym z zapleczem naukowym, którego główną funkcją byłoby przekazanie, w sposób przystępny, wiedzy o funkcjonowaniu różnych ekosystemów (lądowych i wodnych) i roli jaką odgrywają w krajobrazie ekologicznym ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki przyrodniczej regionu w oparciu o ekspozycję „W Krainie Wielkich i Małych Jezior”. Ekspozycja będzie miała interdyscyplinarny charakter. Zwiedzanie Centrum dostarczy informacji dotyczących przyrody Wielkich Jezior Mazurskich takich jak: zróżnicowanie pod względem budowy, wielkości czy wykorzystania przez organizmy żywe zbiorników wodnych występujących w regionie. Szczególna uwaga zwrócona będzie na obiekty wyjątkowo cenne zlokalizowane na obszarach Natura 2000 oraz na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Ważnym elementem popularyzacji wiedzy będą atrakcyjne również dla turystów, pokazowe hodowle zwierząt charakterystycznych dla ekosystemów wodnych i lądowych w ich naturalnym środowisku (np. ryby, płazy, gady, bezkręgowce i drobne ssaki) uzupełnionych o prezentacje multimedialne. Ekspozycja będzie służyła wykorzystaniu wiedzy akademickiej z zakresu ekologii do tworzenia oferty edukacyjnej dla uczniów i nauczycieli szkół gimnazjalnych i średnich.</p> <p>W ramach edukacji dla najmłodszych planuje się podjęcie współpracy z uniwersyteciem dziecięcym UNIKIDS (http://www.unikids.pl) oraz Centrum Nauki Kopernik zwłaszcza z Klubem Młodego Odkrywcę (www.kmo.org.pl), o wykorzystaniu Mazurskiego Centrum Nauk o Środowisku do prowadzenia zajęć lub stworzenia ich lokalnych oddziałów przy współpracy z lokalnymi samorządami. Dzięki tej współpracy Mazurskie Centrum Nauk o Środowisku może stać się ważnym centrum edukacyjnym na terenie Wielkich Jezior Mazurskich.</p> <p>Ponadto budynek centrum – wybudowany w najnowszych energooszczędnych technologiach o niskim wskaźniku emisji CO₂ (tzw. carbon footprint) i systemie budownictwa pasywnego sam w sobie będzie elementem modelowym, a przez to pokazowym i edukacyjnym. Trzeba podkreślić, że tego typu obiekt byłby pierwszym w tym regionie i jednym z pierwszych w naszym kraju.</p> <p>Obecnie w Stacji realizowane są projekty badawcze, a także prace w ramach rozpraw doktorskich i dyplomowych studentów I i II stopnia, zajęcia dydaktyczne programowe dla studentów z różnych ośrodków w kraju i zagranicy, w związku z powyższym planuje się dalszy rozwój działalności badawczej w celu ukierunkowania jej na lokalne potrzeby w tym głównie zrównoważony rozwój rolnictwa w obszarach chronionych – głównie terenach podmokłych. Województwo Warmińsko-Mazurskie jest regionem użytkowanym rolniczo, przy równoczesnym znacznym nasileniu ruchu turystycznego. Dlatego ważnym kierunkiem badań jest ocena wpływu rolnictwa oraz turystyki na środowisko przyrodnicze. Uwzględnienie w badaniach oczekiwań i potrzeb samorządów oraz lokalnych producentów żywności może przyczynić się do wypracowania złotego środka pomiędzy ochroną środowiska i atrakcyjnością turystyczną a potrzebami rolnictwa, które to zagadnienia mają kluczowe znaczenie dla regionu. Tego typu nowoczesne badania prowadzone w oparciu o funkcjonowanie Stacji mogłyby wytyczać drogi ku zrównoważonemu rozwojowi, który jest priorytetem dla całej Unii Europejskiej. Problem ten wpisuje się w tzw. inteligentną specjalizację „żywność wysokiej jakości”.</p> <p>Cele stawiane przed Centrum to zintegrowanie nowoczesnych badań naukowych związanych z ekologią i wykorzystanie ich wyników w edukacji, lokalnym rolnictwie i wspólnych działaniach ochronnych podejmowanych z samorządami obszaru WJM, rozszerzenie i wzmocnienie współpracy z lokalnymi ośrodkami naukowo-</p>	

dydaktycznymi, umiędzynarodowienie badań poprzez programy wymiany naukowej, promowanie tzw. zielonych technologii w budownictwie publicznym i indywidualnym pod kątem rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych, popularyzacja wiedzy o środowisku przyrodniczym Warmii i Mazur, kształtowanie świadomości ekologicznej i podnoszenie poziomu edukacji na poziomie lokalnym.

Centrum Naukowo - Edukacyjne „AquaMazury” w Giżycku

Placówka będzie ośrodkiem naukowo-badawczym oraz edukacyjnym. Na bazie prowadzonej działalności naukowo – badawczej zostanie stworzona ekspozycja stanowiąca atrakcję turystyczną. Podstawowym obszarem zainteresowania Centrum będzie funkcjonowanie środowiska naturalnego w obszarze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich ze szczególnym uwzględnieniem środowiska wodnego w tym szczególnie istotnych jego elementów tj. ichtiofauny i astakofauny /raki/. Od pradziejów jeziora stanowią podstawę środowiska przyrodniczego Mazur i są również bardzo ważnym segmentem działalności gospodarczej człowieka. Środowisko naturalne, szczególnie związane z wodą jest wielką szansą dla rozwoju regionu i stawia szczególne wyzwania. Związane jest to z ochroną środowiska naturalnego w powiązaniu z jego wykorzystaniem w działalności gospodarczej człowieka. Centrum będzie stanowiło bazę do działalności naukowo – badawczej Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, Zakładu Rybactwa Jeziorowego w Giżycku oraz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Przedmiotem działalności Instytutu w ramach AquaMazur będzie między innymi:

1. Monitorowanie stanu środowiska wodnego.
2. Wdrażanie założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej, w szczególności w zakresie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz programu wodno-środowiskowego kraju oraz osiągnięcia dobrego stanu wód i dobrego potencjału.
3. Badania gatunków zagrożonych ichtiofauny i astakofauny oraz prace nad ich restytucją.
4. Badania stanu ichtiofauny jezior mazurskich – współpraca z gospodarstwami rybackimi w zakresie zarybień (wykorzystanie badań do prawidłowego gospodarowania rybackiego).

Ważnym elementem placówki będzie część wystawiennicza, w której zostanie zaprezentowane środowisko naturalne Krainy Wielkich Jezior Mazurskich we wszelkich aspektach: od zobrazowania kształtowania się krajobrazu w pradziejach do przedstawienia obecnie występującej flory i fauny. Szczególną atrakcją tej części będą akwaria, w których w ścisłej współpracy z Instytutem Rybactwa Śródlądowego zostanie zaprezentowane środowisko naturalne jezior mazurskich. W celu jak najbardziej realistycznego odwzorowania warunków naturalnych niektóre akwaria będą sprawiać wrażenie łączenia się z Jeziorem Niegocin, tak by można było zapoznać się z ekosystemami dna jezior.

Przedmiotem działalności Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego w ramach AquaMazur będzie między innymi:

1. Monitoring stanu środowiska naturalnego.
2. Prace badawcze związane z kształtowaniem krajobrazu.
3. Działalność dydaktyczna Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa oraz Wydziału Nauk o Środowisku.

Elementem tej części placówki będzie ogród botaniczny. Będzie on placówką naukowo-badawczą i jednocześnie bardzo dużą atrakcją turystyczną. Przewiduje się, że zadaniem ogrodu będzie prezentacja gatunków rodzimych Mazur na stanowiskach możliwie wiernie odtwarzających ich naturalne warunki, stworzenie ekspozycji obrazującej zmiany w jeziorach wywołane działalnością człowieka (eutrofizacja), a także prace badawcze nad zdrową żywnością.

Główne funkcje realizowane w ramach centrum to funkcje ośrodka naukowo-badawczego, który wykorzystywać będzie prowadzone działania badawcze do odtwarzania wraz z rybackimi użytkownikami jezior różnorodności i ilości ichtiofauny lokalnych zbiorników wodnych, nowoczesnego ośrodka promującego dziedzictwo naturalne regionu, ogólnopolskiego ośrodka edukacyjnego dla szerokiej grupy beneficjentów.

Obecnie w regionie działalność edukacyjna promująca ochronę środowiska naturalnego, dziedzictwo kulturowe i unikalne walory Mazur jest rozproszona, a efekty prowadzonych działań z trudem przekładane są na innowacyjne projekty służące zrównoważonemu rozwojowi regionu. Zgodnie ze Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 i Strategią Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 utworzenie centrum nauki jest szansą na zintegrowanie działań służących ochronie i rozwojowi potencjału Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Działalność obydwu ośrodków będzie względem siebie komplementarna zarówno w sferze związanej z edukacją jak również badawczej. Należy wskazać, że współpraca oparta będzie o wspólne programy badawcze dotyczące WJM, a także bloki szkoleniowe skierowane głównie do rybaków rolników.

Centrum nad Łuknajnem

- a) Edukacja

<ul style="list-style-type: none"> - zakres tematyczny: ekspozycje związane z różnorodnością organizmów występujących na obszarze WJM, w znacznej mierze oparta o obszary wodno – błotne i bagiennie oraz torfowiska, zagadnienia z zakresu energooszczędności w budownictwie; - sposób udostępnienia: ekspozycje, pokazy multimedialne, część badawczo – doświadczalna (dotyczy zielonych szkół i studentów), warsztatowe formy zajęć, współpraca z Klubem Młodego Odkrywcę przy C N Kopernik; - adresaci: głównie zorganizowane grupy gimnazjalne i licealne, studenci, w sezonie letnim indywidualni turyści; <p>b) Działalność badawcza i promocja nauki</p> <ul style="list-style-type: none"> – badania z zakresu funkcjonowania ekosystemów wodnych i podmokłych oraz wpływu wywieranego na nie przez rolnictwo i turystykę; - szkolenia dla rolników z zakresu rolnictwa w obszarach chronionych; - badania stanu środowisk bagiennych i wodnych, a także z zakresu ochrony wód przed zanieczyszczeniami, monitoring środowiska; <p><u>„AquaMazury” w Giżycku</u></p> <p>a) Edukacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakres tematyczny: ekspozycje związane z fauną i florą jezior, znaczenie jezior w życiu i działalności człowieka, zbiory roślinności typowej dla Mazur ; - sposób udostępnienia: ekspozycje w tym akwariowe, prezentacja życia dna jeziora, ogród botaniczny i ekspozycje florystyczne, ekspozycje interaktywne i multimedialne; - adresaci: turyści indywidualni i zorganizowane grupy; <p>b) Działalność badawcza i promocja nauki</p> <ul style="list-style-type: none"> - monitorowanie stanu środowiska wodnego oraz badania gatunków zagrożonych ichtiofauny i astakofauny; - restytucja zagrożonych gatunków, współpraca z rybacki użytkownikami jezior w zakresie poprawy stanu ichtiofauny; - badania z zakresu kształtowania krajobrazu 	
3	Cele przedsięwzięcia
<p>a) Zintegrowanie nowoczesnych badań naukowych i zastosowanie ich wyników przez lokalną przedsiębiorczość /np. rybacy/, rolnictwo oraz we wspólnych działaniach z lokalnymi samorządami na rzecz zrównoważonego rozwoju WJM;</p> <p>b) Badawczo – edukacyjne wsparcie inteligentnych specjalizacji regionu – ekonomii wody i żywności wysokiej jakości;</p> <p>c) Podjęcie działań na rzecz przyrody i dziedzictwa kulturowego Mazur poprzez wieloaspektową działalność naukową, ochronną i edukacyjną, dla zachowania tożsamości regionu oraz roli i znaczenia jego wartości przyrodniczych i kulturowych;</p> <p>d) Stworzenie nowoczesnych centrów badawczo – edukacyjnych popularyzujących przyrodę Mazur w nowoczesny sposób pokazujących bogactwo naturalne Mazur;</p> <p>e) Stworzenie ośrodków promujących nowoczesną komunikację naukową m.in. rozbudzanie zainteresowań przyrodniczych i ekologicznych lokalnej społeczności, inicjowanie debaty na tematy związane z ochroną środowiska, wspomaganie samodzielnego uczenia się oraz wspieranie systemu szkolnictwa.</p> <p>f) Rozwój idei aktywnej edukacji oraz stworzenie sieci współpracy, wymiany wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk;</p> <p>g) Integracja i rozwój współpracy placówek naukowo – badawczych obszaru WJM wokół problemów utrzymania bioróżnorodności lokalnych zasobów naturalnych, w tym głównie obszarów wodnych i siedlisk podmokłych, harmonijnego kształtowania krajobrazu mazurskiego;</p>	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celami strategicznymi: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze i konkurencyjna gospodarka.</p>	

Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM	
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 1 – Wspieranie badań naukowych , rozwoju technologicznego i innowacji ,celu tematycznego, a także celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów , UP ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsięwzięcie służy rozwojowi nowoczesnej infrastruktury badawczej, wspiera powstanie infrastruktury nauki zgodnej z inteligentnymi specjalizacjami województwa, ukierunkowanej na ochronę wód i przyrody obszaru; - przedsięwzięcie służy rozwojowi infrastruktury związanej z ochroną przyrody, edukacją ekologiczną, tworzeniem ekoparków itp. na obszarach cennych przyrodniczo oraz ochronie i zachowaniu oraz promocji obiektów dziedzictwa kulturowego; - prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru(rozwój ekoturystyki); <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki oraz 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w inteligentne specjalizacje województwa – ekonomia wody oraz żywność wysokiej jakości .</p>	
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Powstanie 2 placówek popularyzujących naukę, prowadzących wspólne działania z zakresu ekoedukacji oraz realizujących działania badawcze wspierające regionalne specjalizacje; b) Realizacja wspólnych projektów badawczych związanych ze zrównoważonym gospodarowaniem wodami oraz rolnictwem w obszarach chronionych w kontekście gospodarczym i rozwoju inteligentnych specjalizacji – ekonomii wody oraz żywności wysokiej jakości / przywracanie ichtiofauny, mechanizmy ochrony wód powierzchniowych, ograniczanie eutrofizacji, ekstensywne rolnictwo ekologiczne/; c) Realizacja programów edukacyjnych i ekspozycji z zakresu ekologii; d) Powstanie atrakcji turystycznych umożliwiających połączenie nauki z aktywnym poznawaniem walorów mazurskiej przyrody. 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
Uniwersytet Warszawski, Miasto Giżycko	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Faza koncepcyjna	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2017 – 2020	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
Miasto Giżycko, Stacja Terenowa Uniwersytetu Warszawskiego w Urwitalcie nad Jeziorem Łuknajno/ k Mikołajek	
12.	Budżet przedsięwzięcia

Koszty całkowite: 56 mln zł
Dofinansowanie UE: 44,8 mln zł (80% kosztów)
Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 11,2 mln zł

**wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli*

13. Planowane źródła finansowania projektu

- a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020;
- b) Środki własne beneficjentów;

14. Możliwe przedsięwzięcia komplementarne

Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:

- a) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.
- b) Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej;
- c) Mazury – naturalnie przez Naturę;
- d) Mazurska Pętla Rowerowa.

15. Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

Koszty całkowite: 56 mln zł w tym:
Mazurskie Centrum Nauk o Środowisku w Rezerwacie Łuknajno – 16 mln zł
Centrum Naukowo - Edukacyjne „AquaMazury” w Giżycku – 40 mln zł

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich.	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie obejmuje budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury portowej na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich, odnowienie i poprawę śródlądowego szlaku wodnego WJM oraz rewitalizację nabrzeży, nadanie im nowych funkcji gospodarczych, stworzenie systemu małych ekologicznych przystani żeglarskich poprzez zagospodarowanie istniejących bindug.</p> <p>Obszar będący przedmiotem przedsięwzięcia należy do śródlądowych dróg wodnych zarządzanych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie tworząc tzw. szlak wodny rzeki Pisy oraz system Wielkich Jezior Mazurskich. Wielkie Jeziora Mazurskie tworzą system jezior żeglownych połączonych kanałami. System ten obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - główny szlak żeglugowy: jeziora połączone kanałami od Pisz do Węgorzewa - jezioro Roś, kanał Jegliński, jeziora: Seksty, Śniardwy, Mikołajskie, Tałty, kanał Tałcki, Jezioro Tałtowisko, kanał Grunwaldzki, jezioro Kotek, kanał Mioduński, jezioro Szymon, kanał Szymoński, jeziora: Szymoneckie, Jagodne, kanał Kula, jeziora: Boczne, Niegocin, kanał Łuczański, jeziora: Kisajno, Dargin, Mamry – o długości 85,85 km, w tym łączna długość kanałów – 14,74 km. - szlaki boczne wraz z tymi jeziorami stanowiące odgańczenia w kierunku jezior: Bełdany, Guzianka i Nidzkie, Ryńskie, Tajty, Święcajtzy, kanał Niegociński, kanał Piękna Góra - o długości 43,67 km, w tym łączna długość kanałów – 1,3 km.. - liczne szlaki żeglugi turystycznej w szczególności na rzece Krutyni oraz na rzece Sapinie. - Kanał Mazurski (niedokończony). który prowadzi z jeziora Mamry do Łyny, dalej Pregoły i Bałtyku. Na terenie Polski znajduje się 5 niedokończonych śluz i 21 km kanału o różnym stopniu wykończenia. <p>Pojemność retencyjna głównego kompleksu Jezior Mazurskich wynosi 138,6 mln m³. Regulowanie stanów wody i odpływów odbywa się poprzez następujące budowle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dwa jazy w Węgorzewie: „Zamek” i „Węgornia” w kierunku północnym przez Węgorapę do Pregoły, poza granice Polski. Węgorapą odpływa od 3 do 6 m³/s wody - jaz i śluza Karwik na kanale Jeglińskim, jaz Kwik na kanale Śniardwy-Roś w kierunku południowym przez Pisę do Narwi. Pisą odpływa od 6 do 28 m³/s wody. <p>Oprócz głównego kompleksu jezior w ich zlewni występuje 5 jezior piętrzonych z regulowanym odpływem o łącznej powierzchni 38,4 km² i retencji do 28 mln m³ w tym Jeziora Nidzkie i Guzianka - piętrzone za pomocą śluzy Guzianka i jazu Nida. Śluza Guzianka jest najbardziej obciążoną żeglugowo śluzą w Polsce.</p> <p>Należy wskazać, że w obszarze WJM znajdują się liczne kompleksy jeziorne i rzeczne tworzące ciekawe turystycznie szlaki w tym: szlaki rzek Orzyszy, Dajny, jeziora Pojezierza Mrągowskiego.</p> <p>Szlaki wodne są gospodarczym oraz turystycznym sercem i motorem rozwoju miejscowości obszaru WJM w związku z tym konieczne jest zorganizowanie przyjaznego środowiska systemu portów obsługujących jednostki pływające poruszające się po tych szlakach, a także niezbędnej infrastruktury szlaków umożliwiającej bezpieczne i efektywne ich wykorzystanie.</p> <p>Do najistotniejszych problemów i zagrożeń obserwowanych w tym obszarze zalicza się:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Silną degradację i zły stan techniczny kanałów łączących jeziora oraz fragmentów nabrzeży jezior służących obsłudze ruchu żeglugowego /zarówno żeglarzy i motorowodniaków, kajakarzy jak i żeglugi pasażerskiej); b) Ograniczoną drożność niektórych odcinków rzek (np. Pisy, Krutyni), kanałów i jezior (np. Guzianka, Mikołajskie) spowodowanych złym stanem technicznym urządzeń i budowli inżynierskich (śluz, mostów itp.); c) Nadmierne obciążenie żeglugowe śluzy Guzianka; d) Niedostosowaną do obecnych potrzeb (ilościowo i technicznie) infrastrukturę portową i nadbrzeżną; e) Braki w podstawowej infrastrukturze/turystycznej i ochrony środowiska obsługującej ruch turystyczny odbywający się nad brzegami jezior i rzek; f) Brak skanalizowania ruchu turystycznego w strefach przybrzeżnych skutkujący zadeptywaniem brzegów i roślinności wodnej, zanieczyszczaniem wód (tworzenie dzikich przystani, plaż i miejsc biwakowania); 	

- g) Niewykorzystane funkcje gospodarcze terenów nadbrzeżnych zwłaszcza w centralnych częściach miast obszaru WJM.

Ważnym z punktu widzenia ochrony brzegów jezior przed zadeptywaniem oraz niszczeniem roślinności wodnej i przybrzeżnej jest zorganizowanie wyznaczonych miejsc do kąpieli i plażowania. Należy także wskazać, że utworzenie lub modernizacja plaż wiąże się z budową infrastruktury sanitarnej niezbędnej do obsługi turystycznej jezior. Zabezpieczenie sanitarne jest kolejnym ważnym elementem ochrony środowiska naturalnego w tym w szczególności wód powierzchniowych.

Należy także wskazać, że przy nasilonym ruchu turystycznym dochodzi do silnej presji i zadeptywania brzegów jezior i graniczących z nimi lasów, które zwykle objęte są różnymi formami ochrony przyrody. Tereny te są dodatkowo silnie zanieczyszczane i poddawane silnej penetracji. Stąd też pomysł na budowę sieci małych, leśnych ekomarin, na których wyposażenie składałyby się jedynie niewielkie pomosty, sanitariaty (nawet w formie toitoi), dostęp do wody, kosze na śmieci, miejsce na grill i ognisko, wiaty i tym podobna infrastruktura. Do realizacji projektu wykorzystane zostaną między innymi istniejące już leśne biwakowiska i bindugi.

W związku z powyższym w ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących projektów inwestycyjnych:

1. Modernizacja i udrożnienie śródlądowych dróg wodnych – systemu Wielkich Jezior Mazurskich i szlaku wodnego rzeki Pisy.

- a) Odbudowa zabezpieczeń brzegowych kanałów żeglownych w systemie Wielkich Jezior Mazurskich;
- b) Remont i modernizacja śluzy Guzianka I oraz budowa śluzy Guzianka II;
- c) Poprawa drożności szlaku wodnego poprzez przebudowę i modernizację mostów na J. Mikołajskim i rzece Krutyni, zagospodarowanie szlaku wodnego rzeki Pisy;
- d) Remont i modernizacja nabrzeży służących obsłudze ruchu żeglugowego w tym: J. Mikołajskiego, Jez. Niegocin (od Kanału Łuczańskiego do basenu RZGW), J. Ryńskiego (Ryńskie Centrum Żeglarstwa II).

2. Ochrona brzegów rzek i jezior przed zadeptywaniem oraz ograniczenie zanieczyszczeń wód powierzchniowych poprzez kanalizowanie ruchu turystycznego w strefach nadbrzeżnych.

- a) Budowa i modernizacja plaż i terenów rekreacyjnych położonych nad brzegami jezior i rzek wraz z wyposażeniem ich w niezbędną infrastrukturę sanitarną oraz wzmocnieniem i ochroną erozyjną nabrzeży jezior: Roś, Wiartel, Tałty, Ryńskie, Jagodne, Niegocin, Pozezdrze, Dargin, Dejguny, Głębokie, Czos, Juno.
- b) Program budowy ekologicznych mini przystani żeglarskich na terenie istniejących leśnych bindug i biwakowisk.

3. Zwiększenie bezpieczeństwa przed zagrożeniami powodziowymi.

- a) Zadanie „Przysposobienie retencyjne zlewni rzeki Dajny”. Celem przedsięwzięcia jest zabezpieczenie terenów zlewni rzeki Dajny przed zalewaniem. Szlak kajakowy rzeki Dajny był znany i ceniony przed 1939 rokiem, ze względu na unikatowe walory i atrakcyjność nazywany był Małą Krutynią. Ze względu na trudne stosunki wodne panujące na szlaku oraz występujące tam problemy związane z zalewaniem i podtapianiem, rozwinięcie funkcji gospodarczych związanych ze szlakiem Dajny jest bardzo ograniczone. Uregulowanie stosunków wodnych, jest warunkiem dla realizacji przedsięwzięć mających na celu aktywizację gospodarczą szlaku i jego zagospodarowanie turystyczne.

4. Zagospodarowanie gospodarcze i turystyczne brzegów jezior oraz rzek obszaru WJM.

- a) Budowa i przystosowanie nadbrzeżnych promenad do obsługi ruchu turystycznego (pieszego, rowerowego) wraz z niezbędną infrastrukturą ochrony środowiska (jeziora: Nidzkie, Guzianka, Niegocin, Czos);
- b) Program ożywienia gospodarczego i rewitalizacji nabrzeży w tym:
 - Zagospodarowanie gospodarczo – turystyczne terenów nad Jez. Niegocin poprzez utworzenie terenów rekreacyjnych, amfiteatru i przebudowy Bazy Sportów Wodnych;
 - Zagospodarowanie turystyczne rzeki Orzyszy od jeziora Orzysz do granicy miasta poprzez przebudowę nabrzeża rzeki Orzyszy (budowę ciągów spacerowych, stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku, parkingów, małej infrastruktury rekreacyjnej i kultury, pomostów i slipów;
 - Ryńskie Centrum Żeglarstwa – Etap III. Budowa amfiteatru żeglarskiego nad Jeziorem Ryńskim;
 - Budowa ekomaryny w miejscowości Rydzewo;
 - zagospodarowanie turystyczne szlaku rzeki Dajny - utworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku , pomostów slipów, rynien do wodowania kajaków, zakup wózków do przewożenia kajaków.

3. Cele przedsięwzięcia

- a) Poprawa stanu technicznego oraz bezpieczeństwa i warunków żeglugi turystycznej, sportowej i

	<p>pasażerskiej na szlakach żeglownych systemu Wielkich Jezior Mazurskich;</p> <p>b) Wzrost drożności i przepustowości szlaków wodnych WJM;</p> <p>c) Stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju żeglugi turystycznej , sportowej i pasażerskiej na szlakach żeglownych systemu WJM;</p> <p>d) Zwiększenie konkurencyjności mazurskich portów i szlaków żeglugowych poprzez ich modernizację, rozbudowę, poprawę dostępności modernizację i pogłębienie torów wodnych wraz z umocnieniami brzegowymi, budowę i modernizację nabrzeży i pirsów, ograniczenie zanieczyszczenia środowiska przez jednostki pływające i turystów;</p> <p>e) Rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo;</p> <p>f) Zapewnienie lepszej ochrony wartości przyrodniczych Mazur, przy jednoczesnym zwiększeniu atrakcyjności turystycznej obszaru;</p> <p>g) Rozwój gospodarczy nabrzeżnych części obszaru WJM w oparciu o zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru.</p>
4.	<p>Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA</p>
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólne kierunki działań nr 4 - Regionalny produkt turystyczny WJM oraz nr 5- Inwestycje komunikacyjne.</p>
5.	<p>Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi</p> <p>a)Umowa Partnerstwa (dalej UP);</p> <p><u>b)Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)</u></p> <p><u>c)Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)</u></p>
	<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów, celu tematycznego 5 - Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania oraz celu tematycznego 7 – Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - służy rozwojowi infrastruktury śródlądowych szlaków wodnych oraz ogranicza presję transportu wodnego na środowisko. - prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru(ochrona brzegów jezior, ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, tworzenie miejsc do wypoczynku na łonie natury). Przedsięwzięcie jest przykładem rozwoju infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającej z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów; - służy wykorzystaniu zasobów przyrodniczych do tworzenia terenów wypoczynku oraz zagospodarowaniu terenów przybrzeżnych na cele turystyczne. - służy zapewnieniu bezpieczeństwa i racjonalnego użytkowania zasobów, poprzez ochronę przed powodzią w postaci małej retencji. <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w priorytety <u>Strategii rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)</u> ponieważ wśród kierunków interwencji w odniesieniu do infrastruktury transportu wodnego śródlądowego wskazano poprawę warunków żeglugowych i nawigacyjnych oraz modernizację infrastruktury na drogach wodnych o znaczeniu turystycznym oraz stworzenie nowoczesnej infrastruktury śródlądowych dróg wodnych o stabilnych warunkach dla przewozów lokalnych i regionalnych;</p> <p>c) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację</p>

województwa – ekonomia wody. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji - Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji oraz Tygrys warmińsko-mazurski;

6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Modernizacja i udrożnienie dróg wodnych – systemu Wielkich Jezior Mazurskich i szlaku wodnego rzeki Pisy (odnowienie kanałów żeglugowych pomiędzy Piszem, a Węgorzewem, modernizacja i budowa 2 śluz, przebudowa 2 mostów, zagospodarowanie szlaku wodnego rzeki Pisy oraz nabrzeży J. Mikołajskiego, Jez. Niegocin, J. Ryńskiego). b) Utworzenie zaplecza sanitarnego i zagospodarowanie plaż i terenów rekreacyjnych położonych nad brzegami jezior i rzek (15-17 obiektów). c) Utworzenie ekologicznych mini przystani żeglarskich na terenie istniejących leśnych bindug i biwakowisk (8- 10 przystani). d) Stworzenie nowoczesnej i przyjaznej środowisku infrastruktury portowej nabrzeży jezior i rzek oraz skanalizowanie ruchu turystycznego w strefach nadbrzeżnych. 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
<p>RZGW Warszawa Gminy: Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Orzysz, Ryn, Mikołajki, Miłki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo. Lasy Państwowe, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemia Mrągowska”, samorządy położone na szlaku Dajny, przedsiębiorcy prywatni .</p>	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
<p>Organizacja gmin/powiatów objętych strategią</p>	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
<p>Gotowe dokumentacje techniczne do części inwestycji.</p>	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
<p>2015 – 2020</p>	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
<p>Zgodnie z punktem 7</p>	
12.	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 263,67mln zł Dofinansowanie UE: 210,93 mln zł (80% kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 52,74 mln zł</p> <p><i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i></p>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
<ul style="list-style-type: none"> a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) PROW na lata 2014 – 2020; c) Środki własne gmin. 	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne

Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:

- a) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.
- b) Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej;
- c) Mazury – naturalnie przez Naturę;
- d) Mazurska Pętla Rowerowa.

15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
-----	--

Koszty całkowite: 263,67 mln zł w tym:

- a) **Modernizacja i udrożnienie śródlądowych dróg wodnych – systemu Wielkich Jezior Mazurskich i szlaku wodnego rzeki Pisy – 163,37 mln zł w tym:** odbudowa zabezpieczeń brzegowych kanałów żeglownych śluzy Guzianka I oraz budowa śluzy Guzianka II – **130 mln zł**, poprawa drożności szlaku remont i modernizacja nabrzeży – **33,37 mln zł**.
- b) **Ochrona brzegów rzek i jezior przed zadeptywaniem oraz ograniczenie zanieczyszczeń wód powierzchniowych poprzez kanalizowanie ruchu turystycznego w strefach nadbrzeżnych w tym:** budowa i modernizacja plaż i terenów rekreacyjnych - **14, 97 mln zł** , budowa ekologicznych mini przystani żeglarskich – **4 mln zł**.
- c) **Zwiększenie bezpieczeństwa przed zagrożeniami powodziowymi – 4,5 mln zł.**
- d) **Zagospodarowanie gospodarcze i turystyczne brzegów jezior oraz rzek obszaru WJM w tym:** budowa i przystosowanie nadbrzeżnych promenad - **24,19 mln zł**, rewitalizacja nabrzeży -**56,64 mln zł**.

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Obok uznanej marki jaką niewątpliwie są Mazury , drugim rozpoznawalnym w kraju elementem są miasta – symbole obszaru WJM tzn. Węgorzewo, Giżycko, Ryn, Mikołajki, Ruciane- Nida, Pisz, Orzysz, Mrągowo oraz inne mniejsze miasteczka. Miejscowości te ze swoim atrakcyjnym położeniem, istniejącą bazą turystyczną stanowią szkielet, na którym rozciąga się Kraina Wielkich Jezior Mazurskich. Mimo widocznego w ostatnich latach intensywnego rozwoju, kilkudziesięcioletnie zaniedbania infrastrukturalne i funkcjonalne nie pozwalają im chlubić się tak jak w latach przedwojennych mianem kurortów północy. Rozpoczęte od 2004 roku procesy rewitalizacyjne i modernizacyjne sprzyjają zwiększaniu ich funkcjonalności, estetyki, rozwijaniu atrakcyjności turystycznej i gospodarczej oraz poprawie wizerunku. Wszystkie miasta na szlaku mają pewne cechy wspólne: są położone nad jeziorami, ich najważniejszą specjalizacją gospodarczą jest turystyka, zważywszy na uwarunkowania przyrodniczo – geograficzne mają małe możliwości „przebranżowienia” tzn. zmiany kierunku rozwoju gospodarczego, mają charakterystyczny mazurski układ przestrzenny i zabudowę, której zachowanie pozwoli utrzymać mazurski klimat, nie mają wielu ważnych elementów infrastrukturalnych usprawniających i uatrakcyjniających życie mieszkańców i pobyt turystów przy czym znaczną ich część stanowią utrudnienia komunikacyjne, brak skomunikowania obszarów o ważnych funkcjach gospodarczych. Przez miasta, a zwłaszcza ich centralne części odbywa się duży ruch samochodowy, są one często zakorkowane, w związku z tym istnieje konieczność uporządkowania transportowego miast między innymi w celu ograniczenia emisji CO₂ i innych spalin.</p> <p>Urzeczywistnienie wizji „Mazurskich pereł” wymaga realizacji szeregu zadań w sferze funkcjonalno – przestrzenno – infrastrukturalnej poszczególnych miast, do których zaliczyć można:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie mazurskich walorów architektonicznych miast poprzez odnowienie i rewitalizację charakterystycznej zabudowy centrów miast; - poprawę funkcjonalności i estetyki centralnych części miast oraz nadanie/ przywrócenie im funkcji turystycznych; - tworzenia warunków do rozwoju gospodarczego miast poprzez wyeksponowanie charakterystycznych funkcji miast i przygotowanie związanej z nimi niezbędnej infrastruktury(np. Mrągowo – miasto festiwalowe, Giżycko – miasto wśród jezior i kanałów, Ryn – rycerze i żeglarze itp.); - poprawę dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej miast (drogi miejskie stanowiące ważne ciągi komunikacyjne, połączenia z drogami regionalnymi, poprawa ilości i jakości połączeń komunikacyjnych, zaplecza parkingowe, odpowiednie oświetlenie itp.), poprawę bezpieczeństwa przestrzeni miejskiej. <p>W ramach przedsięwzięcia zostaną zrealizowane następujące projekty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój charakterystycznych funkcji gospodarczych i kulturalnych oraz procesy rewitalizacji miast obszaru WJM. <ol style="list-style-type: none"> a) Mrągowo - festiwalowe miasto. Przebudowa amfiteatru miejskiego na placu Unii Europejskiej. b) Mrągowo - Rewitalizacja przestrzeni publicznych, w tym przywrócenie funkcji rekreacyjno-terapeutycznym parkom i przestrzeniom zielonym miasta. Koncepcyjne zagospodarowanie przestrzeni poprzez urządzenie stref terapeutycznych, np. miejsca dla hortiterapii, zagospodarowanie przestrzeni publicznych z wykorzystaniem technik Land artu i sztuki plenerowej. Urządzenie tras do rekreacji i aktywnego wypoczynku. c) Budowa regionalnego obiektu widowiskowo – kinowego w Giżycku. Budowa obiektu widowiskowo – kinowego wraz z zagospodarowaniem terenu. d) Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego na terenie powojkowym na Centrum Aktywności Lokalnej i Wolontariatu. e) Rewitalizacja centrum Rucianego - Nidy w ciągu ul. Dworcowej. Projekt obejmuje odnowienie, modernizację i poprawę funkcjonalności dworca kolejowego wraz z nadaniem nowych funkcji usługowych i mieszkalnych , zabytkowej wieży ciśnień, budowę parkingów, skweru miejskiego i in. f) Rewitalizacja starego dworca kolejowego w Węgorzewie. Remont zewnętrzny i wewnętrzny budynku dworca w celu nadania nowej funkcji – muzealnej. g) Rewitalizacja centrum administracyjno – gospodarczego Miłek . Projekt obejmuje odnowę obiektów użyteczności publicznej, terenów zieleni, parku, parkingów w tym poprawę wizerunku i atrakcyjności terenów wokół zabytkowego Kościoła z XIV w. 	

<ul style="list-style-type: none"> h) Przebudowa targowiska miejskiego w Mikołajkach – stworzenie nowego wizerunku oraz połączenie funkcjonalne z częścią restauracyjną i rekreacyjno – wypoczynkową miasteczka. i) Przebudowa targowiska miejskiego w Mrągowie - Nadanie obiektowi stylu wpisującego się w klimat mazurskiego przedwojennego kurortu. Targowisko takie będzie pełniło funkcje , ważnej atrakcji turystycznej jako centrum zbytu artykułów lokalnych, żywności naturalnej a także przestrzeni, w której kształtują się zdrowe nawyki żywieniowe, zwiększa się świadomość konsumencka. j) Mazurskie Centrum Sztuki i Pracy Twórczej w Mrągowie. Przebudowa i adaptacja zabytkowych nieruchomości na centrum sztuki, promocji dziedzictwa kulturowego i terapii twórczej. k) Rewitalizacja zabytkowego ogrodu byłej Jednostki Wojskowej, w celu zachowania estetyki i poprawy funkcjonalności obszaru objętego rewitalizacją. l) Odtworzenie zabytkowego charakteru śródmieścia Mrągowa poprzez przywrócenie dawnego wyglądu ulic Kościelnej, Mickiewicza, Ratuszowej, Żeromskiego, Kościuszki Mały Rynek, Kajki, Pl. Kajki. 	
<ul style="list-style-type: none"> 2. Poprawa dostępności komunikacyjnej – centralnej części miast WJM. a) Poprawa funkcjonalności i estetyki śródmieścia miasta Pisz wraz ze zmianą organizacji ruchu b) (części ulic Kościuszki i Wojska Polskiego). c) Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej miasta Giżycka poprzez przebudowę ul. Kolejowej, Jeziornej, Białostockiej oraz budowę mostu drogowego przez Kanał Łuczański wraz z drogami dojazdowymi, łączącego centrum miasta z jego zachodnią częścią z uwzględnieniem dróg dojazdowych, zatok postojowych, ciągów pieszych i rowerowych. d) Przygotowanie nabrzeżnych terenów inwestycyjnych oraz poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej miasta poprzez remont mostu zlokalizowanego w ciągu ul. Wojska Polskiego w Giżycku. e) Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez budowę dróg pomiędzy ulicami: Staszica, Jagiełły, Obwodową i Suwalską f) Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez budowę drogi łączącej ul. Św. Brunona z ul. Moniuszki - okolice Twierdzy Boyen. g) Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez przebudowę dróg na terenie miasta ul. Rolnicza, Wilanowska, Kombatantów. h) Przebudowa ciągu komunikacyjnego ulic: Łukowa-Kraszewskiego – Teatralna w Węgorzewie wraz ze zmianą struktury terenów przyległych. Zaprojektowana droga stanowi alternatywę przejazdu dla drogi Krajowej nr 650 – przebiegającą przez centrum miasta Węgorzewo. i) Budowa ciągu pieszo-jezdnego wzdłuż ul. Dworcowej od portu żeglarskiego przez miejscowość Ruciane-Nida. j) Zintegrowany system parkowania na terenie miasta Giżycko. k) Budowa miejsc parkingowych poprawiających warunki komunikacyjne w centralnej części miasta Ryn. l) Park edukacji, rozrywki i kultury w Rynie. Rewitalizacja i rozbudowa budynku po byłym przedszkolu w Rynie na potrzeby biblioteki i domu kultury. 	
3.	Cele przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> a) Rozwój charakterystycznych funkcji gospodarczych i kulturalnych oraz procesy rewitalizacji miast obszaru WJM; b) Poprawa funkcjonalności i estetyki centralnych części miast oraz nadanie/ przywrócenie im funkcji turystycznych; c) Poprawa dostępności komunikacyjnej – centralnej części miast WJM oraz uporządkowanie i ograniczenie funkcji transportowych centrów miast. 	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólne kierunki działań nr 3 - Przedsiębiorczość i zatrudnienie, nr 4 -</p>	

Regionalny produkt turystyczny WJM, nr 5 - Inwestycje komunikacyjne.

5. **Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi**

a) Umowa Partnerstwa (dalej UP);

b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)

a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury, celu tematycznego 4 – Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, celu tematycznego 7 – Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastrukturalnych sieciowych, a także celu tematycznego 9 – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem ponieważ:

- stwarza możliwości do powstawania i rozwoju MŚP, tworzy i unowocześnia infrastrukturę służącą rozwojowi gospodarczemu, nadawaniu obszarom nowych funkcji gospodarczych
- zakłada uporządkowanie i ograniczenie ruchu drogowego w centrach miast, budowę ścieżek rowerowych itp.;
- skomunikowanie strategicznych dla rozwoju gospodarczego obszarów na terenie miast;
- wspiera rewitalizację obszarów miejskich ukierunkowaną na rozwój gospodarczy miast i ograniczenie bezrobocia oraz ubóstwa.

b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji - Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji oraz Tygrys warmińsko-mazurski;

6. **Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia**

Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:

- a) Zrealizowanych zostanie 12 inwestycji wpływających pozytywnie na rozwój charakterystycznych funkcji gospodarczych i kulturalnych oraz procesy rewitalizacji miast obszaru WJM;
- b) Zrealizowanych zostanie 12 inwestycji wpływających pozytywnie na poprawę dostępności komunikacyjnej – centralnej części miast WJM oraz uporządkowanie i ograniczenie funkcji transportowych centrów miast.

7. **Beneficjent/beneficjenci**

Gminy: Węgorzewo, Giżycko, Miłki, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Powiaty: Giżycki i Węgorzewski, inwestorzy prywatni, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, szkoły wyższe.

8. **Jednostka zarządzająca/koordynująca**

Organizacja gmin/powiatów objętych strategią

9. **Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji**

Gotowe dokumentacje techniczne oraz pozwolenia na budowę do większości inwestycji.

10. **Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia**

2014 – 2020

11. **Miejsce/miejsca realizacji**

Zgodnie z punktem 7

12. **Budżet przedsięwzięcia**

Koszty całkowite: 137,42 mln zł

Dofinansowanie UE: 109,93 mln zł (80% kosztów)
Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 27,49 mln zł

13. **Planowane źródła finansowania projektu**

- a) Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020;
- b) Środki własne beneficjentów;

14. **Możliwe przedsięwzięcia komplementarne**

Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:

- a) Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych.
- b) Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich.
- c) Infrastruktura rekreacyjno – sportowa dla rozwoju obszaru WJM.
- d) Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru WJM.

15. **Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./**

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Cyfrowe Mazury	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie dotyczy wsparcia cyfrowego obszaru funkcjonalnego WJM w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wdrożenia elektronicznego zarządzania dokumentacją w samorządach gminnych i powiatowych celem poprawy jakości i standardów obsługi administracji samorządowej w kontekście realizacji przepisów prawa europejskiego w zakresie cyfryzacji administracji, instrukcji kancelaryjnej dla gmin i powiatów, a w szczególności elektronicznego dostępu do usług publicznych dla mieszkańców i turystów; b) cyfryzacji szkół – wyposażenie placówek oświatowych w sprzęt komputerowy, stworzenie szkolnych sieci informatycznych, wspólnej sieci informatycznej szkół podległych danemu samorządowi, Intranet, extranet szkolny, wdrożenie cyfrowego zarządzania szkołą (sprzęt, programy, szkolenia), nauczanie z wykorzystaniem sieci internetowych, systemy videokonferencyjne; c) uruchomienie w miejscach szczególnie atrakcyjnych z punktu widzenia mieszkańców oraz obsługi ruchu turystycznego, publicznych stref wifi - bezpłatnych punktów dostępu do Internetu (hot spoty). Większość turystów korzysta dziś z mobilnych aplikacji w tabletach, smartfonach itp., ułatwiających zwiedzanie i dostarczających bezpośrednio wiele danych związanych z wykorzystaniem bezprzewodowym Internetu. Sieć hot-spotów pozwala również na szybkie zdobywanie informacji na temat różnych miejsc odwiedzanych przez turystów, pokrytych bezpłatnym dostępem do wifi; d) szkolenia cyfrowe pracowników. <p>Realizacja pozwoli także na elektroniczną integrację systemów informacji turystycznej i realizację wspólnych działań związanych promocją internetową obszaru ujętą w przedsięwzięciu: „7 cudów Mazur”.</p>	
3.	Cele przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> a) poprawa standardów pracy i obsługi interesantów wdrożenie elektronicznego zarządzania dokumentacją w urzędach obszaru WJM; b) podniesienie jakości kształcenia oraz standardów pracy szkół poprzez ich cyfryzację; c) poprawa jakości życia mieszkaniowe oraz komfortu pobytu turystów stworzenie publicznych miejsc dostępu do Internetu; 	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 1 - Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój.</p>	
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a)Umowa Partnerstwa; b)Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 2 – Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno - komunikacyjnych, oraz celu tematycznego 10 – Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprzyja rozwojowi publicznych usług elektronicznych obszaru WJM; -rozwija infrastrukturę informatyczną pozwalającą usprawnić zarządzanie danymi w administracji samorządowej; -służy cyfryzacji szkół. <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności</p>	

społecznej - w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych oraz cel strategiczny 4 – nowoczesna infrastruktura rozwoju . Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych

6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Cyfryzacja i stworzenie elektronicznego obiegu dokumentów w 11 samorządach gminnych i powiatowych obszaru WJM; b) Cyfryzacja 44 placówek oświatowych obszaru WJM; c) Uruchomienie 31 publicznych miejsc bezpłatnego dostępu do Internetu. 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
<p>Gminy: Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Ryn, Mikołajki, Pisz, Mrągowo, Miłki, Ryn, Pozezdrze, Ruciane – Nida, Orzysz; Powiaty: Giżycki, Mrągowski</p>	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy)	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Przetarg na wykonanie studium wykonalności	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2016 – 2018	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12.	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 17,02 mln zł Dofinansowanie UE: 13,61 mln zł (80% kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 3,41 mln zł</p> <p><i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i></p>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
<ul style="list-style-type: none"> a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) Środki własne gmin; 	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcie kluczowe Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy; b) System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM; c) Promocja gospodarcza Mazur poprzez zintegrowane działania przedsiębiorców turystycznych w ramach regionalnego systemu Mazurskich Kart Turystycznych Sailpass; d) 7 cudów Mazur; e) Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy; 	

	f) System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM; g) Promocja gospodarcza Mazur poprzez zintegrowane działania przedsiębiorców turystycznych w ramach regionalnego systemu Mazurskich Kart Turystycznych Sailpass.
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
	Koszt cyfryzacji urzędów; 6,1 mln zł, cyfryzacja szkół 9,52 mln zł, publiczny dostęp do Internetu 1,4 mln zł

1.	Nazwa przedsięwzięcia
7 cudów Mazur	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Założeniem projektu jest budowa rozpoznawalnej marki 7 Cudów Mazur, która będzie w sposób zintegrowany promowała region W i M w Polsce i Europie. Do opisu przedsięwzięcia przyjęto założenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - promując mądrze i spójnie Mazury, promujemy cały region; - kontynuujemy to co dobre i rozpoznawalne (nawiązanie do kampanii Mazury – Cud Natury, Warmia i Mazury – CUDOWNIE); - najpierw ustalmy co mamy najcudowniejszego (strategia promocji oparta o 7 cudów obszaru WJM), a potem zastanówmy się „jak ?” (strategia marki); - „jak ?” – nowocześnie, maksymalnie wykorzystując najnowsze technologie i siłę mediów. <p>Przedmiotem przedsięwzięcia będzie:</p> <p>1. Opracowanie zintegrowanej strategii marki 7 Cudów Mazur.</p> <p>Dokument będzie w optymalny sposób identyfikował i łączył zasoby składające się na unikatowy charakter obszaru, czyli potencjał środowiskowy, kulturowy i gospodarczy. Strategia wykorzysta potencjał i siłę kampanii promocyjnych realizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko – Mazurskiego („Mazury – Cud Natury”, związanej z udziałem Krainy Wielkich Jezior Mazurskich w światowym plebiscycie na 7 Nowych Cudów Natury oraz turystycznej kampanii „Warmia i Mazury – CUDOWNIE”). Dokument wskaże najmocniejsze strony, atuty regionu i cechy wyróżniające obszar obecnie i w przyszłości.</p> <p>Struktura dokumentu będzie identyfikować 7 obszarów, zbudując unikatową markę regionu. Przykładowe propozycje: 1. Żywność wysokiej jakości, 2. Gospodarka (innovacyjne firmy, liderzy rynku), 3. Kultura, rozrywka, 4. Ludzie (ciekawe postaci, ambasadorzy marki), 5. Natura, ekologia, 6. Wydarzenia np. Regaty 7 Cudów Mazur, 7. 7xAktywnie.</p> <p>Ważną częścią dokumentu będzie strategia promocji internetowej i koncepcja portalu internetowego. Dodatkowo w ramach strategii zostanie opracowany podręcznik wizerunku marki.</p> <p>Opracowaniu dokumentu strategii marki będą towarzyszyły szkolenia związane z marką, w szczególności identyfikacja potrzeb szkoleniowych, planowanie działań szkoleniowo-rozwojowych oraz przygotowanie, organizacja i realizacja szkoleń dla pracowników działów marketingu i rozwoju jst i kluczowych interesariuszy.</p> <p>2. Wdrażanie strategii, polegające na realizacji projektów pilotażowych:</p> <p>a) <u>Budowie i uruchomieniu portalu marki „7 Cudów Mazur”</u> (przygotowanie projektu funkcjonalnego systemu, opracowanie projektu graficznego, programowanie, testy systemu, a następnie jego uruchomienie, pozycjonowanie oraz audyt strony, przeprowadzenie szkolenia dla 25 osób, które będą zajmowały się administrowaniem portalu w poszczególnych gminach z zakresu pisania nowych tekstów na stronę www z uwzględnieniem ilości i częstotliwość wykorzystania słów kluczowych w tekście, redagowania już istniejących tekstów i ich optymalizacja pod wyszukiwarki, wprowadzenia do treści elementów nawigacji tekstem (prowadzenie użytkownika po stronie za pomocą linków w treści) z uwzględnieniem głównych odbiorców przekazu i ich potrzeby).</p> <p>b) <u>Działania promocyjne w serwisach Web 2.0 oraz buzz marketingowe</u> polegające na aktywności na forach internetowych, blogach.</p> <p>c) <u>Przygotowanie 7 spotów reklamowych</u> nawiązujących do wskazanych w strategii obszarów i ich emisja na w TV.</p> <p>d) <u>Realizacja kampanii 7 Cudów Mazur.</u> Czyli wizerunkowego wydarzenia promocyjnego w oparciu o cykliczną imprezę żeglarską Grand Prix o Puchar 7 Cudów Mazur wraz z towarzyszącymi eventami promocyjnymi różnego charakteru m.in. sportowymi, kulturalnymi, rozrywkowymi.</p> <p>e) <u>Opracowanie i przygotowanie 8 folderów wizerunkowych</u>, 7 nawiązujących do wskazanych w strategii obszarów oraz jednego zbiorczego prezentującego markę całościowo, wykonanych przez profesjonalną firmę, w oparciu o wysokiej jakości materiały zdjęciowe.</p> <p>f) <u>Przygotowanie mobilnych przewodników</u>, dzięki któremu odwiedzający obszar realizacji projektu będą mogli odnaleźć ciekawe miejsca, zaplanować trasę zwiedzania, a dzięki lokalizacji GPS, odnaleźć najciekawsze wydarzenia w pobliżu, sprawdzić rozkład komunikacji i odnaleźć najbliższy przystanek, a także zapoznać się z marką 7 cudów Mazur. Aplikacje dotyczyłyby również opracowania mobilnego przewodnika po Mazurskiej Pętli Rowerowej i Mazurskich Szlakach Kajakowych, co będzie komplementarne do wyżej wymienionych przedsięwzięć.</p>	

3.	Cele przedsięwzięcia
	<ul style="list-style-type: none"> a) Stworzenie silnej marki WJM, pobudzającej jego rozwój i wzrost inwestycji zewnętrznych. b) Zwiększenie rozpoznawalności Mazur na zewnątrz – w Polsce i Europie, w tym zdefiniowanie unikatowych cech określających region odnoszących się do obszaru i jego potencjału naturalnego, gospodarczego i społecznego. c) Zwiększenie rozpoznawalności markowych produktów związanych z WJM (wydarzenia, usługi, produkty). d) Skoordynowanie działań promocyjnych i marketingowych. Poprawa siły i skuteczności przekazu. Synergia działań marketingowych, wiedzy, kompetencji i środków samorządów, przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych, instytucji kultury dla stworzenia silnej marki 7 Cudów Mazur. e) Poprawa jakości usług, zwłaszcza e-usług poprzez stworzenie spójnego multitematycznego portalu informacyjno-usługowego obsługującego cały obszar WJM. f) Zwiększenie kompetencji osób odpowiedzialnych za działania marketingowe obszaru WJM.
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celami strategicznymi: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM</p>
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
	<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dotyczy promocji gospodarczej i turystycznej obszaru i funkcjonujących na jego terenie przedsiębiorstw w kraju i zagranicą; - stwarza możliwości do powstawania i rozwoju MŚP; <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki, cel strategiczny 1 - Wzrost konkurencyjności gospodarki - w zakresie wzrostu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji. Ponadto wpisuje się we wszystkie inteligentne specjalizacje województwa. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji - Tygrys warmińsko-mazurski;</p>
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Powstanie rozpoznawalna marka 7 Cudów Mazur, która będzie w sposób zintegrowany promowała region W i M w Polsce i Europie. b) Nastąpi skonsolidowanie i zintegrowanie działań promocyjno – marketingowych w obszarze WJM skutkujące wzmocnieniem i wzmocnieniem rozpoznawalności wizerunku WJM; c) Zostanie opracowana i wdrożona zintegrowana strategia marki 7 Cudów Mazur; d) Zostanie przeprowadzona wielopłaszczyznowa kampania gospodarcza obszaru WJM oparta o portal internetowy marki „7 Cudów Mazur”, działania promocyjne w serwisach Web 2.0 oraz buzz marketingowe, spoty reklamowe, cykl regat, foldery wizerunkowe i mobilne przewodniki.
7.	Beneficjent/beneficjenci
	Organizacja gmin/powiatów objętych strategią
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca

Organizacja gmin/powiatów objętych strategią	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Jest to kontynuacja działań promocyjnych z lat poprzednich realizowanych przez samorządy WJM w obszarze promocji turystyki i sektora turystycznego w tym kampanii „7 cudów Mazur”. Powołany przez samorządy zespół ds. promocji jest w trakcie przygotowania założeń do działań promocyjnych na lata 2014-20.	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2015- 2020 (strategia -12 miesięcy, portal internetowy 24 miesiące, przygotowanie spotów 12 m-cy, regaty i kampania promocyjna 4 lata, foldery wizerunkowe – 18 miesięcy, wykonanie mobilnych przewodników – 18 miesięcy)	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Obszar funkcjonalny Wielkich Jezior Mazurskich	
12	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 10,72 mln zł Dofinansowanie UE: 8,57 mln zł (80% kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 2,15 mln zł <i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) Środki własne beneficjentów;	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
Przedsięwzięcie kluczowe Strategii: a) Cyfrowe Mazury; b) Mazury – naturalnie przez Naturę; c) Mazurska Pętla Rowerowa; d) Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych; e) Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy; f) System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM; g) Promocja gospodarcza Mazur poprzez zintegrowane działania przedsiębiorców turystycznych w ramach regionalnego systemu Mazurskich Kart Turystycznych Sailpass.	
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
Koszty całkowite: 10,72 mln zł w tym: a) Opracowanie strategii marki. W tym opracowanie dokumentu strategicznego od stworzenia koncepcji metodologii badań, przez ich przeprowadzanie, konsultacje społeczne, analizy, aż po sporządzenie samego dokumentu zawierającego strategię i księgę marki, strategię promocji w Internecie - 0,5 mln zł; b) Szkolenia z marketingu terytorialnego i wdrażania strategii – 0,07 mln zł; c) Budowa portalu, w tym jego serwisowanie przez okres 24 miesięcy, pozycjonowanie oraz administrowanie, internetowa kampania promocyjna portalu 7 cudów Mazur, social MEDIA, szkolenia z SEO copyright. – 4 mln zł; d) Kampania telewizyjna, składająca się na z przygotowania koncepcji oraz scenariusza siedmiu 8 s. spotów, produkcja i montaż, w tym zakup praw do filmów i muzyki 600 000zł oraz emisja filmów na antenie	

-
- telewizyjnej w tzw. prime timie 3 000 0000 zł (kampania, emisja 7 filmów). - 3,6 mln zł
- e) Regaty 7 Cudów Mazur – 4 edycje 20 000 zł koszty organizacyjne x7 = 140 000 zł; 360 000 zł (kampania promocyjna regat). Łączne koszty roczne 500 000 zł. x 4 lata – 2 mln zł.
- f) Foldery wizerunkowe, w tym opracowanie projektu graficznego, przygotowanie tekstów, wykonanie zdjęć – 7 tys. wydawnictwo zbiorcze, po 7 tys. 7 katalogów ukazujących obszary ze strategii.- 0,35 mln zł;
- g) Wykonanie mobilnych przewodników, co najmniej 5.- 0,2 mln zł.

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Promocja gospodarcza Mazur poprzez zintegrowane działania przedsiębiorców turystycznych w ramach regionalnego systemu Mazurskich Kart Turystycznych Sailpass	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
	<p>Przedsięwzięcie obejmuje poprawę dostępności usług i produktów poprzez konsolidację sektora turystycznego w ramach sieciowej współpracy w obszarze Wielkich Jezior Mazurskich poprzez wspólne działania polegające na pakietowaniu usług.</p> <p>Regionalny Program Mazurskich Kart Turystycznych „Sailpass” to połączenie elementów biznesowych z dobrem społeczności lokalnej. Uczestnikami Karty będą podmioty turystyczne oferujące różnego rodzaju udogodnienia, odbiorcami zaś będą turyści, jak również mieszkańcy.</p> <p>Jest to ważne wobec wzrastającej konkurencji między ofertami turystycznymi w kraju i zagranicą. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na rozwój i promocję regionalnych produktów turystycznych oraz wydłużenie ruchu turystycznego i zwiększenie tym samym liczby turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających Mazury. Działania w tym zakresie powinny przyczynić się do wzrostu konkurencyjności turystycznej regionu, co może być impulsem zwiększającym potencjał gospodarczy obszaru funkcjonalnego Wielkie Jeziora Mazurskie.</p> <p>Głównym dystrybutorem Karty będzie związek organizacji turystycznych, a pośrednikami punkty informacji turystycznych oraz podmioty turystyczne. Karta będzie sprzedawana. Użytkownicy korzystający z karty, po jej okazaniu u uczestnika, otrzymują prawo korzystania z udogodnień. W ramach Mazurskiej Karty Turystycznej Sailpass użytkownik (mieszkaniec, turysta) włączony zostanie w sieć podmiotów gospodarczych dających użytkownikowi różnorakie przywileje, rabaty, graty itp. W ramach Karty użytkownik otrzymałby np. możliwość sprawdzenia wolnych miejsc w marinach (oraz ich rezerwacji), tańszego zakupu produktów i usług itd.</p> <p>Regionalna Karta oraz związane z projektem działania to także inny wymiar promocji regionu budujący lokalną markę turystyczną. Dzięki karcie, oraz jej możliwości dotarcia także na obszary poza Mazurami – poprzez odwiedzających WJM turystów – lokalna marka pojawia się docelowo w portfelach, a tym samym w świadomości wielu tysięcy osób, zamieszkających na stałe daleko poza omawianym obszarem. Promocja regionu odbywa się w istocie na czterech płaszczyznach mieszkańców, przedsiębiorców, władz lokalnych, turystów krajowych i zagranicznych.</p> <p>W tym ujęciu Mazurska Karta Turystyczna Sailpass może być projektem odwołującym się w sposób oczywisty do oczekiwań przedsiębiorców, umożliwiając im korzystanie z zaawansowanego programu o charakterze marketingowo-lojalnościowym. Budowanie lojalności swoich klientów jest procesem w biznesie pożądanym, w tym wypadku lojalność klientów oznacza nie tylko lojalność mieszkańców wobec lokalnych placówek usługowych i handlowych, ale również (a dla wielu przede wszystkim) lojalność turystów wobec regionu. Realizacja projektu powinna stać się elementem poprawiającym konkurencję z innymi regionami np. z Pomorzem w zabieganiu o turystów rosyjskich. Integracja branży turystycznej będzie bodźcem do podejmowania wspólnych działań wydłużających sezon turystyczny np. „Mazury zimą za pół ceny” czy okazyjne oferty jak np. walentynki lub też przyjazdy na lokalne imprezy, charakterystyczne dla obszaru WJM.</p> <p>Uczestnikiem projektu mogą być samorządy lokalne zainteresowane realizacją założeń e-administracji, dzięki czemu mogą w sposób znaczący poprawić jakość życia mieszkańców np. wykorzystując Kartę jako elektroniczną kartę miejską (bilet autobusowy, opłata za kino, bibliotekę, opłaty lokalne – parkowanie itd.) Ponieważ karta ma funkcjonować w obszarze Wielkich Jezior Mazurskich gdzie dominującą formą wypoczynku jest turystyka wodna, można uważać Kartę za mazurski odpowiednik górskich skipassów dla żeglarzy.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia stworzony zostanie portal internetowy z elementami promocji gospodarczej zawierający: sieć usługodawców oraz punkty dystrybucji Mazurskiej Karty Turystycznej Sailpass, atrakcje turystyczne regionu, interaktywną mapę.</p>

3.	Cele przedsięwzięcia
	<ul style="list-style-type: none"> a) integracja podmiotów gospodarczych sektora turystycznego w ramach wspólnych działań zwiększających potencjał gospodarczy regionu.; b) pakietowanie i promocja lokalnych usług; c) tworzenie konkurencyjnej do innych regionów oferty turystycznej; d) wydłużenie ruchu turystycznego poza letni okres turystyczny.
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celami strategicznymi: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM</p>
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
	<ul style="list-style-type: none"> a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury, ponieważ: <ul style="list-style-type: none"> - dotyczy promocji gospodarczej i turystycznej obszaru i funkcjonujących na jego terenie przedsiębiorstw w kraju i zagranicą; - stwarza możliwości do powstawania i rozwoju MŚP; b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki, cel strategiczny 1 - Wzrost konkurencyjności gospodarki - w zakresie wzrostu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji. Ponadto wpisuje się we wszystkie inteligentne specjalizacje województwa. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji - Tygrys warmińsko-mazurski;
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) konsolidacja sektora turystycznego i pakietowanie usług w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarczej obszaru WJM; b) uruchomienie systemu mazurskich Kart Turystycznych – Sailpass; c) przeprowadzenie procesu integracji i szkoleń branży turystycznej; d) zbudowanie w świadomości użytkowników Mazurskich Kart Turystycznych trwałego wizerunku Mazur jako przyjaznego regionu turystycznego.
7.	Beneficjent/beneficjenci
	<ul style="list-style-type: none"> a) Związek organizacji turystycznych, w którego skład wchodzi Lokalna Organizacja Turystyczna Mazury Południowe, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemia Mrągowska, Klaster Turystyczny Mazury, Węgorzewska Lokalna Organizacja Turystyczna Mazury Północne; b) Partner projektu : organizacja gmin i powiatów obszaru WJM;

8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	Związek organizacji turystycznych
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
	na etapie koncepcyjnym
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	2015 – 2019
11.	Miejsce/miejsca realizacji
	Obszar WJM
12.	Budżet przedsięwzięcia
	Koszty całkowite: 3 mln zł Dofinansowanie UE: 2,1 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 0,9 mln zł
13.	Planowane źródła finansowania projektu
	a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) Środki własne beneficjentów;
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
	Przedsięwzięcia kluczowe Strategii: a) 7 cudów Mazur; b) Mazurska Pętla Rowerowa; c) Mazury – naturalnie przez naturę; d) Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy; e) System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
	<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest stworzenie i wdrożenie serwisu rezerwacyjno-sprzedażowego oferty turystycznej regionu (baza noclegowa, atrakcje), który stanowić będzie ważny element promocji gospodarczej. Administratorem serwisu będzie związek organizacji turystycznych, natomiast każdy obiekt będzie miał uprawnienia administrowania swoim rekordem. Portal będzie umożliwiał porównywanie ofert wielu obiektów z możliwością rezerwacji. Poza funkcjonowaniem w Internecie dojście do portalu udostępnią także nadajniki Bluetooth umiejscowione w terenie. Przy takim rozwiązaniu wejście do portalu odbywać się będzie na zasadzie intranetu, czyli zamkniętej sieci, ograniczonej wyłącznie do serwisu. Zapewni to bezpłatne korzystanie z serwisu, ponieważ turyści nie będą zmuszeni ściągać danych na urządzenia mobilne, lecz otrzymają je bezpłatnie w technologii Bluetooth. Jest to zwłaszcza korzystne dla turystów zagranicznych korzystających z roomingu. Funkcjonowanie serwisu zostanie więc wzbogacone o działania z zakresu Bluetooth marketingu w oparciu o technologię iBeacon.</p> <p>Serwis poza obiektami noclegowymi zawierać będzie atrakcje oraz tzw. travel planer. Umożliwi to wcześniejsze planowanie pobytu wraz z rezerwacjami ofert.</p> <p>Serwis zostanie wzbogacony o system regionalnej promocji gospodarczej i turystycznej polegający na ujednoliconej formie przekazu poprzez różne kanały dojścia do klienta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nadajniki iBeacon wykorzystują technologię Bluetooth, dzięki której czujniki łączą się z urządzeniem mobilnym klienta. Mogą być wykorzystywane w najróżniejszy sposób np.: przesyłając stronę internetową lub wysyłać mu komunikaty zawierające oferty rabatowe, spersonalizowane rekomendacje, informacje o dostępności produktu, informacje meteorologiczne w marinach, przewodniki audio itd. Nadajniki zostaną umieszczone w obiektach, atrakcjach, zwłaszcza na szlaku WJM przy portach, przystaniach, marinach, miejscach uczęszczanych przez turystów. - telebimy miejskie umiejscowione w wyeksponowanych miejscach miejscowości funkcjonowałyby prezentując ofertę, atrakcje, a także aktualne ujęcia z innych miejscowości, prezentowałyby aktualne wydarzenia kulturalne organizowane na terenie Mazur, -sieć kamer internetowych, przesyłających obraz na telebimy miejskie oraz serwis rezerwacyjno-sprzedażowy. Kamery umiejscowione będą w obiektach noclegowych, atrakcjach, w miejscach widokowych itd., -ławeczki internetowe. Niektóre kamery, umiejscowione w miejscach atrakcyjnych turystycznie zostaną rozbudowane o ławeczki, - dla niewidomych: tablice przy obiekcie opisujące daną atrakcję alfabetem Braille'a, a przy niektórych ławeczkach systemy audio odtwarzania informacji o danym obiekcie, - dotarcie do grupy docelowej dzięki wykorzystaniu QR kodów (odkoduj Mazury) kierujące na serwis rezerwacyjno-sprzedażowy lub inne strony. Wykorzystane one m.in. zostaną na tabliczkach koło atrakcji turystycznych oraz szlakach turystycznych także na "niebieskich słupkach" wyróżniających się z otoczenia, dzięki którym zwiedzający może uzyskać dostęp do dodatkowych informacji, grafik, a także pomocy lektora <p>Podstawowa charakterystyka serwisu rezerwacyjno-sprzedażowego:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) obsługa rezerwacji online i współpraca z pozostałymi systemami rezerwacyjnymi; b) współpraca z zewnętrznymi systemami obsługi portu (miejsca portowe); c) współpraca z zewnętrznymi systemami sprzedażowymi biletów na imprezy organizowane na terenie Mazur; d) współpraca z zewnętrznymi systemami gastronomicznymi; e) współpraca z zewnętrznymi systemami produktów turystycznych: wypożyczalnie sprzętu wodnego, sportowego i turystycznego; usługi SPA, rehabilitacyjne, kosmetyczne; wynajem obiektów sportowych lub sprzedaż karnetów na wyciągi narciarskie, biletów na Wodne Parki i baseny; f) współpraca z systemami księgowymi;

	<ul style="list-style-type: none"> g) stabilna baza danych, funkcja automatycznej archiwizacji (bardzo ważne); h) możliwość obsługi sieci Obiektów – rozliczenia finansowe wraz z systemem płatności bezgotówkowej (jedna karta umożliwiającą dokonywanie płatności i rozliczeń w jednym obiekcie lub kilku – jak skipassy w górach); i) obsługa kart płatniczych; j) możliwość rozsyłania newsletterów i wykorzystywania innych kanałów informacyjnych IT oraz włączenie monitoringu zewnętrznego obiektów; k) stworzenie tzw. wtyczek, które scalą najpopularniejsze systemy, wykorzystywane w przedsiębiorstwach z regionalnym serwisem rezerwacyjno-sprzedażowym. <p>Ważną częścią przedsięwzięcia jest możliwość udostępniania oprogramowania serwisu przedsiębiorcom. W ten sposób w regionie wykorzystywane będzie jednolite oprogramowanie. Korzyścią dla przedsiębiorców będzie brak konieczności szkoleń pracowników, którzy zmieniają miejsce pracy. Przydatna będzie możliwość zakupu (wymiany) sprzętu komputerowego aby dostosować go do wymagań nowego oprogramowania w przedsiębiorstwach.</p>
3.	Cele przedsięwzięcia
	<ul style="list-style-type: none"> a) Stworzenie zintegrowanego, opartego o nowoczesne technologie serwisu rezerwacyjno-sprzedażowego oferty turystycznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą; b) Zwiększenie potencjału gospodarczego WJM poprzez doskonalenie narzędzi promocyjnych i dostępu do informacji związanych z obsługą ruchu turystycznego; c) Wsparcie potencjału gospodarczego obiektów turystycznych regionu poprzez udostępnienie informacji o wolnych miejscach noclegowych, organizowanych imprezach, ventach itp.; d) Budowa zintegrowanej bazy usługodawców turystycznych w celu budowania produktów turystycznych, których operatorem zostały by Mazurski Związek Organizacji Turystycznych
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celami strategicznymi: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM</p>
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
	<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dotyczy promocji gospodarczej i turystycznej obszaru i funkcjonujących na jego terenie przedsiębiorstw w kraju i zagranicą; - stwarza możliwości do powstawania i rozwoju MŚP; <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki, cel strategiczny 1 - Wzrost konkurencyjności gospodarki - w zakresie wzrostu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji. Ponadto wpisuje się we wszystkie inteligentne specjalizacje województwa. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji - Tygrys warmińsko-mazurski;</p>

6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Funkcjonujący serwis rezerwacyjno-sprzedażowy obejmujący swym zasięgiem obszar WJM; b) Ułatwienie rezerwacji miejsc poprzez udostępnienie danych bazy noclegowej na jednym portalu z możliwością rezerwacji miejsc; c) Zwiększenie dostępności do różnych typów usług turystycznych poprzez rozbudowę kanałów dostępu do informacji (nadajniki iBeacon, telebimy miejskie, sieć kamer internetowych, ławeczki internetowe. Rozwiązania informacyjne dla osób niewidomych, QR kody).
7.	Beneficjent/beneficjenci
	<ul style="list-style-type: none"> a) związek organizacji turystycznych w którego skład wchodzi Lokalna Organizacja Turystyczna Mazury Południowe, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemia Mrągowska, Klaster Turystyczny Mazury, Węgorzewska Lokalna Organizacja Turystyczna Mazury Północne b) organizacja gmin i powiatów obszaru WJM; c) organizacje pozarządowe.
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	Związek organizacji turystycznych
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
	Projekt na etapie koncepcyjnym
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	2016 – 2019
11.	Miejsce/miejsca realizacji
	Obszar funkcjonalny WJM
12.	Budżet przedsięwzięcia
	<p>Koszty całkowite: 8 mln zł; Dofinansowanie UE: 5,6 mln zł; Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 2,4 mln zł.</p>
13.	Planowane źródła finansowania projektu
	<ul style="list-style-type: none"> a) Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014- 2020; b) Środki własne beneficjentów;
14.	Planowane źródła finansowania projektu
	Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:

	a) Mazurska Karta Turystyczna „Sailpass”; b) Cyfrowe Mazury; c) 7 cudów Mazur; d) Mazurska Pętla Rowerowa; e) Mazury – naturalnie przez naturę; f) System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z terenów słabiej rozwiniętych gospodarczo oraz podniesienie jakości usług edukacyjnych	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie ma na celu wyrównanie szans edukacyjnych uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjów z obszaru funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Działaniami będą objęci uczniowie z gmin: Węgorzewo, Pisz, Orzysz, Mikołajki, Mrągowo, Ruciane – Nida, Giżycko, Ryn, Miłki, Gmina Giżycko, Gmina Mrągowo, Gmina Pozezdrze. Przedsięwzięcie planowane jest na 6 lat.</p> <p>Przewidziano następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Zajęcia wyrównawcze – na każdych 150 uczniów w szkole, po 2 grupy /15 osób w grupie/ matematyczno - przyrodnicza i humanistyczna w gimnazjum i po 2 grupy/15 osobowe/ w szkole podstawowej. Zajęcia prowadzone będą raz w tygodniu. W ramach zajęć zaplanowano zakup materiałów dydaktycznych i warsztatowych niezbędnych do ich przeprowadzenia, dowożenie uczniów. Na potrzeby zajęć zakupione zostaną tablice interaktywne, komputery, rzutniki. Zajęcia skierowane są do uczniów osiągających słabe wyniki w nauce oraz posiadających opinię z Poradni Psychologicznej – Pedagogicznej. Dodatkowo planuje się realizację zajęć logopedycznych. b) Zajęcia dla uczniów zdolnych- na każdych 150 uczniów w szkole, po 2 grupy/ok. 5 osób w grupie/ - profile zajęć ustalone zostaną w każdym roku szkolnym, w zależności od potrzeb i ukierunkowania uzdolnień. Na potrzeby uczniów zostaną zakupione pomoce dydaktyczne. Uczniowie dojeżdżający będą mieli zapewniony dowóz na zajęcia c) Zajęcia językowe – zaplanowano po 2 grupy w każdej szkole/ 10 osób w grupie/. Zajęcia prowadzone będą pod kątem system usystematyzowania wiedzy przed egzaminem gimnazjalnym i sprawdzianem oraz rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem obcym. Na potrzeby zajęć zakupione zostaną pracownice językowe, tablice interaktywne, programy do nauki języków obcych, odtwarzacze CD. Uczestnicy otrzymają materiały warsztatowe /podręczniki oraz materiały piśmiennicze/. Dla szczególnie uzdolnionej młodzieży sfinansowane zostanie uzyskanie certyfikatów językowych. d) Zajęcia informatyczne – zaplanowano po 1grupie tygodniowo w każdej szkole/po 10 osób w grupie/. Zajęcia skierowane będą do uczniów, którzy poza szkołą nie mają dostępu do komputera i Internetu oraz uczniów szczególnie uzdolnionych. W ramach zajęć przewidziano zakup sprzętu komputerowego niezbędnego do ich przeprowadzenia. e) Wyjazdy uczniów do kina, teatru, filharmonii, muzeów. Każda szkoła będzie mogła zorganizować uczniom 2 wyjazdy w ciągu roku szkolnego do instytucji kultury i nauki. f) Wsparcie międzynarodowej wymiany młodzieży w ramach partnerstwa miast. Wsparcie finansowe organizacji wyjazdów młodzieży szkolnej do miast partnerskich. g) Wakacyjne obozy edukacyjne – obozy międzyszkolne organizowane zgodnie z zainteresowaniami uczniów, we współpracy z uczelniami wyższymi oraz instytucjami naukowymi. Cel główny wyjazdów to zorganizowanie aktywnego wypoczynku dzieci i młodzieży, połączonego z edukacją. h) Wakacyjne obozy sportowe – obozy międzyszkolne, na których uczniowie zdobędą umiejętności pływania, żeglarskie, kajakarskie, a także różnorodne zajęcia sportowe np. pływanie, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne itp. i) Zajęcia sportowe- zajęcia z nauki pływania, nabycia umiejętności żeglarskich, narciarskich. Wyposażenie szkół, klubów sportowych, ośrodków sportowych. j) Centrum Planowania Kariery – cykl spotkań doradcy zawodowego z młodzieżą gimnazjalną, spotkań grupowych i spotkań indywidualnych oraz szkolenie dla nauczycieli w zakresie doradztwa zawodowego. k) Miasteczka Ruchu Drogowego - budowa miasteczek ruchu drogowego, szkolenia dzieci i młodzieży z zakresu bezpieczeństwa na drogach. l) Utworzenie pracowni zajęć technicznych dla uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjów – utworzenie pracowni i prowadzenie zajęć o charakterze technicznym ma uczyć dzieci i młodzież zainteresowania nowoczesnymi technologiami, naukami technicznymi i innowacyjnością. Podstawą działania będzie wykorzystanie naturalnej pasji dzieci i młodzieży do konstruowania różnego rodzaju pojazdów, urządzeń, budowli i wynalazków. Zajęcia w pracowni technicznej łączyłyby w sobie zastosowanie w praktyce elementów matematyki, fizyki, informatyki oraz myślenia projektowego 	

<p>rozwijając tym samym umiejętności komunikacyjne, szczególnie w zakresie języka technicznego i słownictwa naukowego.</p> <p>Wszystkie proponowane działania mają na celu wykształcenie absolwenta szkoły podstawowej i gimnazjum, umiejącego przystosowywać się do szybko zmieniającej się rzeczywistości, sprawnie posługującego się językiem obcym, technikami informacyjnymi, czującego potrzebę obcowania z kulturą , sztuką, sportem. Wrażliwego na otaczający go świat oraz dokonującego świadomych i odpowiedzialnych wyborów życiowych.</p>	
3.	Cele przedsięwzięcia
<p>a) wyrównanie szans edukacyjnych uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjów z obszaru funkcjonalnego Kraju Wielkich Jezior Mazurskich, a tym samym umożliwienie im osiągnięcia sukcesu szkolnego,</p> <p>b) podniesienie jakości procesu kształcenia na terenie WJM i uzyskiwanie lepszych rezultatów egzaminów szkolnych,</p> <p>c) przygotowanie absolwenta szkoły do właściwego wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej.</p>	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 1 - Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój.</p>	
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa; b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 10 –Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprzyja poprawie jakości edukacji w szkołach obszaru WJM; - obejmuje wsparciem szkoły z obszarów ubogich i słabo rozwiniętych; - służy indywidualizacji nauczania – wsparcie uczniów o słabych wynikach w nauce. <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej - w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych oraz obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji;</p>	
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Objęcie działaniami uczniów 46 szkół podstawowych obszaru oraz 28 gimnazjów WJM; b) Przygotowanie i wdrożenie wieloletnich programów pracy z uczniem słabym; c) Wsparcie edukacji i rozwoju uczniów zdolnych, ukierunkowanie ich zainteresowań; d) Przeprowadzenie corocznych cykli pozalekcyjnej nauki języka obcego oraz informatyki; e) Przygotowanie i wdrożenie programów rozwijających zainteresowania oraz predyspozycje zawodowe uczniów poprzez udział w różnych formach aktywności pozaszkolnej (obozy edukacyjne, sportowe, wycieczki, funkcjonowanie centrum planowania kariery, miasteczko ruchu drogowego); 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
<p>Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska).</p>	

8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy)	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
W III kwartale 2014 zostanie powołany zespół roboczy ds. przygotowania i wdrożenia przedsięwzięcia	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
Od 2015 – 2020 – cykl 6 letnich programów edukacyjnych	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
Szkoły podstawowe i gimnazja obszaru WJM	
12.	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 18 mln zł/6 lat Dofinansowanie UE: 16,2 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 1,8 mln zł	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) PROW na lata 2014 – 2020; c) Programy EWT; d) Środki własne gmin.	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
Przedsięwzięcie kluczowe: a) Mazurska szkoła pod żaglami; b) Cyfrowe Mazury.	
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Mazurska szkoła pod żaglami	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie zakłada prowadzenie skoordynowanego programu szkoleń żeglarskich i około żeglarskich jako formy rozwijania kompetencji zawodowych charakterystycznych dla obszaru WJM oraz kształtowania zainteresowań oraz rozwoju osobowościowego dzieci i młodzieży. Ponadto w ramach przedsięwzięcia planowana jest modernizacja Centrum Sportów Wodnych Osób Niepełnosprawnych.</p> <p>Dane Centralnej Komisji Egzaminacyjnej wskazują na słabe wyniki egzaminów kompetencyjnych i matury uczniów naszego województwa. W związku z tym konieczne jest podjęcie działań, które sprzyjać będą poprawie jakości kształcenia. Z całą pewnością znajdą się tam różnego rodzaju zajęcia edukacyjne dotyczące poszczególnych przedmiotów, doksztalcanie i szkolenie nauczycieli. Jednak na wiedzę i kompetencje dziecka wpływ mają nie tylko zajęcia przedmiotowe ale także różnego rodzaju formy edukacji pozaszkolnej, które umożliwiają kształtowanie osobowości dziecka, jego predyspozycji, a także umiejętności i przyszłych zainteresowań zawodowych. Jedną z nich, nie do końca wykorzystaną w naszym regionie jest żeglarstwo oraz kajakarstwo. Obecnie tylko nieliczna grupa młodych mieszkańców obszaru WJM ma możliwość uczestniczenia w zajęciach żeglarskich czy kajakarskich. Dobrze zorganizowane zajęcia żeglarskie pozwalają młodym ludziom nie tylko opanowanie pływania na żaglówce ale także rozwijanie kompetencji sportowych, a co za tym idzie zdrowego i aktywnego trybu życia, rywalizacji z rówieśnikami, szerokiej wiedzy z zakresu przedmiotów matematyczno – przyrodniczych, a także kompetencji i umiejętności zawodowych (umiejętność obsługi i naprawy jachtów i łodzi, zdobycie uprawnień żeglarskich i motorowodnych, a także skutniczych, ratowniczych, instruktorskich itp.) , tak potrzebnych w regionie, którego główną specjalizacją jest ekonomia wody. Zaszczepienie w młodych ludziach zainteresowań, a także umożliwienie zdobycia umiejętności przydatnych do podjęcia pracy zawodowej jest jedną z możliwości budowania kapitału ludzkiego regionu, zatrzymania młodzieży w regionie.</p> <p>1. <u>Opracowanie i wdrożenie zintegrowanego programu upowszechniania żeglarstwa oraz szkolenia żeglarskiego dla dzieci i młodzieży z obszaru WJM.</u></p> <p>Program zakładał będzie 2 główne bloki szkoleniowe. Pierwszy oparty będzie o kilkuletnie kompleksowe szkolenie żeglarskie wraz szeregiem zajęć okołożeglarskich i zdobywaniem konkretnych umiejętności zawodowych, drugi to proces upowszechniania żeglarstwa poprzez podstawowe przeszkolenie żeglarskie. Realizacja programu opierać się będzie o stowarzyszenia i kluby żeglarskie zlokalizowane na Szlaku WJM w Pisz, Mikołajkach, Giżycku, Węgorzewie oraz Mrągowie.</p> <p><u>Blok I</u> – kilkuletnie kompleksowe szkolenie żeglarskie obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Systematyczne szkolenia żeglarskie w różnych klasach żeglarskich (np. Optymist , Cadet, Laser, 420,470, 29er, windsurfing, kajakarstwo, żeglarstwo lodowe itp.) dla dzieci i młodzieży w wieku 6 – 19 lat, wraz z udziałem w różnorodnych regatach żeglarskich, zgrupowaniach itp.; b) Organizacja bloków zajęć edukacyjnych dostosowanych do grup wiekowych z zakresu ekologii, bezpieczeństwa na wodzie, meteorologii, astronomii, fizyki i matematyki dla żeglarzy, skutnictwa, budowy jachtów – w tym zwiedzanie stoczni itp.; c) Organizacja kursów i szkoleń umożliwiających zdobycie konkretnych kompetencji zawodowych w tym: młodszy ratownik MOPR, sternik motorowodny, pletwonurek, młodszy instruktor żeglarstwa PZZ, masażysta, sternik lodowy PZZ; d) Realizacja corocznego cyklu regat żeglarskich na Szlaku WJM. <p><u>Blok II</u> – upowszechnianie żeglarstwa – zajęcia pozalekcyjne dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych obszaru WJM;</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Szkolenia na patent żeglarza/14 – 19 lat/ b) Szkolenia junga Cadet/12 – 14 lat/ <p>2. <u>Modernizacja Centrum Sportów Wodnych Osób Niepełnosprawnych</u></p> <p>Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. Wynika to z powszechności i rozmiaru tego zjawiska. W Polsce jest około 5 milionów osób niepełnosprawnych. Tylko niewielu z nich pracuje, lub uczy się. Większość jest bierna zarówno zawodowo, jak i społecznie. Mazurska Szkoła Żeglarska</p>	

(stowarzyszenie) oraz Międzynarodowe Centrum Żeglarstwa i Turystyki Wodnej w Giżycku od lat zachęca osoby niepełnosprawne do czynnego spędzania czasu i uprawiania sportów wodnych, w tym szczególnie żeglarstwa przekonuje osoby niepełnosprawne, że dla wielu z nich żeglarstwo może być nie tylko sportem, rehabilitacją, rekreacją, wypoczynkiem, turystyką, pracą zawodową, ale także „sposobem na życie”. Pierwszy obóz żeglarski dla osób niepełnosprawnych został zorganizowany w Międzynarodowym Centrum Żeglarstwa i Turystyki Wodnej w Giżycku w 1975 roku od tamtej pory odbyło się tam szereg imprez i szkoleń ogólnopolskich i międzynarodowych dla osób niepełnosprawnych. Przez następne lata Centrum systematycznie się modernizowało i obecnie jest najlepiej w Polsce przystosowane do uprawiania sportów wodnych przez osoby niepełnosprawne. Dlatego wszystkie najważniejsze imprezy żeglarskie dla tego środowiska są w nim rozgrywane. Konieczna jest jednak dalsza jego modernizacja, aby lepiej służyło osobom niepełnosprawnym: powiększenie bazy sportowo-rehabilitacyjnej, modernizacja i rozbudowa portu i zaplecza portowego – nowe sanitariaty i sale wykładowe, powiększenie stołówki o dodatkową salę i sanitariaty, modernizacja i rozbudowa dróg wewnętrznych, doposażenie w sprzęt pływający i ratunkowy. Po modernizacji będzie to największe i najlepsze w Europie Centrum Sportów Wodnych Osób Niepełnosprawnych.

3. Cele przedsięwzięcia

- a) Opracowanie kompleksowego programu edukacji żeglarskiej dla obszaru WJM;
- b) Kształtowanie kompetencji zawodowych i zainteresowań charakterystycznych dla obszaru WJM oraz rozwoju osobowościowego dzieci i młodzieży poprzez zorganizowany system szkoleń żeglarskich;
- c) Wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osobom niepełnosprawnym poprzez ułatwienie dostępu do uprawiania żeglarstwa

4. Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA

Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej.
Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 1 - Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój

5. Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi
a) Umowa Partnerstwa;
b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 8 – Wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników, celu tematycznego 10 – Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie, ponieważ:

- sprzyja poprawie jakości edukacji na obszarze WJM;
- stwarza warunki do kształtowania zainteresowań zawodowych uczniów w oparciu o inteligentną specjalizację regionu – ekonomia wody;
- obejmuje wsparciem dzieci i młodzież z obszarów ubogich i słabo rozwiniętych;
- służy indywidualizacji kształcenia.

b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej - w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych oraz obszary peryferyzacji społeczno – gospodarczej.

6. Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia

Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:

- a) Opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu edukacji żeglarskiej dla obszaru WJM w oparciu o

	ośrodki w Pisz, Mikołajkach, Giżycku, Węgorzewie i Mrągowie; b) Realizacja wieloletniego programu szkoleniowego obejmującego około 320 osób rocznie, w tym ok. 150 osób odbywających kurs/szkolenie pozwalające zdobyć kwalifikacje zawodowe odpowiadające inteligentnej specjalizacji regionu – ekonomia wody; c) Upowszechnianie żeglarstwa wśród dzieci i młodzieży obszaru obejmujące około 150 osób; d) Rozwój Centrum Sportów Wodnych Osób Niepełnosprawnych
7.	Beneficjent/beneficjenci
	Stowarzyszenia i kluby żeglarskie z Pisz, Mikołajek, Giżycka, Węgorzewa, Mrągowa
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy)
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
	W III kwartale 2014 roku opracowano wstępne założenia do programu
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	Realizacja programu przez 5 lat od 2015
11.	Miejsce/miejsca realizacji
	Bazy żeglarskie Pisz, Mikołajek, Giżycka, Węgorzewa, Mrągowa
12.	Budżet przedsięwzięcia
	Koszt całkowity: 16,25 mln zł Dofinansowanie UE: 14 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 2,25 mln zł <i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i>
13.	Planowane źródła finansowania projektu
	a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) PROW na lata 2014 – 2020; c) Programy EWT; d) Środki własne beneficjentów.
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
	Przedsięwzięcia kluczowe Strategii: a) Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z terenów słabiej rozwiniętych gospodarczo oraz podniesienie jakości usług edukacyjnych na obszarze WJM; b) Rozszerzenie działalności oraz podniesienie standardu i dostępności usług publicznych zapewniających opiekę, rehabilitację i aktywizację społeczno - zawodową osób niepełnosprawnych na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich oraz aktywizację społeczną i zawodową nieaktywnych członków ich rodzin-opiekunów.
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
	Roczny koszt realizacji szkoleń to 2,25 mln zł dla całego obszaru WJM. Modernizacja Centrum Sportów Wodnych Osób Niepełnosprawnych – 5 mln zł

1	Nazwa przedsięwzięcia																					
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa osób zagrożonych chorobami zakaźnymi, w szczególności przenoszonymi przez kleszcze, na obszarze WJM oraz podniesienie standardów leczenia chorób zakaźnych poprzez rozbudowę oddziałów zakaźnych szpitali powiatowych w Giżycku oraz w Piszcu w celu poprawy warunków leczenia pacjentów z terenu Wielkich Jezior Mazurskich i całego województwa Warmińsko-Mazurskiego																						
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia																					
<p>Głównymi gałęziami gospodarki dominującymi na obszarze WJM są usługi, w szczególności turystyczne i agroturystyczne oraz przemysł drzewny i gospodarka leśna. Jednocześnie jednym z wielu czynników decydujących o rozpowszechnieniu i szerzeniu się chorób zakaźnych jest położenie geograficzno-klimatyczne naszego regionu. Znaczne obszary leśne rozciągające się wzdłuż WJM począwszy od Puszczy Boreckiej na północy, a skończywszy na Puszczy Piskiej, oplatającej cały ten obszar od południa, przekraczają kilkakrotnie krajowe wskaźniki zachorowań na choroby ośrodkowego układu nerwowego przenoszonych przez kleszcze. Znane są mieszkańcom pracującym w sektorze leśnym lub drzewnym, jak i turystom, dane dotyczące częstych zachorowań na boreliozę czy kleszczowe zapalenie mózgu. Choroby te kojarzone są najczęściej z regionem Wielkich Jezior Mazurskich. Mają one też duży wpływ na gospodarkę w wymienionych wyżej obszarach i obciążają grupy zawodowe leśników i pracowników przemysłu drzewnego statystycznie największym wskaźnikiem zachorowań.</p> <p>Głównym założeniem projektu jest więc :</p> <p>I. przeprowadzenie szeregu działań o charakterze „miękkim”, profilaktycznym, zapobiegających zwiększaniu zachorowalności i poszerzających stan wiedzy o zagrożeniach związanych z chorobami odkleszczowymi.</p> <p>II. działania infrastrukturalne polegające na rozbudowie o nowe pomieszczenia szpitalne budynku nad oddanym do użytku w 2011 roku Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym i przeniesienie tam funkcjonującego Oddziału Zakaźnego w Giżycku oraz rozbudowę i modernizację funkcjonującego Oddziału Zakaźnego w Piszcu.</p> <p>Ad. I. Zgodnie z danymi Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie potwierdzono liczbę zachorowań na boreliozę, kleszczowe zapalenie mózgu wyniosła:</p> <table><tr><td></td><td>Woj. Warmińsko-Mazurskie</td><td>Polska</td></tr><tr><td>W roku 2011</td><td></td><td></td></tr><tr><td>2. Boreliozę</td><td>782 chorych</td><td>9 159 chorych</td></tr><tr><td>3. Kleszczowe zapalenie mózgu</td><td>57 chorych (26% <i>wszystk. zachor w kraju</i>)</td><td>222 chorych</td></tr><tr><td>W roku 2012</td><td></td><td></td></tr><tr><td>1. Boreliozę</td><td>695 chorych</td><td>8 806 chorych</td></tr><tr><td>2. Kleszczowe zapalenie mózgu</td><td>35 chorych (19% <i>wszystk. zachor w kraju</i>)</td><td>188 chorych</td></tr></table> <p>Ponadto nasz region sąsiaduje z krajami wschodnimi, w których jest wysokie zagrożenie epidemiologiczne: gruźlica, błonica, HIV, WZW. Odnotowywane są także bardzo niepokojące wzrostowe statystyki zachorowań na przewlekłe zapalenie wątroby (tzw. cicha epidemia).</p> <p>Należy pamiętać, że są to dane o pacjentach, u których potwierdzono w/w choroby. O wiele większa liczba osób trafia do oddziałów zakaźnych z podejrzeniem danej choroby, którą trzeba zdiagnozować. Pacjenci ci nie są wliczani do statystyk epidemiologicznych. Oddział zakaźny musi być przygotowany też na takich pacjentów.</p> <p>W ramach części profilaktycznej projektu przewiduje się następujące działania na całym obszarze WJM:</p> <p>a. Propagowanie zasadności i potrzeby szczepień przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu , WZW typu B: ulotki, artykuły w prasie, spotkania z lekarzami POZ,</p> <p>b. Szczepienia na obszarze WJM przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu m.in. grup zawodowych pracowników leśnictwa i przemysłu drzewnego, rolników i innych chętnych ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych kontaktem z kleszczami.</p>			Woj. Warmińsko-Mazurskie	Polska	W roku 2011			2. Boreliozę	782 chorych	9 159 chorych	3. Kleszczowe zapalenie mózgu	57 chorych (26% <i>wszystk. zachor w kraju</i>)	222 chorych	W roku 2012			1. Boreliozę	695 chorych	8 806 chorych	2. Kleszczowe zapalenie mózgu	35 chorych (19% <i>wszystk. zachor w kraju</i>)	188 chorych
	Woj. Warmińsko-Mazurskie	Polska																				
W roku 2011																						
2. Boreliozę	782 chorych	9 159 chorych																				
3. Kleszczowe zapalenie mózgu	57 chorych (26% <i>wszystk. zachor w kraju</i>)	222 chorych																				
W roku 2012																						
1. Boreliozę	695 chorych	8 806 chorych																				
2. Kleszczowe zapalenie mózgu	35 chorych (19% <i>wszystk. zachor w kraju</i>)	188 chorych																				

- c. Przeprowadzenie akcji propagującej oraz samych szczepień ochronnych na inne groźne choroby zakaźne,
- d. Profilaktyczne badania przeciwko błonicy wątroby, na którą coraz częściej zapadają nasi mieszkańcy, a którą można wykryć w prosty sposób przez wykonanie badania USG.
- e. Profilaktyczne badania diagnostyki przesiewowej na obecność infekcji HCV zagrożonego na tą chorobę personelu medycznego,
- f. Profilaktyczne badania chorób przewodu pokarmowego,
- g. Spotkania w szkołach średnich z upowszechnieniem wiedzy o zagrożeniach możliwości zakażenia się HIV, HBV typu B, HCV,
- h. Konferencja z zakresu diagnostyki i leczenia przewlekłych wirusowych zapaleń wątroby.

Ad. II. W latach 70 – tych ubiegłego wieku pojawiły się głosy o możliwości eliminacji chorób zakaźnych co było jednak poglądem nietrafionym. Skutkiem tego nastąpiła likwidacja wielu oddziałów zakaźnych w Polsce i ograniczenie dostępności pacjentów dla badań diagnostycznych i leczenia szpitalnego.

Przekonano się w następnych latach, po wielu epidemiach chorób zakaźnych np.: HIV, wirus ptasiej grypy, wirus Hendra, HHV-6 gorączka trzydniowa itp., że pozostałe nieliczne oddziały zakaźne są za małe i nie spełniają wymagań epidemiologicznych jak i Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Termin dostosowania Oddziałów Zakaźnych do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia mija 31 grudnia 2016 r. Zaledwie jeden oddział w zachodniej części województwa spełnia wszystkie powyższe wymogi.

Przedmiotem projektu w części infrastrukturalnej jest:

1. rozbudowa szpitala w Giżycku o nowe pomieszczenia szpitalne nad oddanym do użytku w 2011 roku Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym i przeniesienie tam Oddziału Zakaźnego z ponad 100-letniego pawilonu. Jest to II etap koncepcji rozbudowy szpitala zatwierdzonej przez Powiat Giżycki w 2007 roku. Sam projekt ma charakter modułowy i każda kolejna kondygnacja jest realizowana w ramach znacznie mniejszych środków finansowych niż nowa budowa. W tym przypadku planuje się dobudować jedną kondygnację nad istniejącym budynkiem SOR oraz wyposażać pomieszczenia w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną służącą świadczeniu usług zdrowotnych na Oddziale Zakaźnym. Oddział ten wypełnia również ważne zadania w planach związanych z zakresem bezpieczeństwa Państwa na wypadek zdarzeń nadzwyczajnych. Należy wskazać, że szpital uzyskał pozytywną opinie wojewody na rozbudowę i modernizację oddziału (decyzja z 31.01.2014 r.)

2. rozbudowa i modernizacja funkcjonującego Oddziału Zakaźnego w Piszcu o powierzchni 323 m² oraz wyposażenie pomieszczeń w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną służącą do świadczenia usług zdrowotnych na Oddziale Zakaźnym.

Dostosowanie pomieszczeń Oddziału Zakaźnego do najnowszych wymogów zdrowotnych jest konieczne ze względu na ciągłe bardzo wysokie zagrożenie w obszarze WJM zachorowalnością na choroby zakaźne – boreliozę, pokleszczowe zapalenie opon mózgowych, choroby tropikalne (rozwój turystyki) i inne. Oddziały Zakaźne w Giżycku i Piszcu są jedynymi na obszarze WJM i nielicznymi w naszym województwie, które leczą pacjentów w przypadku wystąpienia tego rodzaju chorób. Przedsięwzięcie to ma charakter ponadregionalny i dotyczy mieszkańców całego obszaru WJM oraz terenu województwa. Jest ono komplementarne z poprzednimi działaniami przeprowadzonymi w Szpitalu w Giżycku –zakończoną w listopadzie 2011r. budową SOR, dofinansowaną z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Oś Priorytetowa XII – Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia.

Istniejące oddziały zakaźne w naszym województwie na posiadają odpowiedniej ilości łóżek , izolatek chorych na choroby o najwyższym stopniu zaraźliwości. Brak jest: izolatek wyposażonych w wentylację działającą na zasadzie podciśnienia, śluz szatniowych i rozwiązań technicznych zgodnie z wymaganiami dotyczącymi tego typu pomieszczeń, które zostaną wybudowane w realizowanym projekcie. Brak możliwości izolacji pacjentów jest dużym problemem, który zauważony został w ostatnich latach przy wybuchu różnych epidemii chorób zakaźnych (np. ptasia grypa, świńska grypa). Pacjenci jak i zdrowa społeczność na obszarze WJM nie mają w tym zakresie odpowiedniego zabezpieczenia. Następnym ważnym problemem jest także brak, przy oddziale zakaźnym możliwości intensywnej opieki medycznej oraz wyodrębnionych łóżek intensywnej opieki medycznej. Pacjentów z chorobami zakaźnymi nie można transportować do innego oddziału dostępnego dla innych „niezakażonych pacjentów”.

Planowane modernizacje rozwiążą wszystkie powyższe problemy.

3	Cele przedsięwzięcia
----------	-----------------------------

Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich poprzez:

- a) Zmniejszenie zagrożeń spowodowanych chorobami przenoszonymi przez kleszcza oraz zmniejszenie zachorowalności na choroby odkleszczowe, szczególnie w sektorach leśnictwa i przemysłu drzewnego, w usługach turystycznych i agroturystycznych,
- b) Zwiększenie świadomości w zakresie konieczności profilaktycznych szczepień,
- c) Podniesienie poziomu wiedzy o chorobach przenoszonych przez kleszcze i o sposobach ich rozpoznawania;
- d) Podniesienie jakości usług medycznych świadczonych w oddziale chorób zakaźnych.
- e) Dostosowanie oddziałów zakaźnych do wymagań prawnych dotyczących tego typu jednostek jak i rosnącej potrzebie leczenia pacjentów z chorobami zakaźnymi w Powiatach Wielkich Jezior Mazurskich.
- f) Wprowadzenie nowych procedur medycznych leczenia chorób zakaźnych.

4. **Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA**

Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: Konkurencyjna gospodarka. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólne kierunki działań nr 3 - Przedsiębiorczości i zatrudnienie.

5. **Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi**
1. Umowa Partnerstwa;
2. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

- a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 8 – Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników, celu tematycznego 9 –Wspieranie włączenia społecznego, ponieważ:
 - wdraża projekt profilaktyki chorób charakterystycznych dla obszaru WJM jak i całego regionu;
 - obejmuje inwestycje związane z ochroną zdrowia w zakresie zdiagnozowanych potrzeb regionu;
 - zwiększa dostęp do usług medycznych związanych z profilaktyką i leczeniem chorób zakaźnych;
- b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej - w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych. Ponadto wpisuje się we wszystkie inteligentne specjalizacje województwa. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;

6. **Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia**

Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:

- a) Wykonanie szczepień ochronnych pracowników sektora leśnictwa i turystyki i wszystkich chętnych osób z grup zagrożonych.
- b) Przeprowadzenie szerokiej akcji informacyjnej w celu uświadomienia społeczeństwa naszego województwa o zagrożeniach płynących z faktu występowania chorób zakaźnych.
- c) Przeszkolenie kadry medycznej, przeprowadzone badania profilaktycznych i działań informacyjnych.
- d) Możliwość leczenia większej ilości pacjentów w wyższym standardzie jakości usługi medycznej.
- e) Modernizacja oddziałów zakaźnych w szpitalu powiatowym w Giżycku i Pisz, przystosowujących do izolacji chorych na choroby o najwyższym stopniu zaraźliwości. Utworzenie izolatek umożliwiających izolację powietrzno-pyłową. Utworzenie łóżek intensywnej opieki medycznej.

7. **Beneficjent/beneficjenci**

Samorządy WJM, powiaty: Giżycki i Piski, Szpitale Powiatowe w Giżycku i Pisz, nadleśnictwa, przedsiębiorcy sektora leśnictwa i przemysłu drzewnego na obszarze WJM.

8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	Powiat Giżycki oraz Powiat Piski
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
	<p>a)Zatwierdzona przez Powiat Giżycki „ Koncepcja programowo-przestrzenna przebudowy wraz z rozbudowa szpitala”, której II etapem jest przeniesienie Oddziału Zakaźnego do nowych pomieszczeń wybudowanych nad Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym. W pełni uzbrojony teren do realizacji przedsięwzięcia. Posiadanie specjalistycznej kadry medycznej do realizacji przedsięwzięcia.</p> <p>b)Zatwierdzony przez WSS-E w Olsztynie „ Program dostosowania SPZOZ- Szpitala Powiatowego w Pisz w latach 2012-2016”, Inwentaryzacja budowlano- architektoniczna przedmiotowego obszaru szpitala. Przygotowywanie procedury zamówienia : uzgodnionej przez rzeczoznawców technologii oddziału zakaźnego i wielobranżowej dokumentacji wykonawczej. Szpital posiada w pełni uzbrojony teren do realizacji przedsięwzięcia. Posiadanie specjalistycznej kadry medycznej do realizacji przedsięwzięcia.</p>
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	Lata 2016 – 2018
11.	Miejsce/miejsca realizacji
	Teren WJM, Szpital Powiatowy w Giżycku - ul. Warszawska 41 oraz SPZOZ Szpital Powiatowy w Pisz , ul. Sienkiewicza 2
12.	Budżet przedsięwzięcia
	<p>Koszty całkowite: 13, 8 mln zł Dofinansowanie UE: 9, 660 zł (70% kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 4, 14 mln zł</p> <p><i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i></p>
13.	Planowane źródła finansowania projektu
	<p>a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) Środki własne beneficjentów;</p>
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
	<p>Projekt kluczowy Strategii: Mazurskie Centra Ekologii i Krajobrazu</p>
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
	<p>Część profilaktyczna - działania miękkie tj.: profilaktyka, szkolenia, materiały informacyjne, szczepienia - 0, 8 mln zł (Giżycko i Pisz) Rozbudowa oddziału zakaźnego – 13 mln zł (Giżycko i Pisz) w tym: Giżycko – 9, 8 mln zł (projekt + koszt budowy + koszt wyposażenia) Pisz – 3, 22 mln zł</p>

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Rozszerzenie działalności oraz podniesienie standardu i dostępności usług publicznych zapewniających opiekę, rehabilitację i aktywizację społeczno - zawodową osób niepełnosprawnych na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich oraz aktywizację społeczną i zawodową nieaktywnych członków ich rodzin-opiekunów.	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Projekt zakłada przeprowadzenie dwóch typów działań skierowanych do osób niepełnosprawnych:</p> <p>1. Działania „miękkie”, do których należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) działania profilaktyczne, b) działania informacyjno – szkoleniowe, c) aktywizacja społeczno – zawodowa nieaktywnych członków rodzin – opiekunów osób niepełnosprawnych, d) aktywizacja społeczno – zawodowa osób niepełnosprawnych. <p>Działania te skierowane są bezpośrednio do osób niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością, ich rodzin/opiekunów oraz do otoczenia mającego wpływ na funkcjonowanie psychospołeczno – ruchowe tych osób w przyszłości. ‘</p> <p>2. Działania inwestycyjne, do których należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) rozbudowa budynku PSOUU Koło w Giżycku przy ul. Dąbrowskiego 15, b) przebudowa i adaptacja istniejącego budynku mieszkalnego w Węgorzewie przy ul. Łuczańskiej 10, na kompleks mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych, c) stworzenie mieszkań chronionych (wspomaganych) przez PSOUU Koło w Giżycku na terenie miasta Giżycka, d) budowa obiektu służącego zorganizowaniu różnych form mieszkalnictwa dla osób z niepełnosprawnością intelektualną wraz z utworzeniem Zakładu Aktywności Zawodowej przez PSOUU Koło w Mikołajkach. <p>1. W ramach projektu przeprowadzone zostaną następujące działania „miękkie”:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Działania profilaktyczne, w tym przeprowadzenie we wczesnym okresie życia dziecka wielospecjalistycznej diagnozy oraz podjęcie wczesnej interwencji terapeutycznej umożliwiającej całkowite wyeliminowanie posiadanych przez dziecko dysfunkcji rozwojowych lub uniemożliwiającej pogłębianie się istniejących i nieodwracalnych dysfunkcji rozwojowych. W ramach tej części projektu przewiduje się następujące działania: przeprowadzenie wielospecjalistycznej i kompleksowej diagnozy, opracowanie i wdrożenie szczegółowego, wielospecjalistycznego i kompleksowego programu rehabilitacyjnego, opracowanie i realizowanie psychologicznych programów wsparcia rodziny dziecka, opracowanie i realizowanie programów terapeutyczno – edukacyjno – profilaktycznych dla rodzin, m.in. udzielanie rodzicom szczegółowych wskazówek oraz szkolenia w zakresie metod i technik pielęgnacji, opieki, stymulacji rozwoju i usprawniania dziecka w warunkach domowych. b) Działania informacyjno – szkoleniowe – umożliwiające rozwijanie społecznej świadomości i umiejętności podejmowania działań na rzecz poprawy zdrowia dzieci. Działania informacyjno – szkoleniowe skierowane zostaną do: rodziców dzieci , lekarzy różnych specjalności pracujących na co dzień z małymi dziećmi , pracowników instytucji mających kontakt z dziećmi zaburzonymi i niepełnosprawnymi, pracowników placówek zajmujących się edukacją i wychowaniem dzieci (przedszkola, oddziały przedszkolne) c) Działania aktywizujące społecznie i zawodowo nieaktywnych członków rodzin – najczęściej matki, zmagających się z ciężarem wychowywania niepełnosprawnego dziecka. W ramach tej części projektu przewiduje się następujące działania: prowadzenie indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym (poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy), prowadzenie indywidualnych konsultacji z psychologiem , warsztaty z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy prowadzone przez doradcę zawodowego, warsztaty z zakresu umiejętności społecznych i podnoszenia kompetencji życiowych prowadzone przez psychologa, indywidualne spotkania z prawnikiem zorganizowanie staży zawodowych u pracodawców na otwartym rynku pracy 	

- d) Aktywizacja społeczno – zawodowa osób niepełnosprawnych. W ramach tego działania prowadzone będą: warsztaty z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy, warsztaty z zakresu umiejętności społecznych i podnoszenia kompetencji życiowych, staże zawodowe, praca w Zakładzie Aktywności Zawodowej itp.

2. W ramach projektu przeprowadzone zostaną następujące działania inwestycyjne

a) Rozbudowa budynku PSOUU Koło w Giżycku przy ul. Dąbrowskiego 15

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Giżycku każdego roku obejmuje wsparciem ok. 3000 dzieci, młodzieży i dorosłych osób zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych. Codziennie w siedzibie Stowarzyszenia przebywa jednorazowo ok. 60 – 70 osób.

Powierzchnia budynku – 645,98m² - nie jest wystarczająca do prowadzenia, tak szerokiej działalności i przyjmowania z każdym rokiem coraz większej liczby osób. Terapie, które z racji posiadanych przez dzieci zaburzeń i dysfunkcji rozwojowych, powinny odbywać się indywidualnie lub też w niewielkich grupach, często, z racji braku wolnych sal terapeutycznych, odbywają się w dużych grupach. Taka sytuacja ma ogromny wpływ na jakość świadczonych usług i efekty prowadzonych terapii.

Przedmiotem projektu jest więc rozbudowa siedziby PSOUU Koło w Giżycku poprzez dobudowanie budynku o powierzchni 652m². Planowane jest zakupienie aparatu do terapii prowadzonej metodą prof. A. Tomatisa, czteroosobowa wanna do hydromasażu oraz standardowe wyposażenie sal terapeutycznych: stoły, krzesła, szafki, pomoce terapeutyczne, stoły rehabilitacyjne, drabinki itp.

b) Przebudowa i adaptacja istniejącego budynku mieszkalnego o kubaturze 1200m³ posadowionego na działce o pow. 1500m² w Węgorzewie przy ul. Łuczańskiej 10, na kompleks mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych.

Funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego placówki opiekuńcze dla dorosłych osób niepełnosprawnych umysłowo, stanowią z reguły tzw. ośrodki dziennego pobytu, nie wnikające za bardzo w problemy materialne i mieszkaniowe swoich podopiecznych. Osoby te zamieszkują najczęściej ze swoimi, często mocno już starszymi i schorowanymi rodzicami lub opiekunami oraz dorosłym rodzeństwem, także posiadającym własne rodziny. W przypadku naturalnego zejścia dotychczasowych opiekunów, dorośli niepełnosprawni jako osoby niesamodzielne i niezaradne życiowo, stają się często uciążliwym balastem dla swego otoczenia a jedyną dla nich możliwością zmiany tej sytuacji jest powiększenie grona pensjonariuszy DPS-ów.

Działanie zakłada stworzenie kompleksu mieszkań chronionych dla 8 – 10 dorosłych osób niepełnosprawnych.

c) Stworzenie mieszkań chronionych (wspomaganych) przez PSOUU Koło w Giżycku na terenie miasta Giżycka.

Dorośle osoby niepełnosprawne, zamieszkujące na terenie powiatu giżyckiego, uczęszczają do Warsztatu Terapii Zajęciowej prowadzonego przez PSOUU Koło w Giżycku, do Warsztatu Terapii Zajęciowej i Środowiskowego Domu Samopomocy w Rynie oraz do Środowiskowego Domu Samopomocy w Giżycku. Część osób niepełnosprawnych zamieszkających na terenie naszego powiatu nie korzysta z usług żadnej z w/w placówek. W związku z procesem starzenia się tych osób, pojawia się problem zorganizowania dla nich różnych form mieszkalnictwa. Tym bardziej, że rodzice – opiekunowie tych osób, są również w wieku, który uniemożliwia im właściwą opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem.

W ramach tego działania planuje się zorganizowanie mieszkalnictwa wspomagane (chronione) dla 8 – 10 osób niepełnosprawnych na terenie miasta Giżycko.

PSOUU Koło w Giżycku zaadaptuje i przystosuje lokal na potrzeby zorganizowania takiego mieszkalnictwa.

Mieszkańcami będą osoby niepełnosprawne korzystające na co dzień z usług w/w placówek oraz takie, których sytuacja życiowa jest bardzo trudna (np. śmierć rodziców), a nie są one w stanie samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie.

Mieszkańcy będą korzystali z systemu usług umożliwiających ich aktywizację społeczną i zawodową.

d) Budowa obiektu służącego zorganizowaniu różnych form mieszkalnictwa dla osób z niepełnosprawnością intelektualną wraz z utworzeniem Zakładu Aktywności Zawodowej przez PSOUU Koło w Mikołajkach.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Mikołajkach planuje rozszerzyć swoje działania poprzez zorganizowanie różnych form mieszkalnictwa dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej. Mieszkalnictwo wspomagane pozwala osobom niepełnosprawnym intelektualnie na pełne uczestnictwo w życiu społecznym oraz na życie w warunkach

domowych. Objęci dyskretną opieką prowadzą własne gospodarstwa domowe. Zwiększa to ich aktywność i zaradność oraz ma znaczny wpływ na proces integracji w najbliższym środowisku i lokalnej społeczności. Taka działalność jest alternatywą Domu Pomocy Społecznej- jako niezinstytucjonalizowana forma opieki całodobowej. Chcemy rozszerzyć naszą działalność i utworzyć Zakład Aktywizacji Zawodowej, w którym niepełnosprawny pracownik będzie mógł w pełni wykorzystać swój potencjał psychomotoryczny oraz miał szansę nauki nowych umiejętności. Dzięki rehabilitacji zawodowej osoby niepełnosprawne mają szansę uzyskania i utrzymania pracy, posiadają pełne prawa i obowiązki jako pracownicy, przygotowują się do pracy na otwartym rynku. Pracujące w ZAZ osoby niepełnosprawne mają możliwość wypracowania świadczeń rentowych, aktywnie uczestniczą w zabezpieczaniu swojej przyszłości, wypracowanej, a nie darowanej. Nie są biernymi odbiorcami świadczeń w ramach pomocy społecznej państwa. Praca daje im poczucie godności i przydatności społecznej.

Całe przedsięwzięcie ma charakter ponadregionalny i dotyczy mieszkańców całego naszego województwa, w tym obszaru Wielkich Jezior Mazurskich.

3. Cele przedsięwzięcia

Zwiększenie dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie mieszkańcom województwa warmińsko – mazurskiego.

- a) Zwiększenie liczby oddziaływań diagnostyczno – terapeutycznych skierowanych do dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością.
- b) Zwiększenie świadomości personelu medycznego oraz wszystkich osób mających kontakt z dzieckiem z zaburzonym rozwojem lub niepełnosprawnym.
- c) Zwiększenie udziału w życiu społecznym i zawodowym nieaktywnych członków rodzin-opiekunów, pozostających bez zatrudnienia, zmagających się z problemem wychowywania niepełnosprawnego dziecka.
- d) Zwiększenie udziału w życiu społecznym i zawodowym osób niepełnosprawnych zamieszkających na obszarze WJM.
- e) Rozwijanie systemu wsparcia osoby niepełnosprawnej od urodzenia do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.
- f) Odciążenie starych rodziców, zmagających się z problemem niepełnosprawnych i niezaradnych życiowo ich dorosłych dzieci.
- g) Zapewnienie dorosłym osobom niepełnosprawnym poczucia bezpieczeństwa poprzez zorganizowanie różnych form mieszkalnictwa.
- h) Rozbudowa siedziby PSOUU Koło w Giżycku, dostosowująca liczbę pomieszczeń i wyposażenie do rosnących potrzeb pacjentów.
- i) Stworzenie systemu różnych form mieszkalnictwa dla osób niepełnosprawnych na terenie miasta Giżycka, Węgorzewa i Mikołajek.
- j) Budowa Zakładu Aktywności Zawodowej przez PSOUU Koło w Mikołajkach.
- k) Rozszerzenie działalności Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Giżycku i w Mikołajkach.

4. Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA

Przedsięwzięcie zgodne jest z celem głównym Strategii nr 5.2.1. Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej dotyczący kapitału społecznego i kapitału ludzkiego ponieważ traktowane są one jako jedne z najważniejszych czynników rozwoju, szczególnie w kontekście innowacji i rozwoju opartego o wiedzę. Przedsięwzięcie wpisuje się w kierunek działań nr 1 - Nowoczesna Edukacja – Konkurencyjny Rozwój, gdzie zwrócono uwagę na potrzebę rozwoju inicjatyw służących kształtowaniu postaw obywatelskich i dobrego kapitału społecznego.

5. Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa; b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-

	mazurskiego do roku 2025
<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 8 – Wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników ,celu tematycznego 10 – Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsięwzięcie służy wspieraniu opieki i edukacji, aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych; - wspiera tworzenie mieszkalnictwa chronionego dla osób niepełnosprawnych w tym głównie umysłowo; <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej. Ponadto wpisuje się w OSI - Obszary o słabym dostępie do usług publicznych, obszary peryferyzacji społeczno – gospodarczej.</p>	
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zwiększenie liczby przyjmowanych osób niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością na specjalistyczne terapie i rehabilitacje, b) przeprowadzenie działań informacyjno – szkoleniowych zwiększających w społeczeństwie świadomość na temat możliwych zaburzeń i dysfunkcji rozwojowych u małych dzieci, c) wypracowanie i wzmocnienie kluczowych umiejętności społeczno – zawodowych, w tym zwiększenie umiejętności aktywnego i samodzielnego poruszania się po rynku pracy przez osoby niepełnosprawne, d) wypracowanie i wzmocnienie kluczowych umiejętności społeczno – zawodowych, w tym zwiększenie umiejętności aktywnego i samodzielnego poruszania się po rynku pracy przez członków rodzin – opiekunów osób niepełnosprawnych, e) stworzenie kompleksowej infrastruktury służącej wsparciu osób niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością, łączącej funkcje diagnostyczne, rehabilitacyjne, terapeutyczne, edukacyjne i noclegowe (w tym zorganizowanie różnych form mieszkalnictwa), f) utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej, g) poprawa jakości (standardów) opieki zdrowotnej, terapeutycznej i edukacyjnej, h) zwiększenie dostępności do usług publicznych, i) zwiększenie oferty terapeutycznej, j) zwiększenie w regionie zatrudniania kadry posiadającej specjalistyczne i kierunkowe wykształcenie, k) możliwość podjęcia pracy zarobkowej, głównie przez matki, wychowujące dzieci niepełnosprawne, l) lepsze przystosowanie dorosłych osób niepełnosprawnych do samodzielnego życia. 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
<ul style="list-style-type: none"> a) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Giżycku , częściowo we współpracy z Haliną i Zbigniewem Sawickimi z Ogonek; b) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Mikołajkach; <p>Osoby niepełnosprawne lub zagrożone niepełnosprawnością z terenu WJM, rodzice, lekarze POZ, pracownicy ośrodków/instytucji działających na rzecz małych dzieci, terapeuci pracujący w przedszkolach</p>	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Nie dotyczy	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
<p>a) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Giżycku Prawo własności do terenu, wykonane badania geologiczne potwierdzające możliwość usytuowania</p>	

dobudowanego budynku dwukondygnacyjnego, wstępny projekt rozbudowy .
 Posiadanie specjalistycznej kadry , doświadczenie Stowarzyszenia w prowadzeniu wczesnej interwencji od 1995 roku.
 b) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Mikołajkach
 Stowarzyszenie w 2012 roku zakupiło działkę pod budowę obiektu na cele mieszkalnictwa dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich aktywizację zawodową.
 c) Halina i Zbigniew Sawiccy, Ogonki, ul. Giżycka 8, 11-600 Węgorzewo
 Nieodpłatne użyczenie przez właścicieli na rzecz PSOUU Koło w Giżycku prawa własności do terenu oraz obiektu, wstępny projekt przebudowy i adaptacji, niezbędna kadra /do zatrudnienia/, doświadczenie Stowarzyszenia w prowadzeniu podobnych projektów.
 d) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Mikołajkach uzyskało od Gminy mikołajki teren do realizacji projektu.

10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	Lata 2015 – 2018
11.	Miejsce/miejsca realizacji
	Giżycko, Mikołajki, Węgorzewo
12.	Budżet przedsięwzięcia
	Koszty całkowite: 13, 64 mln zł Dofinansowanie UE: 10, 91 zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 2, 73 mln zł
13.	Planowane źródła finansowania projektu
	a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) Środki własne beneficjentów;
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
	Przedsięwzięcia kluczowe Strategii: Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Giżycku
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
	Koszty przedsięwzięcia: a) działania miękkie tj.: działania profilaktyczne, działania informacyjno – szkoleniowe, aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych, aktywizacja społeczno-zawodowa członków rodzin – opiekunów osób niepełnosprawnych 0, 8 mln zł; b) działania inwestycyjne: 12, 84 mln zł brutto

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Giżycku	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest utworzenie Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii.</p> <p>Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Giżycku będzie przeznaczony dla dzieci i młodzieży, które z powodu zaburzeń rozwojowych, trudności w uczeniu się i zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym są zagrożone niedostosowaniem społecznym i wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania i socjoterapii. W skład młodzieżowego ośrodka socjoterapii weszłaby co najmniej jedna z następujących szkół: szkoła podstawowa specjalna, gimnazjum specjalne lub szkoła ponadgimnazjalna specjalna (w zależności od zapotrzebowania).</p> <p>Do zadań MOS należy eliminowanie przyczyn i przejawów zaburzeń zachowania oraz przygotowanie wychowanków do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi.</p> <p>Zadania byłyby realizowane poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> organizowanie zajęć resocjalizacyjnych, terapeutycznych, rewalidacyjnych, profilaktyczno-wychowawczych umożliwiających nabywanie umiejętności życiowych ułatwiających prawidłowe funkcjonowanie środowisku rodzinnym i społecznym organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. <p>Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii umożliwia wychowankom udział w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajęciach indywidualnych i grupowych, - zajęciach, rekreacyjnych, sportowych, turystycznych, - zajęciach kulturalno-oświatowych, - zajęciach umożliwiających rozwój indywidualnych zainteresowań i uzdolnień. <p>Podstawową formą prowadzenia zajęć w MOS byłyby grupy wychowawcze, liczące do 12 osób. Ośrodek zapewniałby wychowankom całodobową opiekę. Placówka prowadziłaby działalność w ciągu całego roku kalendarzowego jako placówka, w której nie przewiduje się ferii szkolnych. Ośrodek współpracowałby ze szkołami ogólnodostępnymi w zakresie diagnozowania i rozwiązywania problemów dydaktyczno-wychowawczych uczniów niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym uczęszczających do tych szkół.</p> <p>Według Raportu Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie z kwietnia 2013 r. ilość miejsc w Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii jest niewystarczająca w porównaniu ze zgłaszanymi potrzebami.</p> <p>Wg stanu na dzień 31.03.2013 roku w Polsce zgłoszonych w systemie jest 65 takich placówek. Nierównomierne rozłożenie Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii na terenie Polski utrudnia młodzieży dostęp do uzyskania pomocy. <u>Są województwa, w których nie ma ani jednego MOS, do nich zalicza się także województwo warmińsko-mazurskie.</u></p> <p>Jest też wiele województw, w których ośrodki socjoterapii istnieją, ale nie ma ani jednego miejsca dla dziewcząt. Na wskazanie miejsca w placówce na podstawie postanowienia sądowego oczekuje 76 nieletnich. Dziewczęta stanowią 45% nieletnich oczekujących na umieszczenie w MOS. Dane dotyczące wychowanków oczekujących na umieszczenie w tych placówkach na wniosek rodziców nie są znane.</p> <p>Utworzenie Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich (w Giżycku) pozwoliłoby na wykorzystanie części bazy placówek edukacyjnych, umożliwiło adaptację istniejących obiektów lub budowę.</p> <p>Kształcenie, czyli realizacja obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – odbywałby się w Podstawowej Szkole Specjalnej, Gimnazjum Specjalnym, Zasadniczej Szkole Zawodowej stanowiącymi integralną część MOS. Zajęcia szkolne zostały by wzbogacone o żeglarsstwo oraz łyżwiarstwo, ze względu na naturalne położenie Giżycka na obszarze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, oraz posiadaną profesjonalną bazę sportową, a także wykwalifikowaną kadrę trenerską.</p>	
2	Cele przedsięwzięcia
<ol style="list-style-type: none"> Utworzenie i rozwój Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii dla dzieci i młodzieży z obszaru WJM. Profesjonalne organizowanie pomocy młodzieży z zaburzeniami socjalizacji w wyrównaniu szans życiowych poprzez: wszechstronny rozwój ich osobowości, kształtowanie prawidłowych postaw społecznych człowieka i obywatela świadomego swoich życiowych celów i wyborów wolnych od nałogów. 	

4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne jest z celem głównym Strategii nr 5.2.1. Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej dotyczącym Kapitału społecznego i kapitału ludzkiego ponieważ traktowane są one jako jedne z najważniejszych czynników rozwoju, szczególnie w kontekście innowacji i rozwoju opartego o wiedzę.</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się w kierunek działań nr 1 - Nowoczesna Edukacja – Konkurencyjny Rozwój, gdzie zwrócono uwagę na potrzebę rozwoju inicjatyw służących kształtowaniu postaw obywatelskich i dobrego kapitału społecznego.</p>	
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa; b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 8 – Wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników, ,celu tematycznego 10 – Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsięwzięcie służy wspieraniu opieki i edukacji, aktywizacji zawodowej młodzieży wykluczonej społecznie; <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej. Ponadto wpisuje się w OSI - Obszary o słabym dostępie do usług publicznych, obszary peryferyzacji społeczno – gospodarczej.</p>	
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Utworzenie ośrodka socjoterapii; b) Objęcie stacjonarną opieką socjoterapeutyczną dzieci i młodzież z obszaru WJM; c) Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk wykluczonych oraz wzrost ich konkurencyjności na rynku pracy. 	
7	Beneficjent/beneficjenci
Gmina Miejska Giżycko	
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Gmina Miejska Giżycko	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
W II kwartale 2014 zostanie powołany zespół roboczy ds. przygotowania i wdrożenia przedsięwzięcia	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
<p>Okres realizacji - 2015 - 2017</p> <p>Okres realizacji wykonania projektów budowlanych wraz z pozwoleniami do końca 2015 roku.</p> <p>Budowa/ adaptacja budynku 2016 (w zależności od możliwości dysponowania obiektem lub jego brakiem w planowanym okresie realizacji przedsięwzięcia)</p> <p>Uruchomienie 2017 r.</p>	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Miasto Giżycko	

12	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 10 mln zł Dofinansowanie UE: 8mln zł (80 % kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 2 mln zł	
13	Planowane źródła finansowania projektu
a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) Środki własne beneficjentów;	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
Przedsięwzięcia kluczowe Strategii: Rozszerzenie działalności oraz podniesienie standardu i dostępności usług publicznych zapewniających opiekę, rehabilitację i aktywizację społeczno - zawodową osób niepełnosprawnych na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich oraz aktywizację społeczną i zawodową nieaktywnych członków ich rodzin-opiekunów.	
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
Szczegółowe informacje dotyczące zapotrzebowania na miejsca w placówkach Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii resortu edukacji w roku szkolnym 2013/2014 zawiera Raport Ośrodka Rozwoju Edukacji z kwietnia 2013 r. Ośrodek Rozwoju Edukacji również przygotował wykaz obowiązujących aktów prawnych dla MOS z data aktualizacji 15 marzec 2013 r. Zapoznając się z mapą graficzną przedstawiającą rozmieszczenie MOS w Polsce, stwierdza się, iż w województwie warmińsko-mazurskim nie utworzono tego typu placówki, gdzie w innych województwach występuje ich nawet kilka .	

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Poprawa dostępu do infrastruktury opiekuńczej, leczniczej i rehabilitacyjnej dla osób starszych na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest utworzenie zakładów opiekuńczo – leczniczego w Giżycku, kompleksu opiekuńczo-rehabilitacyjnego dla seniorów w Pisz, zapewniających stały pobyt i godne warunki egzystencji dla około 250 osób najbardziej potrzebującym oraz wymagającym dalszej stacjonarnej opieki poszpitalnej. Ponadto planowane są dwie placówki na terenie miasta Mrągowa (ośrodek usług senioralnych wraz z kompleksowym zagospodarowaniem obszarów sąsiadujących oraz Dom Opieki w Parafii bł. Honorata Koźmińskiego).</p> <p>Obszar dotyczący ochrony zdrowia osób starszych jest identyfikowany jako jeden z najważniejszych celów w polityce senioralnej w Polsce. Ideą przedsięwzięcia jest stworzenie kompleksowej opieki osobom starszym poprzez realizację profesjonalnych i całodobowych usług medyczno-opiekuńczych, stworzenie przyjaznej atmosfery i poczucia bezpieczeństwa, zapewnienie możliwości samorealizacji, jak również podniesienie aktywności fizycznej i zawodowej osób 55+.</p> <p>Ponadto celem projektu jest uwzględnienie zmian demograficznych w Polsce i Unii Europejskiej, związanych z wydłużającą się średnią długością życia, wzrostem wieku emerytalnego i procesem podwójnego starzenia się społeczeństwa.</p> <p>Kompleksy mogą być alternatywą w przypadku wzrostu zapotrzebowania na domy dla osób starszych wymagających opieki medycznej, jak również dla osób aktywnych fizycznie i zawodowo. Może w przyszłości rozwiązywać problemy nowej klasy społecznej – „ludzi czasu wolnego”, poprzez zabezpieczenie ich potrzeb ekonomicznych, zdrowotnych i opiekuńczych.</p> <p>Ośrodki w Pisz i Giżycku będą wyposażone w niezbędną infrastrukturę;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rehabilitacyjną przeznaczone na potrzeby kompleksu świadczące również usługi dla gości z zewnątrz. -rekreacyjne (bilardem, siłownią, itp.) wraz z kompleksem kulturalno-oświatowym (m.in. biblioteka, sala kinowa, wykładowa i konferencyjna, kaplice wyznaniowe). -z funkcją handlowo-usługową, działające na potrzeby kompleksu wraz restauracją, barem i kawiarnią. -gospodarcze (magazyny, zaplecza, pomieszczenia techniczne, szklarnie do produkcji zdrowej żywności). - parkową, ogrodową, ciągi piesze i rowerowe, korty do tenisa ziemnego, ogródki działkowe, place zabaw dla dzieci i inne urządzenia przeznaczone dla pensjonariuszy i osób odwiedzających; - mieszkalną dla około 250 osób (obiekty wyposażone w pokoje 1 lub 2 – osobowe o zróżnicowanym standardzie, w tym obiekt mieszkalny przeznaczony dla osób wymagających szczególnej opieki <p>Zakłady oferować będą następujący podstawowy pakiet świadczeń, który obejmowałby w szczególności: świadczenia lekarskie, świadczenia pielęgniarstwa, ogólną rehabilitację w podstawowym zakresie mającą na celu zmniejszenie skutków unieruchomienia oraz usprawnienie ruchowe, świadczenia psychologa, terapię zajęciową, leczenie farmakologiczne, leczenie dietetyczne, zaopatrzenie w środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne, zapewnienie badań diagnostycznych zleconych przez lekarza zakładu, zapewnienie transportu sanitarnego w dniu wypisu z zakładu lub w dniu skierowania pacjenta do szpitala albo na konsultację z wyłączeniem stanów nagłych, edukację zdrowotną polegającą na przygotowaniu rekonwalescenta i jego rodziny do samoopieki i samopielęgnacji w warunkach domowych.</p>	
3.	Cele przedsięwzięcia
<p>a) Stworzenie nowych form stacjonarnej opieki długoterminowej (całodobowej opieki, świadczeń medycznych obejmujących leczenie, pielęgnację i rehabilitację).</p> <p>b) Zapewnienie godnych warunków życia osób starszych poprzez stworzenie ciekawej oferty różnorodnych usług prozdrowotnych, kulturalnych, rekreacyjnych itp.</p>	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów

	rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii - Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia, w zakresie poprawy warunków życia, poprawy dostępu do usług publicznych.
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a)Umowa Partnerstwa (dalej UP); b)Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
	<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 9 –wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsięwzięcie służy wspieraniu opieki i aktywizacji osób niepełnosprawnych, starszych, - służy tworzeniu istotnej z punktu widzenia starzejącego się społeczeństwa infrastruktury społecznej; <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej. Ponadto wpisuje się w OSI - Obszary o słabym dostępie do usług publicznych, obszary peryferyzacji społeczno – gospodarczej. Ponadto projekt nawiązuje do rządowych „Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014 - 2020”, której celem jest wspieranie i zapewnienie możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych.</p>
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Utworzenie 4 nowoczesnych ośrodków dla osób starszych (utworzenie zakładów opiekuńczo – leczniczego w Giżycku, kompleksu opiekuńczo-rehabilitacyjnego dla seniorów w Pisz, ośrodka usług senioralnych w Mrągowie oraz Dom Opieki w Parafii bł. Honorata Koźmińskiego) ; b) Poprawa warunków życia osób starszych i dostępu do usług publicznych niezbędnych do godnego życia; c) Tworzenie wizerunku Mazury przyjazne seniorom
7.	Beneficjent/beneficjenci
	<ul style="list-style-type: none"> a) Podmioty lecznicze z terenu powiatu giżyckiego + partnerzy: organizacje pozarządowe, Gmina Miejska Giżycko; b) Stowarzyszenie Gospodarcze w Pisz, podmioty lecznicze z terenu powiatu piskiego; c) Caritas , kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; d) Przedsiębiorcy prywatni
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	Nie dotyczy
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji

Giżycko – etap wstępny.

Pisz - wytypowana lokalizacja zgodna z planem zagospodarowania przestrzennego północnej części miasta Pisz, wstępna dokumentacja architektoniczno-techniczna, opracowany biznesplan przedsięwzięcia, opinia środowiskowa w trakcie opracowywania

10. Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia

Pisz: 2016 - 2018

Giżycko: 2017- 2020

Mrągowo: 2017-2020

11. Miejsce/miejsca realizacji

Giżycko, Pisz, Mrągowo

12. Budżet przedsięwzięcia

Koszty całkowite: 39,5 mln zł

Dofinansowanie UE: 27,65 mln zł (70% kosztów całkowitych)

Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 11,85 mln zł

13. Planowane źródła finansowania projektu

- a) Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014 -20;
- b) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- c) Inne programy krajowe i zagraniczne dotyczące innowacji społecznych
- d) Wkład własny beneficjentów

14. Możliwe przedsięwzięcia komplementarne

Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:

- a) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.
- b) Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich
- c) Rozszerzenie działalności oraz podniesienie standardu i dostępności usług publicznych zapewniających opiekę, rehabilitację i aktywizację społeczno - zawodową osób niepełnosprawnych na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich oraz aktywizację społeczną i zawodową nieaktywnych członków ich rodzin-opiekunów.

15. Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

W przyszłości kompleksy powstałe w wyniku przedsięwzięcia mogą przejąć wiodącą rolę w koordynacji prac innych ośrodków o podobnej funkcji. Projekt ten może być wzorcem do tworzenia w obszarze WJM sieci ośrodków branży opiekuńczo-rehabilitacyjnej o różnych płaszczyznach specjalizacji, bądź specjalnego zakresu usług dla osób srebrnego pokolenia. Może być liderem w sieci miast przyjaznych seniorom. Istniejąca infrastruktura terenu, zapewnia realizację projektowanego kompleksu, jako obiektu wzorcowego, funkcjonującego zgodnie z wymogami ochrony środowiska, stanowiącego przykładowy element edukacyjny dla innych inwestycji w chronionym krajobrazie mazurskim.

Pierwszy, pilotażowy kompleks powstający w obrębie miasta Pizsa, stanowi modelowy projekt z zastosowaniem wielu innowacyjnych rozwiązań zarówno w zakresie funkcjonowania kompleksu jak również rozwiązań architektoniczno – technicznych, technologicznych i ochrony środowisko

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Mazury społecznie aktywne – stworzenie sieci ośrodków wspierających aktywność mieszkańców	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia <p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest uruchomienie i rozwój sieci współpracujących ze sobą ośrodków zajmujących się aktywizacją społeczną dzieci i młodzieży (np. młodzieżowe kluby integracji społecznej, świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe, Centrum Edukacji w Mrągowie) oraz osób starszych (kluby integracji społecznej, świetlice środowiskowe) z obszaru funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Założeniem jest stworzenie sieci w oparciu o istniejące już instytucje i obiekty w tym przede wszystkim domy kultury i świetlice. W związku z tym niektóre z nich muszą ulec modernizacji/przebudowie i doposażeniu. W uruchomionych ośrodkach realizowane będą różnorodne programy edukacyjno – kulturalne, terapeutyczne czy rekreacyjno - sportowe aktywizujące mieszkańców w odpowiednich grupach wiekowych. Współpraca ośrodków oparta zostanie o przygotowanie i realizację wspólnych programów, wymianę doświadczeń, wspólne szkolenia i doskonalenie kadry prowadzącej.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowane są następujące typy projektów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Modernizacja/przebudowa i doposażenie istniejących obiektów/pomieszczeń w celu przystosowania ich do pełnienia funkcji ośrodków aktywności lokalnej.</u> 2. <u>Realizacja programów skierowanych do dzieci i młodzieży opartych głównie o:</u> <ol style="list-style-type: none"> a) Intensywną socjoterapię i wsparcie psychologiczne – dotyczy to dzieci ze środowisk wykluczonych, posiadających dysfunkcje emocjonalne itp.; b) Bloki różnorodnych zajęć artystycznych; c) Różnorodne kursy doskonalące umiejętności i rozwijające zainteresowania, czy też stwarzające możliwości wyrównywania szans edukacyjnych; d) Działania z zakresu doradztwa zawodowego; e) Edukacja poprzez sport i rekreację. 3. <u>Realizacja programów skierowanych do osób starszych opartych głównie o:</u> <ol style="list-style-type: none"> a) Rozwój i współpracę Uniwersytetów Trzeciego Wieku /utworzenie Mazurskiego Forum Uniwersytetów Trzeciego Wieku/; b) Działania rozwijające zainteresowania kulturalno – edukacyjne oraz organizacja różnych form doskonalenia (np. kursy językowe, szkolenia na patent żeglarza, sternika itp.) ; a) Działania z zakresu profilaktyki zdrowia, a także wspomagające aktywność fizyczną. 4. <u>Wspólne szkolenia i forum wymiany doświadczeń kadry prowadzącej ośrodki na obszarze WJM.</u>
3.	Cele przedsięwzięcia
<ol style="list-style-type: none"> a) Uruchomienie współpracy ośrodków zajmujących się aktywizacją społeczną na obszarze WJM w celu stworzenia spójnego programu wsparcia dzieci, młodzieży oraz osób starszych; b) Zwiększenie oferty ośrodków skierowanej do dzieci, młodzieży i osób starszych; c) Modernizacja i przebudowa ośrodków zajmujących się aktywizacją lokalnych społeczności; d) Pobudzanie aktywności dzieci i młodzieży oraz osób starszych poprzez sieć młodzieżowych klubów integracji społecznej, świetlic wiejskich, świetlic środowiskowych oraz socjoterapeutycznych; e) Podjęcie skoordynowanych działań przeciwdziałających niedostosowaniu społecznemu, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniu wśród dzieci i młodzieży poprzez organizowanie różnych form wsparcia, a także promowanie pozytywnych – twórczych form aktywnego spędzania wolnego czasu; f) przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych, kształtowanie pozytywnego wizerunku osób w wieku 50 plus; g) promowanie idei ustawicznego kształcenia i zdobywania nowych umiejętności; h) wsparcie wyszkolenia kadry oraz jej integracja oparta o realizację wspólnych programów na terenie WJM; 	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów

	rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne jest z celem głównym Strategii nr 5.2.1. Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej dotyczącym Kapitału społecznego i kapitału ludzkiego ponieważ traktowane są one jako jedne z najważniejszych czynników rozwoju, szczególnie w kontekście innowacji i rozwoju opartego o wiedzę.</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się w kierunek działań nr 1 - Nowoczesna Edukacja – Konkurencyjny Rozwój, gdzie zwrócono uwagę na potrzebę rozwoju inicjatyw służących kształtowaniu postaw obywatelskich i dobrego kapitału społecznego.</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się w kierunek działań nr 2 – Integracja Społeczna i Budowa Zaufania, gdzie zwrócono uwagę na potrzeby dotyczące wsparcia inicjatyw edukacyjnych i wzmacniających kapitał społeczny dzieci i młodzieży, a także inwestycje w bazę instytucjonalną na rzecz rozwoju i promocji kultury i sportu (ośrodki, świetlice, obiekty sportowe, inne miejsca spotkań, w tym z dostępem do Internetu)</p>
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi c) Umowa Partnerstwa; d) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
	<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację następujących celów tematycznych:</p> <p>Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Zgodnie z wizją zawartą w Strategii Europa 2020, nowy model gospodarczy powinien opierać się nie tylko na innowacyjności oraz zrównoważonym rozwoju, ale również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu i ograniczeniu ubóstwa. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza dążenie do stworzenia gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i przedsiębiorczości. Zgodnie ze SRK 2020 walka z wykluczeniem społecznym jest jednym z celów działań w obszarze poprawy spójności społecznej i terytorialnej. W ramach UP wykluczenie społeczne rozumiane jest jako wykluczenie z życia społeczno-gospodarczego spowodowane ubóstwem oraz jako wykluczenie z dostępu do usług publicznych warunkujących możliwości rozwojowe. W tym kontekście wykluczenie z dostępu do usług publicznych może być spowodowane z jednej strony ich brakiem lub niewystarczającą jakością na danym obszarze, z drugiej zaś wysokimi kosztami. Wykluczenie społeczne określane jest zatem względem możliwości i warunków uczestnictwa osoby w życiu społecznym i gospodarczym.</p> <p>Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. Interwencje służące osiągnięciu tego celu będą koncentrowały się na następujących priorytetach: wzrost liczby dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych objętych wsparciem na danym etapie edukacji. Miałyby to duże znaczenie ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprzyjało poprawie jakości edukacji w szkołach obszaru WJM; - obejmowało wsparciem szkoły z obszarów ubogich i słabo rozwiniętych; <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące cele Strategii WM:</p> <p>Cel strategiczny 1 - wzrost konkurencyjności gospodarki, oraz cel strategiczny2 - wzrost aktywności społecznej w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych oraz obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji;</p>
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Zmodernizowanie, doposażenie i poprawa standardu ośrodków/ instytucji zajmujących się aktywizacją społeczną mieszkańców w obszarze WJM (Giżycko, Mrągowo, Pisz, Mikołajki, Miłki, gm. wiejska Giżycko); b) Przygotowanie i wdrożenie różnorodnych programów aktywizacji dzieci i młodzieży oraz osób starszych; c) Rozszerzenie kompetencji i stworzenie forum współpracy kadr prowadzących ośrodki w obszarze WJM.

7.	Beneficjent/beneficjenci
Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska), organizacje pozarządowe obszaru	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy)	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
W IV kwartale 2014 zostanie powołany zespół roboczy ds. przygotowania i wdrożenia przedsięwzięcia	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2016 – 2020	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12.	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 29,2 mln zł Dofinansowanie UE: 24,82 mln zł (85 % kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 4,38 mln zł <i>*wyszczególnienie kosztów pkt. 15 tabeli</i>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) PROW na lata 2014 – 2020; c) Środki własne gmin.	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
Przedsięwzięcia kluczowe Strategii: a)Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z terenów słabiej rozwiniętych gospodarczo oraz podniesienie jakości usług edukacyjnych; b)Rozszerzenie działalności oraz podniesienie standardu i dostępności usług publicznych zapewniających opiekę, rehabilitację i aktywizację społeczno - zawodową osób niepełnosprawnych na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich oraz aktywizację społeczną i zawodową nieaktywnych członków ich rodzin-opiekunów; c)Mazurska szkoła pod żaglami	
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
Koszty inwestycyjne – 14,5 mln zł w tym: Mrągowo – 4,8 mln zł w tym Centrum Edukacji , Giżycko – 4 mln zł, Pisz – 3 mln, Mikołajki – 0,5 mln zł, Ruciane Nida – 0,9 mln zł, gm. wiejska Giżycko – 0,7 mln zł, Miłki – 0,6 mln zł; Koszty projektów miękkich: 14,7 mln zł (12 gmin, przez okres 3 lat)	

1.	Nazwa przedsięwzięcia
System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
	<p>Przedsięwzięcie obejmuje przygotowanie i wdrożenie systemu szkoleń dla przedsiębiorców, pracowników JST, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej. System szkoleń ma spowodować podniesienie kompetencji marketingowych i promocyjnych liderów i pracowników sektora turystycznego. Podniesienie kwalifikacji kadr, zwiększy możliwości konkurencyjne wobec innych regionów turystycznych.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących zadań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zbudowanie serwisu do e-learningu, na którym dostępne będą wszystkie szkolenia przeprowadzone w ramach przedsięwzięcia. 2. Kursy i szkolenia z zakresu: <ol style="list-style-type: none"> a) podnoszenia kompetencji w zakresie marketingu turystycznego, tworzenia i sprzedaży produktów turystycznych, nowoczesne techniki e-marketingu; b) podniesienia kwalifikacji pracowników sektora turystycznego w zakresie przewodnictwa terenowego; c) szkolenia z zakresu turystyki 2.0 (travel 2.0), czyli szeroko rozumianych działań w Internecie, w tym media społecznościowe (platformy społecznościowe - Facebook, blogi i mikroblogi -Twitter, społeczności kontentowe- YouTube itp), d) wykorzystania <i>technologii</i> informacyjnych i komunikacyjnych (<i>ICT</i>) w <i>turystyce</i> nowe media, narzędzia Google, takie jak Google Maps czy Google Analytics, szkolenia z SEO, techniki i psychologia sprzedaży, marketing w hotelarstwie, budowanie przewagi konkurencyjnej, copywriting zarówno internetowy jak i na potrzeby pisanych ofert, revenue management, zarządzanie marką, PR, zarządzanie relacjami z klientem, lean management, e) tworzenia przyjaznego wizerunku regionu na rynkach zagranicznych ze szczególnym uwzględnieniem rynku rosyjskiego poprzez szkolenie pracowników sektora turystycznego w zakresie pozyskiwania klientów, specyfiki obsługi turystów z różnych krajów. W skład szkoleń weszłyby następujące obszary: kursy językowe, zwłaszcza języka branżowego - w zakresie marketingu; f) tworzenia przyjaznego wizerunku regionu dla turystyki biznesowej poprzez szkolenia pracowników sektora turystycznego w zakresie pozyskiwania klienta biznesowego, organizacji konferencji i kongresów g) tworzenia nowych produktów turystycznych oraz ich komercjalizacja, zwłaszcza produktów przyrodniczych <p>Kompleksowa oferta wpłynęłaby pozytywnie na kwalifikacje lokalnych kadr, a tym samym na rozwój regionalnej gospodarki turystycznej. Istotna byłaby organizacja szkoleń dla pracowników informacji turystycznych, organizacji pozarządowych w zakresie podniesienia kwalifikacji w ramach tworzenia, pakietowania oferty turystyki w tym przyrodniczej i ekologicznej. W ramach tworzenia turystycznych produktów realizacja projektu „Nieodkryte Mazury” – trzyletni cykl edukacyjnych leśno-terenowych warsztatów, obozów i wypraw przyrodniczych, połączonych ze szkoleniami dla przedsiębiorców z regionu i partnerów zagranicznych. W programie nauka między innymi znajdą się zakładanie ekologicznych ogrodów (uprawy warzyw i owoców, nasadzanie drzew) oraz ekologiczna żywność.</p>
3.	Cele przedsięwzięcia
	<ol style="list-style-type: none"> a) rozwój kompetencji kadr i przedsiębiorstw związanych z obsługą ruchu turystycznego oraz marketingiem gospodarczym;

	<ul style="list-style-type: none"> b) zdobywanie nowych umiejętności i kwalifikacji jako forma rozwoju przedsiębiorstw z branży turystycznej; c) integracja podmiotów gospodarczych sektora turystycznego w ramach wspólnych szkoleń; d) zdobywanie umiejętności tworzenia wspólnych programów promocyjno – marketingowych oraz produktów turystycznych charakterystycznych dla obszaru WJM.
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celami strategicznymi: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM</p>
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
	<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację , celu tematycznego 2 – zwiększanie dostępności , stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno – komunikacyjnych, celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybactwa i akwakultury, celu tematycznego 8 – wspieranie zatrudnienia i mobilności zawodowej pracowników ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dotyczy wsparcia kompetencji przedsiębiorstw w zakresie wykorzystania TIK; - dotyczy promocji gospodarczej i turystycznej obszaru i funkcjonujących na jego terenie przedsiębiorstw w kraju i zagranicą; - stwarza możliwości do powstawania i rozwoju MŚP; - dotyczy działań na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych; - dotyczy dostarczenia kompleksowych usług szkoleniowych odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki, cel strategiczny 1 - Wzrost konkurencyjności gospodarki - w zakresie wzrostu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji. Ponadto wpisuje się we wszystkie inteligentne specjalizacje województwa. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji - Tygrys warmińsko-mazurski;</p>
6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) stworzenie nowoczesnej platformy we – e -learningowej umożliwiającej zdobywanie umiejętności z zakresu obsługi ruchu turystycznego, marketingu, znajomości języków obcych; b) przeprowadzenie szeregu cykli szkoleniowych skierowanych do szeroko rozumianej branży turystycznej rozwijających ich kompetencje;
7.	Beneficjent/beneficjenci
	<p>a) związek organizacji turystycznych w którego skład wchodzi Lokalna Organizacja Turystyczna Mazury Południowe, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemia Mrągowska, Klaster Turystyczny Mazury, Węgorzewska Lokalna Organizacja Turystyczna Mazury Północne;</p> <p>b) organizacja gmin i powiatów obszaru WJM;</p>

	c) organizacje pozarządowe.
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	związek organizacji turystycznych
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
	Na etapie koncepcyjnym
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	2015 – 2019
11.	Miejsce/miejsca realizacji
	Obszar funkcjonalny WJM
12.	Budżet przedsięwzięcia
	Koszty całkowite: 4 mln zł Dofinansowanie UE: 2,8 mln zł (70%) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 1,2 mln zł
13.	Planowane źródła finansowania projektu
	a) Regionalny Program Operacyjny W i M na lata 2014- 2020; b) Środki własne beneficjentów;
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
	Przedsięwzięcia kluczowe Strategii: a) Mazurska Karta Turystyczna „Sailpass”; b) Cyfrowe Mazury; c) 7 cudów Mazur; d) Mazurska Pętla Rowerowa; e) Mazury – naturalnie przez naturę; f) Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Mazury – naturalnie przez Naturę	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na terenach cennych przyrodniczo tj. rzekach Sapinie, Pisie i Orzyszy, tworzących Mazurski Szlak Kajakowy.</p> <p>Wzdłuż szlaku WJM rozciągają się liczne obszary, które ze względu na swoje walory przyrodnicze zostały objęte programem Natura 2000, nie brakuje też cennych i znanych rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu, występuje Mazurski Park Krajobrazowy. Jednocześnie moda na ekologię i zdrowy styl życia powoduje, że coraz więcej osób zainteresowanych jest poznawaniem atrakcji przyrodniczych i uprawianiem turystyki aktywnej. Tymczasem znaczna część miejsc cennych przyrodniczo położonych w regionie WJM nie posiada odpowiedniej infrastruktury (kładek, dojsć, wiat, koszy na śmieci, tablic informacyjnych, małych przystani itp.), brakuje też oznakowanych szlaków turystycznych, opisów miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych. Co najważniejsze nie ma skoordynowanego systemu informacji dotyczących atrakcji przyrodniczych dla całego regionu. Tymczasem oprócz znanego wszystkim Szlaku WJM i szlaku rzeki Krutyni na Mazurach jest jeszcze kilka uroczych i cennych przyrodniczo i turystycznie rzek. . Dlatego celem przedsięwzięcia jest skanalizowana i uporządkowana turystyka kajakowa po szlakach biegnących przez najcenniejsze zakątki Mazur. Mazurskie szlaki to rzeka Pisa (wpada do Narwi, dł. ok. 80 km), Sapina (wpada do j. Święcajty koło Węgorzewa, dł. 36 km), szlak kajakowy Michała Kajki (wpada do j. Śniardwy, dł. 34 km),</p> <p>Projekt Mazurskiego Szlaku Kajakowego zakłada modernizację wymienionych szlaków kajakowych oraz wspólną promocję jako spójnego produktu turystycznego skierowanego do turysty aktywnego uprawiającego kajakarstwo. Wszystkie wymienione szlaki kajakowe (z wyjątkiem Dajny) mają bezpośrednie połączenie ze Szlakiem Wielkich Jezior Mazurskich, który dla Mazurskiego Szlaku Kajakowego staje się osią łączącą nie tylko szlaki, ale też miasta i atrakcje.</p> <p>Realizacja w zakresie infrastrukturalnym obejmowałaby wykonanie niezbędnej infrastruktury turystycznej (mini przystani/miejsc slipowania (7 punktów) i biwakowsk (8szt), kładek i pomostów(11 szt), tablic informacyjnych (19 szt) w miejscach odwiedzanych turystycznie. Ponadto w zakresie promocyjnym przedsięwzięcie obejmowałby przygotowanie materiałów informacyjnych (map, folderów, aplikacji mobilnej itp.).</p>	
3.	Cele przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> a) rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo; b) zapewnienie lepszej ochrony wartości przyrodniczych Mazur, przy jednoczesnym zwiększeniu atrakcyjności turystycznej obszaru; c) rozwój gospodarczy WJM w oparciu o zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru; d) promocję walorów przyrodniczych i kulturowych Mazur. 	
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 - Regionalny produkt turystyczny WJM</p>	
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi
<ul style="list-style-type: none"> a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM) 	

a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów ponieważ:
- prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru(rozwój ekoturystyki). Przedsięwzięcie jest przykładem rozwoju infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającej z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.

b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody.

6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) przygotowanie infrastrukturalne oraz promocja szlaków turystycznych zlokalizowanych w obszarach cennych przyrodniczo (3 szlaki); b) wydanie przewodników i map oraz aplikacji mobilnej; c) stworzenie nowej oferty turystycznej szlaku WJM; 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
Gminy: Orzysz, Pozezdrze, Pisz, Lasy Państwowe, RZGW oraz pozostałe gminy leżące wzdłuż opisywanych szlaków	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Gotowe dokumentacje techniczne do części inwestycji.	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2015 – 2018	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12.	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 1, 6 mln zł Dofinansowanie UE: 1,28 mln zł (80% kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 0,32 mln zł</p>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
<ul style="list-style-type: none"> a) Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020; b) Wkład własny beneficjentów; 	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Przywrócenie dawnej popularności dla szlaku wodnego rzeki Sapiny między jeziorami Gołdapiwo i 	

Święcajty; b) Mazurska Pętla Rowerowa; c) 7 cudów Mazur; d) Mazurski serwis rezerwacyjno-sprzedażowy; e) System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM; f) Promocja gospodarcza Mazur poprzez zintegrowane działania przedsiębiorców turystycznych w ramach regionalnego systemu Mazurskich Kart Turystycznych Sailpass.	
15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1.	Nazwa przedsięwzięcia
Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru WJM	
2.	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Jedną z największych przeszkód w rozwoju gospodarczym obszaru WJM jest słaba dostępność oraz słaba wewnętrzna spójność komunikacyjna obszaru WJM. Wyraźnie rysują się następujące problemy komunikacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słaba jakość połączeń dróg lokalnych obsługujących tereny ważne dla rozwoju gospodarczego obszaru z przebiegającymi drogami krajowymi oraz ośrodkami powiatowymi; - słabe skomunikowanie pomiędzy gminami z różnych powiatów, często kluczowych dla lepszej współpracy gospodarczej, pobudzania rynku pracy i wzrostu dostępności atrakcji turystycznych; - długi czas dojazdu do Olsztyna w szczególności z Węgorzewa, a także Pozezdrza, Miłek, Orzysz i Pisz; - zły stan techniczny dróg lokalnych prowadzących do istotnych gospodarczo i turystycznie obszarów WJM. <p>Słaba dostępność komunikacyjna obszaru oraz brak wewnętrznej spójności komunikacyjnej ogranicza znacznie możliwości wykorzystywania potencjału gospodarczego obszaru, mobilność lokalnej społeczności, zaczyna także stanowić kluczową z punktu widzenia turystów barierę. W związku z tym konieczne staje się podjęcie działań zmierzających nie tylko do skrócenia czasu podróży między poszczególnymi miejscowościami, lecz do stworzenia sieci dobrych i różnorodnych powiązań komunikacyjnych na obszarze WJM podnoszących atrakcyjność turystyczną obszaru, a także zwiększających dostępność do różnorodnych usług dla mieszkańców obszaru. Podstawą tych działań jest dobre skomunikowanie dróg lokalnych (szczególnie tych o dużym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego) z przebiegającymi przez obszar drogami krajowymi.</p> <p>W związku z powyższym w ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących inwestycji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z dk nr 16. <ol style="list-style-type: none"> a) Tałcka pętla turystyczna - przebudowa dróg gminnych na odcinku Prawdowo - Stare Sady - Jora - Faszcz - Nowe Sady. Etap I - Prawdowo - Stare Sady. Inwestycja umożliwi skomunikowanie ważnych gospodarczo i turystycznie terenów (3 hotele, liczne pensjonaty i kwatery turystyczne, tor na którym rozgrywany jest Samochodowy Rajd Polski) położonych bezpośrednio przy szlaku WJM z dk nr 16 w bezpośrednim sąsiedztwie Mikołajek. b) Remont drogi gminnej Nr 169019N w msc. Marcinkowo gm. Mrągowo (wiejska) - połączenie drogi krajowej Nr 16 z drogą wojewódzką Nr 600 2. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z dk nr 58 <ol style="list-style-type: none"> a) Budowa ul. Nadbrzeżnej w Rucianym - Nidzie. Droga pozwoli na połączenie dróg gminnych i leśnych prowadzących do ośrodków turystycznych umiejscowionych przy jeziorze Nidzkim. b) Budowa ulic w mieście ul. Gruntowa, Ogrodnicza Sadownicza w Rucianym - Nidzie. c) Budowa ul. Kmicica w Pisz. d) Budowa ul. Słubickiej w Pisz. e) Przebudowa drogi gminnej w obrębie wsi Łupki Przebudowa drogi umożliwi bezpośredni dostęp z dk nr 58 do ośrodków turystycznych położonych nad jeziorem Roś z pominięciem przejazdu przez miasto Pisz. f) Przebudowa drogi powiatowej Nr 1522N Rozogi -gr.woj-Karpa –Turośl-dr. kraj. Nr 58, 63 (Pisz) od km 22+740,5 do km 30+873,5. Zbiorcza droga powiatowa pełniąca znaczącą rolę komunikacyjną w powiązaniu z drogami krajowymi Nr53,58,59,63. Z uwagi na lokalizację w jej otoczeniu wielu jezior w tym - j.Nidzkiego ,j. Roś, jest na niej wzmożony ruch turystyczny, w tym pieszo – rowerowy. 3. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z dk nr 59 <ol style="list-style-type: none"> a) Przebudowa ul. H.Sawickiej w Rynie. Droga gminna stanowiąca dojazd do ośrodków wczasowych. b) Przebudowa ul. Mazurskiej w Rynie. Droga gminna stanowiąca dojazd do ośrodków wczasowych. c) Przebudowa drogi gminnej od drogi krajowej nr 59 do miejscowości Wejdyki – gm. Ryn. d) Przebudowa drogi gminnej od drogi krajowej nr 59 do miejscowości Krzyżany – gm. Ryn. e) Przebudowa drogi gminnej od drogi krajowej nr 59 do miejscowości Słabowo – gm. Ryn. f) Przebudowa drogi gminnej Sterławki Małe – Szczybały Giżyckie. Łączy dk nr 59 z drogą wojewódzką 592. g) Budowa drogi na ul. Krótkiej w Mrągowie. 4. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z dk nr 63 <ol style="list-style-type: none"> a) Przebudowa drogi powiatowej od skrzyżowania z drogą krajową nr 63 do miejscowości Pilchy oraz 	

	<p>miejsowości Łysonie</p> <p>b) Przebudowa drogi powiatowej Nr 1718N dr. kraj. nr 63 (Ruda) – Rydzewo – Jagodne Małe na odcinku od 4+850 do 6+330</p> <p>c) Przebudowa drogi Spytkowo – Świdry. Spytkowo, Świdry . Stanowi połączenie dk nr 63 z drogą powiatową nr 1732N.</p> <p>d) Budowa drogi nad jez. Świącajty. Połączenie dk nr 63 z drogą powiatową nr 1807 N.</p> <p>e) Przebudowa dr. powiatowej Nr 1720N dk nr 63 (Miłki) – Marcinowa Wola – gr. pow.-Cierzpięty –Orzysz dk 63. Ważna droga o znaczeniu lokalnym, łącząca powiat giżycki z powiatem piskim.</p> <p>f) Przebudowa drogi powiatowej Nr 1799N Kamionek Wielki – Radzieje; dr.kraj nr 63 (Perły) – Biedaszk. Tworzy bezpośrednie połączenie terenów turystycznych i inwestycyjnych z dk nr 63</p> <p>g) Przebudowa drogi powiatowej Nr 1734N, 1750N (granica powiatu – odc. dr pow. nr 1734N – Jakunówko – Węgorzewo). Tworzy bezpośrednie połączenie terenów turystycznych i inwestycyjnych z dk nr 63 oraz powiatem giżyckim.</p> <p>h) Budowa ulicy Chrobrego stanowiącej połączenie drogi powiatowej nr 1807 N z dk nr 63 w Węgorzewie.</p> <p>i) Budowa dróg w ul. Długiej, Lipowej, Jaworowej wraz z sięgaczem ul. Towarowej w Mrągowie.</p> <p>j) Budowa drogi w ul. Cichej w Mrągowie.</p> <p>k) Przebudowa ulic Krasińskiego, Słowackiego, Orzeszkowej w Mrągowie.</p> <p>l) Budowa dróg w ul. Akacjowej, Jaśminowej , Bukowej, Grabowej, Klonowej, Kalinowej w Mrągowie.</p> <p>m) Budowa drogi w ul. Torowej.</p> <p>n) Przebudowa ulic Plutonowej i Sienkiewicza.</p> <p>5. Inwestycje na drogach lokalnych przebiegające przez tereny ważne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego WJM.</p> <p>a) „Duża pętla Mamr” - odcinek I. Przebudowa dr. powiatowej nr 1803N gr. pow. – Doba – Kamionki – dr.woj. nr 592 na odcinku gr. powiatu – Doba. Tworzy połączenie komunikacyjne dróg wojewódzkich nr 592 i nr 650. Droga łącząca powiat giżycki z powiatem węgorzewskim</p> <p>b) „Duża pętla Mamr” odcinek II Przebudowa drogi powiatowej nr 1803N (Radzieje - Doba - dr. woj. nr 592) do granicy powiatu węgorzewskiego.</p> <p>c) Poprawa dostępności turystycznej terenów przy ul. Jaszczurcza Góra - ul. Giżycka – droga wojewódzka nr 591 w Mrągowie.</p>
3.	Cele przedsięwzięcia
	<p>a) poprawa jakości połączeń dróg lokalnych obsługujących tereny ważne dla rozwoju gospodarczego obszaru z przebiegającymi drogami krajowymi oraz ośrodkami powiatowymi;</p> <p>b) poprawa wewnętrznego skomunikowania obszaru WJM;</p> <p>c) poprawa stanu technicznego dróg lokalnych prowadzących do istotnych gospodarczo i turystycznie obszarów WJM.</p>
4.	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym Strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 5 - Inwestycje komunikacyjne.</p>
5.	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi
	<p>a) Umowa Partnerstwa (dalej UP);</p> <p>b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)</p>
	<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 7 – Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych ponieważ:</p>

- powoduje zwiększenie wewnątrz regionalnej dostępności transportowej poprzez włączenie dróg lokalnych do sieci dróg krajowych;
- powoduje skomunikowanie strategicznych dla rozwoju gospodarczego obszarów na terenie WJM oraz usprawnienie połączeń między ośrodkami życia społeczno – gospodarczego obszaru WJM.

b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie zwiększenia wewnętrznej spójności regionu. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody oraz żywność wysokiej jakości. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji - Tygrys warmińsko-mazurski oraz obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej.

6.	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Zrealizowanych zostanie 31 inwestycji wpływających pozytywnie na wewnętrzną i zewnętrzną spójność i dostępność komunikacyjną obszaru WJM; b) Zmodernizowanych i przebudowanych zostanie ok. 115 km dróg lokalnych o dużym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego obszaru WJM, w większości komunikujących obszar z drogami krajowymi. 	
7.	Beneficjent/beneficjenci
<p>Gminy: Węgorzewo, Giżycko, Giżycko – gm. wiejska, Miłki, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo – gm. wiejska Powiaty: Giżycki, Piski i Węgorzewski.</p>	
8.	Jednostka zarządzająca/koordynująca
<p>Organizacja gmin/powiatów objętych strategią</p>	
9.	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
<p>Gotowe dokumentacje techniczne oraz pozwolenia na budowę dla części inwestycji.</p>	
10.	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
<p>2014 – 2020</p>	
11.	Miejsce/miejsca realizacji
<p>Zgodnie z punktem 7</p>	
12.	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 160 mln zł Dofinansowanie UE: 112 mln zł (70% kosztów) Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 48 mln zł</p>	
13.	Planowane źródła finansowania projektu
<ul style="list-style-type: none"> a) Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020; b) PROW na lata 2014 – 2020; c) Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych; d) Środki własne beneficjentów; 	
14.	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcia kluczowe Strategii:</p>	

-
- a) Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich.
 - b) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.
 - c) Mazurska Pętla Rowerowa
 - d) Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej.

Przedsięwzięcia komplementarne:

- a) Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru WJM – inwestycje planowane do realizacji w ramach PROW na lata 2014-20 oraz Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych.

15.	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

**LISTA PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH DO PRZEDSIĘWZIĘĆ KLUCZOWYCH
OBSZARU WJM**

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Całkowita wartość projektu	Planowane źródło finansowania
OCHRONA ŚRODOWISKA				
1	Rozbudowa sytemu odprowadzania ścieków wraz z uporządkowaniem gospodarki wodnej w Gminie Pozezdrze – Przerwanki, Jakonówko	Gmina Pozezdrze	8 mln zł	Środki własne, PROW na lata 2014-20
2	Uporządkowanie gospodarki wodnej na terenie Gminy Pozezdrze - Radziszewo, Gębałka, Piłaki Wielkie, Wyłudy, Pozezdrze	Gmina Pozezdrze	3,5 mln zł	
3	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Orzysz- ul. Wyzwolenia, Wierzbińska, Mazurska, Cierniaka oraz w miejscowościach, Grądy Podmiejskie, Góra, Pianki	Gmina Orzysz	5 mln zł	
POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ OBSZARU WJM				
5	Przebudowa drogi gminnej nr 130027N w miejscowości Szymonka	Gmina Ryn	2,1 mln zł	Środki własne, PROW NA LATA 2014-20 ORAZ NARODOWY PROGRAM PRZEBUDOWY DRÓG LOKALNYCH
6	Przebudowa ul. Lipowej w Rynie	Gmina Ryn	1 mln zł	
7	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1726N na trasie Ryn – Rudówka – Szymonka – droga wojewódzka Nr 643	Gmina Ryn	11 mln zł	
8	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1791N na trasie drogi krajowej Nr 59 ze Skop – przez Monetki – do Starej Rudówki – przez drogę gminną do drogi– droga wojewódzka Nr 643	Gmina Ryn	10 mln zł	
9	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1728N na trasie od drogi krajowej Nr 59 w Tros - Jezioro – do Sterławek Wielkich do drogi wojewódzkiej Nr 592	Gmina Ryn	10 mln zł	
10	Przebudowa ul. Kościuszki i Lipowej w Rynie	Gmina Ryn	0,6 mln zł	
11	Budowa drogi Wygryny Iznota	Gmina Ruciane - Nida	6 mln zł	
12	Budowa drogi Wólka – Osiniak- Piotrowo	Gmina Ruciane - Nida	0,6 mln zł	
13	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Żelwagi	Gmina Mikołajki	1,44 mln zł	
14	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Woźnice	Gmina Mikołajki	1,2 mln zł	
INFRASTRUKTURA REKREACYJNO – SPORTOWA DLA ROZWOJU OBSZARU WJM				
15	Budowa miejskiego kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Giżycku	Gmina Miasto Giżycko	15 mln zł	Środki własne, PROW NA LATA

16	Przebudowa stadionu miejskiego wraz zapleczem socjalnym.	Gmina Miasto Mrągowo	13,25 mln zł	2014-20, programy krajowe np. Ministerstwa Sportu
17	Zagospodarowanie terenów zielonych obszaru przewietrzania miasta	Gmina Miasto Mrągowo	0,8 mln zł	
18	Utworzenie parku sportowo - rekreacyjnego przy jez. Sołtysko, w ramach idei Sport Zmienia Mrągowo	Gmina Miasto Mrągowo	1,8 mln zł	
19	Zagospodarowanie terenów rekreacyjno - sportowych przy ul. Młynowej	Gmina Miasto Mrągowo	1,5 mln zł	
20	Budowa Centrum Sportów i Rekreacji w Rynie z wykorzystaniem walorów Jez. Ryńskiego	Gmina Ryn	12 mln zł	
21	Miejsce wypoczynku i rekreacji w Sulimach.	Gmina Giżycko - wiejska	0,25 mln zł	
22	Zagospodarowanie historyczno - turystyczne miejscowości Doba i wyspy Gilma.	Gmina Giżycko - wiejska	5 mln zł	
23	Regionalna Baza Sportów Wodnych	Powiat Mrągowski	22 mln zł	
24	Modernizacja bazy szkoleniowej Zespołu Oświatowo-Sportowego „Baza” w Mrągowie	Powiat Mrągowski	3 mln zł	
25	Utworzenie Mazurskiego Szkolnego Ośrodka Wychowania Wodnego	Powiat Giżycki	3 mln zł	
26	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Piszcu (II etap)	Powiat Piski	4 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-2020, PROW na lata 2014-2020, PO „Rybnictwo i Morze” 2014-2020
27	Park Rybacki w Orzyszu - nowa atrakcja turystyczna uzupełniająca ofertę przedsiębiorstw w branży turystycznej. Wyposażenie w bazę replik żaglowo-wiosłowych łodzi Galindów i cykliczna organizacja wydarzenia „Regaty Oldtimerów” na szlaku WJM	Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze”, Partnerstwo Lokalnych Grup Działania z obszaru WJM	2 mln zł	
INFRASTRUKTURA MEDYCZNA				
28	Program Dostosowania ZOZ do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dn. 2 lutego 2011r.	Powiat Mrągowski	22 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-2020
29	Rewitalizacja parku i budowa ogrodu zimowego dla dzieci w Szpitalu Giżyckim Sp z o.o.	Powiat Giżycki	2,69 mln zł	
30	II etap rozbudowy szpitala o dodatkowe dwa piętra, usytuowane nad obecnym Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym.	Powiat Giżycki	20 mln zł	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA DLA SENIORÓW				

31	Wsparcie systemowe seniorów zagrożonych chorobami cywilizacyjnymi na obszarze WJM w zależności od potrzeb na danym terenie: 1. Środowiskowe Domy Samopomocy 2. Dienne formy wsparcia 3.Domy Dziennego Pobytu 4. Do Pomocy Społecznej dla Chorych na Alzheimer	Powiat Giżycki	7 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20
32	Wsparcie systemowe seniorów zagrożonych chorobami cywilizacyjnymi na obszarze WJM w zależności od potrzeb na danym terenie: 1. Środowiskowy Dom Samopomocy	Powiat Mrągowski	2 mln zł	
33	Otwarcie zakładu opiekuńczo – leczniczego lub opieki długoterminowej.	Powiat Mrągowski	2 mln zł	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ „MIĘKKIE” PROJEKTY PRZCIWDZIAŁAJĄCE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU DZIECI I MŁODZIEŻY				
34	Wsparcie systemowe dzieci i młodzieży i ich rodzin na obszarze W.J.M., zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zastępcze formy opieki - Piecza Zastępcza tj.: 1. Rodzinne Domy Dziecka do 8 dzieci. 2. Placówki Opiekuńczo -Wychowawcze typu Rodzinnego do 8 dzieci. 3. Placówki Opiekuńczo -Wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego do 14 dzieci.	Powiat Giżycki	10 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20
35	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Rybnie	Powiat Mrągowski	3 mln zł	
36	Wyrównanie szans edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez systemowe wsparcie socjoterapeutyczne na obszarze WJM - „Stret Walker”- wychowawca podwórkowy ORAZ Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Powiat Giżycki	0,75 mln zł	
BAZA OŚWIATOWA				
37	Mazurskie perły edukacyjne Rewitalizacja, rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego kampusu edukacyjnego I Liceum Ogólnokształcącego – Zespół Szkół	Powiat Giżycki	14 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20

	Elektronicznych w Giżycku			
38	Modernizacja I Liceum Ogólnokształcącego im. Obrońców Westerplatte w Mrągowie	Powiat Mrągowski	3,4 mln zł	
PROJEKTY Z ZAKRESU PROMOCJI GOSPODARCZEJ OBSZARU				
39	Regaty amatorów na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich – impreza promująca obszar funkcjonalny WJM	Mazurski Związek Organizacji Turystycznych	2 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20, PROW na lata 2014-20
40	Rowerową drezyną po Mazurach – uruchomienie drezyn rowerowych na wyłączonych z eksploatacji trasach kolejowych: Mrągowo – Mikołajki oraz Węgorzewo – Mamerki – Gierłoż wraz z ofertą zwiedzania atrakcji turystycznych z przewodnikiem (gotowe pakiety)			
41	Integracja oferty zimowej w pakiet wydłużający sezon turystyczny „Zimowe Mazury”: - Mazurska Olimpiada Zimowa – cykl Imprez sportowo-rekreacyjnych odbywających się podczas ferii zimowych w różnych mazurskich miejscowościach.			
42	Łączona Impreza posezonowa kajakowo – rowerowa polegająca na jednoczesnym przeprowadzeniu dwóch imprez: spływu kajakowego Pisz/Ruciane Nida – Czarniachowsk (jako kontynuacja i wydłużenie Międzynarodowego Spływu Kajakowego Węgorapa – Angerapa) oraz Tour de Mazury, czyli rajdu rowerowego.			
43	Komercjalizacja nowego produktu turystycznego „Zaginione Wioski Puszczy Piskiej”			
44	Integracja przedsiębiorstw w ramach komercjalizacji kajakowych produktów turystycznego: wokół kajakowego szlaku Dajny (Mrągowo – Święta Lipka), szlaku Węgorapy i Angrapy (Węgorzewo – Czarniachowsk), szlaku Sapiny (Kruklin – Ogonki), Szlak rzeki Pisy, Szlak M. Kajki, Szlak rzeki Wilkus			

PROJEKTY POPRAWIAJĄCE DOSTĘP DO USŁUG PUBLICZNYCH I PRZECIWDZIAŁAJĄCE WYKLUCZENIU				
45	Promocja i wspieranie sportu dziecięcego i młodzieżowego na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich	Samorządy WJM	10 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20
46	Organizacja kursów komputerowych . Wyposażenie mieszkańców w komputery oraz dostęp do Internetu w mieście Mrągowie. (3 lata 50 gospodarstw domowych)	Gmina Miasto Mrągowo	0, 8 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20
47	Wakacyjne obozy muzyczno – taneczne. Wymiana międzynarodowa - obozy dla członków Mrągowskiej Orkiestry Dętej oraz Zespołu Wokalno – Tanecznego „Sukces”	Gmina Miasto Mrągowo	0,6 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20, EWT
48	Rozszerzenie oferty zajęć Miejskiego Domu Kultury w Mrągowie o zajęcia rekreacyjno – sportowe dla dzieci i młodzieży z nadwagą	Gmina Miasto Mrągowo	0,08 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20

11. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA

Batyk I. M., Chomicz R., 2013, „Turystyka żeglarska na Wielkich Jeziorach Mazurskich jako markowy produkt Warmii i Mazur”, *Journal of Health Sciences*, 3 (3).

Chomicz R., Batyk I., 2012, „Pomiar wielkości ruchu w turystyce żeglarskiej na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich – stan na 2012 r.”, *Journal of Health Sciences*, 2 (6).

Duczmał P., 2009, *Ogólnodostępna baza noclegowa w Mazurskim Parku Krajobrazowym*, maszynopis pracy magisterskiej wykonanej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego.

Herbst M., Wójcik P., 2012, *Obszary polaryzacji i dyfuzji rozwoju społeczno-gospodarczego Polsce. Próba delimitacji*, ekspertyza na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa.

Kowalczyk M., Kulczyk S., 2013, „Wycena potencjału rekreacyjnego jezior na przykładzie żeglarstwa”, *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXXII (w druku)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie, MRR, Warszawa 2010.

Siuda W. Chróst R., 2006, “Urea and Ureolytic Activity in Lakes of Different Trophic Status”, *Polish Journal of Microbiology*, 55, 3.

Stanaszek A., Tędziągolska M., 2011, *Turyści a Natura 2000. Raport z badania*, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Warszawa.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, MRR, Warszawa 2012.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025, Olsztyn 2013.

Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2011 roku, WIOŚ, Olsztyn.

Richling A., 1992, *Kompleksowa Geografia Fizyczna*, PWN, Warszawa.

Wołos A., Draszkiewicz-Mioduszevska H., Mickiewicz M., 2012, „Analiza jeziorowej produkcji rybackiej w 2011 roku”, [w:] M. Mickiewicz (red.), *Zrównoważone korzystanie z zasobów rybackich na tle ich stanu w 2011 roku*, Wyd. Instytutu Rybactwa Śródlądowego, Olsztyn,

http://zs.infish.com.pl/sites/default/files/kkruj2012_book.pdf